

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Thomæ Młodzianowski, Poloni, Societatis Jesu,
Prælectionum Theologicarum Tomus ...**

De Deo, Angelis Et Actibus Humanis

Młodzianowski, Tomasz

Moguntiae, 1682

Tractatus I. De Deo secundùm se spectato.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82949](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82949)

TRACTATUS I.

De Deo secundum se spectato.

PROLOGUS.

Si fundamentis omnes quaestiones proæmiales Theologicæ discutiendæ essent, multa essent dicenda ex materia de fide, materia de scientia, & habitibus &c. Ne ergo bis idem dicatur, indicabo potius difficultates, quàm de illis disputabo.

Analysis totius Theologiæ.

PRÆMITTO 1. *Qua sit Analysis totius Theologiæ?* Teste Bellarmino de Scripturis Ecclesiasticis Primus in ordinem redegit Theolog. S. Damasc. Libris 4. de orthodoxa Fide: Eum secutus est Petrus Lombardus, Doctor & Episcopus Parisiensis; qui ad quaestiones Theologicas, competentes sententias Patrum collegit, eaque propter appellatur Magister sententiarum: Opus illius distinguitur in quatuor libros sententiarum, Magistro successerunt varii interpretes præcipuè S. Thomas & Scotus; Primus quidem postquam scripsisset quaestiones disputatas, & quodlibeta, post Commentaria in Magistrum, & post quatuor libros contra Gentiles aliæque Opuscula, tandem confecit istum librum qui appellatur Summa S. Thomæ, quam Nostri in Scholis Theologicis explicant, appellavit autem Divinam hunc librum, Summam; ut incipientium ingeniis prodesset, sicut Magistri explicantes Ciceronem prius summam brevem captui discipulorum distant. Nobisque anam præbuit censendi operam hanc suam, Summam, hoc est excellentissimam esse, cujus hæc est Analysis. Divisus est Liber in tres partes. In primam, secundam & tertiam Partem, secunda autem pars subdividitur in primam partem secundæ partis, appellaturque prima secundæ, & in secundam partem secundæ partis, vocaturque secunda secundæ. In prima parte præmissa quaestione unica de natura Theologiæ, incipit discurrere de Deo, ut est in se, adeoque de Essentia Dei, unitate, Attributis, visione, scientia, voluntate, Trinitate, posteaque in eadem prima parte, à quaest. 44. incipit disputare de Deo, prout est causa creaturarum, tractatque de illis in communi, & postea in particulari incipiens ab Angelis, descendendo ad productionem corporeorum, præcipue hominis, ubi attingit statum innocentiae, creaturarum gubernationem, directionem ad finem &c. Quia verò intentio S. Doctoris erat tradere notitiam de Deo, & secundum quod in se est, & secundum quod finis noster est: hinc in prima secundæ agit de motu rationalis Creaturæ in Deum tanquam finem, de mediis intrinsecis ad eundem consequendum, per actus humanos; in præter explicando, quomodo recedatur ab illo finem, & accedatur per gratiam, adeoque

in genere tractando de vitiis & virtutibus. In secunda autem secundæ tractat de Virtutibus, & de vitiis in particulari. Denique in tertia parte tractat de mediis extrinsecis consequendi finis nostri, qualis est Incarnatio, Sacramenta. Denique de fine prout est in executione, quod referri debuissent materiæ de statu Beatorum, Resurrectione corporum, Judicio utroque, quem librum antequam perficeret emortuus infinitum reliquit, scribique maluit in beatitudinis fastos, quam de eascribere.

De Genere proximo Theologiæ.

PRÆMITTO 2. *Quodnam sit genus ponibile in definitione Theologiæ?* Divisi sunt Auctores. Aliqui enim dicunt, quod pro genere Theologiæ dicat Fidem, in qua serie est Sylvester & Altrifodorenensis, docentque Theologiam esse Fidem, prout extenditur ad Conclusiones; ex revelatis deductas, quam classem etiam sequitur Vasq. hic d. r. n. 8. vultque Theologiam esse fidem acquisitam. *Vtræque hæc explicatio.*

NON SATISFACIT. Non prior, quia non explicat, quomodo hæc fides non extendatur ad aliquid extra suum objectum, cum illa non attendat ad vim Conclusionis qua talis, utpote ininitentis principio non revelato, & tamen Theologia attendit ad vim Conclusionis. Sententia etiam Vasquez non satisfacit. Quia habitus acquisitus debet proportionari infuso, ut probas inductio; jam autem nulla est proportio inter Fidem & Theologiam: quia illa non respicit Conclusionem quæ ralem; respicit Theologiam.

Communiter pro genere in definitione Theologiæ ponitur scientia, sed restat hæc difficultas: quia scilicet definitivè scientia evidentiam requirit, jam autem Theologia non est habitus evidentium, quia assumit pro principiis, & præmissis propositiones revelatas, quæ obscuritatem involvunt. Quod si Principia sunt obscura, Conclusio clara ex illis nullo modo deduci potest: sicut enim ex incertis non potest deduci Conclusio certa, sic nec ex inevidentibus evidens. Ad hanc difficultatem solvendam, varias vias inierunt Auctores.

R. P.
J. H. MŁOD
ZIANOWSKI
Tom I. c. Z.
D. VI

EXPLICANT I. Aliqui, quod scilicet Theologia licet non habeat evidentiam consequentis, habet nihilominus evidentiam consequentiam. *Hec Explicatio.*

NON SATISFACIT I. Quia quæro. An præter ipsam evidentiam illationis & consequentiam, attendat etiam habitus Theologiæ, ad ipsam evidentiam consequentis, vel non attendit? si non attendit, ergo nihil habebit Theologia, quo distinguatur à Logica: quia hæc attendit in omnibus scientiis, ad evidentiam consequentiam, quæ includitur intra formale & latitudinem Logicæ. Si autem attendit ad evidentiam consequentis: ergo non stas in responsione, in qua salvabas evidentiam in Theologia, per evidentiam consequentiam. Hinc ulterius Inferes Mathematicam quamvis procedat ex suppositione, attendere nihilominus ad connexionem & evidentiam materiale ipsius consequentis, quod & reliquæ scientiæ faciunt.

NON SATISFACIT 2. Quia si ad rationem scientiæ invehendam in habitum, in cuius materia, sit argumentatio, sufficit sola evidentia consequentiam. Ergo quod non est scientia, erit scientia, quod ipsum Prob. quia Opinio non est scientia, & tamen ex vi huius doctrinæ, erit scientia: nam etiam in argumento Topico, datur evidentia bonitatis Consequentiam.

NON SATISFACIT 3. Quia ostensum est in Logica, quod etiam ad argumenta aliarum scientiarum elicitivè concurrat Logica, ergo etiam ad evidentiam consequentiam, in alienis materiis attendet: qui enim id eliciet habitus, ad quod non attendit? Quare autem inde non sequetur solam Logicam esse scientiam, ibidem dictum est. In hoc ultimè resolvitur doctrina, quod ad evidentiam consequentiam formalem, & prout innitente in regulis Logicis attendat Logica: ad materiale autem connexionem, aliæ scientiæ.

EXPLICANT 2. Aliqui Thomistæ Evidentiam assensuum Theologicorum: quia scilicet Principia quæ assumit sunt DEO, & Beatis evidentiter nota. *Hec Explicatio.*

NON SATISFACIT I. Si sufficit ad scientificandam propositionem evidentiam, quam de illa propositione habet DEUS: ergo etiam fides nostra erit evidens & scientifica; quia articuli obscure revelati, Deo & Beatis sunt evidentes.

NON SATISFACIT 2. Quia illa evidentia quæ adstruitur vel fundat respectu viatorum evidentiam, ut aliqui dicunt, objectivam? vel fundat evidentiam subjectivam? si fundat evidentiam objectivam, hæc non ostenditur major, quam sit in ipsis principiis fidei, & cum debeat esse in ipso objecto inclusa, non apparet qui derivetur ab evidentia Dei & Beatorum? Deinde Certitudo & determinatio quam DEUS habet de una ex contradictoriis

Contingentibus liberis, non facit, quo minùs nos dicamur habere scientiam prædictorum futurorum, ergo neque fiet ut dicatur Theologia habitus evidens, ab evidentia de illis objectis habitata à DEO & Beatis. Quod si ex illa notitia Dei & Beatorum, dicas derivari in Theologicum assensum, etiam evidentiam subjectivam. Contra est, quia her hoc jam deseris tuam responsionem: nam nullo modo in ipso assensu, dicebas includi evidentiam, sed non nisi in notitia Dei & Beatorum. Deinde nemo redditur noscens notitiā alienā, alias nullus esset rudis, ergo neque potest dici evidenter noscens, quia alius evidenter noscit. Quod ipsum ulterius in hoc fundatur, quia cum notitiā identificentur evidentia, sicut non potest dici aliquis noscens notitiā alienā, sic nec potest dici evidenter noscens, evidentia alius.

NON SATISFACIT 3. Quia casu, quo creatura erret circa objectum, quod Deus certò cognoscit: non dicitur creatura certò cognoscere propter notitiam certam, quam Deus de illo objecto habet: ergo nec ex eo, quia Deus aliquid evidenter cognoscit, creatura evidenter cognoscet.

DICES. In assensibus subalternatæ scientiæ, nulla est evidentia; & tamen scientia subalternata, est verè scientia, propter hoc solum: quia subalternanti, Principia illius, sunt evidenter. Ergo etiam quamvis Theologiæ nostræ sint inevidentes præmissæ, sufficit quod sint evidentes Theologiæ DEI & Beatorum.

RESPONDERI POTEST Neg. Theologiam nostram esse propriè subalternatam Theologiæ Beatorum: Pone enim Deum per impossibile non habere de aliqua re intuitivam scientiam, & decrevisse quod nolit dare rationali creaturæ beatitudinem: numquid non poterit jam de ullo objecto verum dicere? si autem verum dicet, numquid non merebitur assensum? præcipue cum ejus infallibilis veridicitas, mereatur assensum, cur non poterit ex præbito assensu, deduci legitime Conclusio aliqua Theologica, adeoque stare Theologia, quin innitatur intuitivæ scientiæ DEI & Beatorum, Theologia, inquam, saltem ut sic spectata. Dantur item objecta, quæ Deus & Beati non noscunt per virtualem discursum, sed per simplicem intuitum: objectum ita cognitum, nonne poterit DEUS revelare? nonne ulterius poterit Theologicè cognosci? & tamen tunc Theologica cognitio non esset subalternata: quia de ratione subalternatæ, est accipere pro præmissis, Conclusiones subalternantis, quæ in dicta suppositione nullæ erunt, utpote procedentes secundum rationem simplicis apprehensionis, & ne virtualiter quidem discursivæ.

Quando autem S. Thom. agnoscat subalternationem nostræ Theologiæ à Theologiæ DEI & Beatorum: non agnoscat subalternationem

rationem rigorosam. Multi etiam censent scientiam subalternatam quā talem, non esse propriē scientiam: quia quā talis non habet evidentiam; & sic Musicus quā talis, habet artem, non scientiam. Denique dici potest, quod præmissæ subalternatæ, possint salvare rationem scientiæ in subalternata: quia quamvis non sint evidentiissimæ; sunt tamen evidentes. Et ita, hic syllogismus medicinæ, vulnus circulare, seu cuius latera difficilē coeunt difficilē curatur, vulnus A est tale. Ergo. Prima præmissa est evidens, per experientiam saltem aliorum. Minor est evidens, per experientiam sensuum. Unde adhuc & Conclusio poterit esse evidens. Sed non est prima præmissa evidentiissima Medicinæ, estque adhuc ulterius probanda à Physiologia, sed id rationi scientiæ non officit: quia scientiarum, ex naturalibus deducibilium, præmissas, probat adhuc Metaphysica, et tamen etiam alie scientiæ, sunt veræ scientiæ.

EXPLICAT 3. Quidam, supponitque in primis quod Assensus Theologiæ nostræ sit intrinsecè & essentialiter inevidens, utpote procedens ex inevidentibus. Supponit deinde, quod principia evidentiæ Logica, de bonitate consequentiæ, non concurrant ad assensum Theologicos per se, & secundum suum esse simpliciter, alioqui, essent clari & evidentes. Sed solum quod concurrant prout contrahuntur à præmissis, sicut tibi recta cum curva non perficit, nisi claudicationem. Supponit denique principium illud, Conclusio sequitur debiliorem partem, duplicem sensum posse habere, nempe vel positivum, vel negativum; positivum sensum habebit, si dicas: Conclusio ita est certa, sicut est certa præmissa debilior; alium negativum: Conclusio non est ita certa, sicut est certa præmissa certior; & dicebat in hoc solo posteriori sensu axioma illud verificari: consequenter dicebat quod Conclusio Theologica non sit ita fortis in certitudine, sicut est fortis præmissa de fide; non tamen est ita debilis, sicut est debilis præmissa naturalis. His suppositis. Docebat, Theologiam non esse scientiam Aristotelicam, nihilominus esse scientiam absolutē & simpliciter. *Ita explicatio.*

NON SATISFACIT. In quantum docet quod evidentiæ principiorum regulantium bonitatem consequentiæ, non concurrat ad syllogismum Theologicum secundum suum esse simpliciter: quia alias non ita evidenter concluderetur ratione formæ syllogismus Theologicus, ac alii syllogismi; & tamen si negetur syllogismo Theologico consequentia, putatur negans, æqualem errorem committere ratione formæ, ac committit negans consequentiam in aliis syllogismis. Et certè si syllogismus factus in A. B. C. æqualem habet evidentiæ Conclusionis, atque syllogismus demonstrativus; cur non idem dicendum de Theologia?

ASSERO 1. Non debere pro genere ad Theologiam assumi quod sit scientia propriē. Ratio, quia syllogismus Theologicus debet assumere vel duas, vel unam præmissam de fide; alias esset syllogismus sine principiis sibi debitis. Si assumet utramque præmissam de fide, etiam Conclusio sequetur inevidens: quia extrema non possunt evidentiū connecti inter se, quā fuerint connexa cum medio. Si autem erit una naturalis evidens de fide, adhuc Conclusio erit inevidens: quia debet sequi debiliorem partem. Jam ergo, vi præmissarum, evidentiā, non salvatur in Theologia. Aliunde etiam non salvatur: ergo concluditur illam esse inevidentem adeoque neque scientiam: quia hæc per Aristotelem debet esse evidens.

DICES. 1. In oppositum esse Auctoritatem S. Thomæ, qui frequenter Theologiam, vocat scientiam sine ulla limitatione.

RESPONDETUR S. Thom. Theologiam appellare scientiam, eò quod magis sit similis scientiæ, sed non appellare scientiam simpliciter, & rigorosè: quia etiam S. Thom. q. 14. de ver. art. 9. dicit propriē scientiam perfici per evidentiā.

DICES. 2. Habitus discursivus ita firmus & certus, ut eum repugnet esse falsum; potest dici simpliciter, & absolutē scientia: Theologia autem est talis, deducit enim legitime ex certis: Major Probatur. Omnis habitus discursivus directè, & adæquatè oppositus opinioni, quā sit virtus Intellectus, de cujus essentiali ratione est ex 6. Eth. c. 6. ut per eam anima semper dicat affirmando vel negando, si inquam æque sit ars, neque prudentia, neque intellectus; debet esse scientia vel sapientia. Theologia autem dicit talem oppositionem cum opinione: ergo Minor Probatur. Quia opinio est assensus essentialiter incertus, & formidolosus, nec semper attingens verum, ergo assensus ita certus, & firmus, ut repugnet eum esse falsum, est directè & adæquatè oppositus opinioni.

RESPONDETUR. Negando assensum Theologicum, esse adæquatè oppositum opinioni, & sicut fides Divina, quamvis sit opposita opinioni, secundum certitudinem; quia non est opposita secundum evidentiā, cum utraque sit inevidens, est opposita inadæquatè, & non est scientia; ita & Theologia. Et licet opinio sit assensus incertus & formidolosus, certitudine sua, non est adæquatè opposita Theologia opinioni: quia formidolositas opinionis, stat in inevidentiā, cui nihil opponit Theologia.

INSTABIS. Quamvis qualibet de facto opinio sit incerta & inevidens, id tamen quo formaliter constituitur in esse opinionis est incertitudo: si enim per impossibile notitia esset evidens & incerta adhuc esset opinio.

RESPONDETUR. Negando assumptum cum sua probatione: cum & formidine, & inevidentiā definitivè stet opinio: est enim Assensus

R. P.
H. MŁOD
ZIANOWSKI
Tom. I. e. Z.
D. VI

sentus cum formidine, hoc est incertus & inevidens. Et sicut impertinenter aliquis argueret, quod Petrus quamvis non foret animal, vel rationale, adhuc esset homo, quorum utroque constituitur in esse hominis; ita impertinenter dicitur, quod talis notitia esset opinio, quamvis foret evidens, incerta tamen. Unde eo casu, talis impossibilis notitia constitueret medium quid per impossibile, inter scientiam & opinionem. Quamvis autem Aristoteles divideret omnes habitus Intellectuales, non sequitur, Theologiam esse rigorosè unam ex illis: quia ipse divisit notitias parabiles ex principiis ordinis naturalis, ex qualibus, non procedit Theologia.

DICES 3. Cum Gillio. Supernaturalia, quorum naturam ignoramus, solemus appellare nominibus rerum illis simillarum, inter habitus autem naturales, simillima est Theologia scientiæ.

RESPOND. Simillimam quidem esse, non tamen rigorosè scientiam. Deinde cum demonstrari non possit existentia Angelorum, sed nonnisi ex supposita revelatione certo nosci, certitudo existentiae illorum in Philosophis Ethnicis non dabatur; habebant tamen certitudinem de brutis & hominibus; & quando ex conjecturis agnoverunt Angelorum existentiam, eos nec revocaverunt, nec revocare potuerunt ad membrum, quod est homo, quamvis sint simillimi hominibus: ita ex similitudine Theologiæ ad scientiam, non sequetur per locum intrinsecum, Theologiam revocari debere ad scientiam.

INSTABIS. Cum eodem. Aristoteles dum meminit scientiæ, sæpius meminit certitudinis, quam evidentiae.

RESPONDETUR. Est hoc argumentum ab Auctoritate negativa, & sicut dum meminimus hominis, frequentius meminimus rationalis, nec tamen sequitur hominem non stare essentialiter etiam ratione viventis insensitivi; ita & in præfenti.

ASSERO 2. Pro genere Theologia importat rationem scientiæ latissimè sumptæ. Ratio. Tum, quia S. Thom. Theologiam appellat scientiam; Tum, quia ratione definitionis, divisionis, argumentationis maximè accedit ad scientiam; Tum, quia sicut olim nomen scientiæ usus applicuerat ad significandas notitias certas, & evidentes; ita & nunc applicuisse poterat ad notandum id, quod in sua certitudine procedit definiendo, dividendo, syllogizando, licet cum inevidentia. Cæterum commodius assumetur pro genere virtus Intellectualis, dixi virtus, non habitus, ut extendatur nomen Theologiæ, etiam ad actus illius. Dixi virtus Intellectualis: quia Theologia est species, dividens virtutem Intellectualem; licet non agnita ab Aristotele; in membris autem dividendis deserviendis, pro genere assumitur id, quod dividitur. Commodius autem assumetur nomen virtutis Intel-

lectualis, quam nomen scientiæ latius sumptæ, si usum vocandi demas: quia definitio scientiæ quam agnovit Aristoteles non patitur hanc attributionem. Et sicut finius non potest dici homo latius sumptus: quia id non patitur definitio hominis, sic nec Theologia potest dici scientia latius sumpta (dempto usu vocabuli) quia id non patitur definitio scientiæ, importans evidentiam, quæ non competit Theologiæ.

ASSERO 3. Pro genere scientiæ Theologiæ, non debere assumi, quod sit virtus discursiva. Ratio, quia definitio, divisio, enuntiatio Theologiæ, sunt actus Theologici; & tamen prædicti actus, quæ tales, non sunt discursivi. Et sicut Physica non dicitur esse scientia circa corpus naturale quæ tale, discursiva. Item Metaphysica, non dicitur esse scientia circa ens ut ens, syllogisticè procedens, ita nec de Theologia, idem dici debet. Quod si dicas, definitionem Theologicam revocari ad syllogismum Theologicum, id impugnandum est, ut impugnatum est in Logica, quod solus syllogismus sit objectum adæquatum Logicæ.

DICES. Omnes communiter Theologiam appellant habitum, ex assensibus fidei syllogisticè deductivum.

RESPONDETUR. Appellari Theologiam talem habitum ratione actus maximè necessarii: iste enim actus est, quo principaliter utitur Theologia pro defensione fidei, ad cuius defensionem, dicit illam esse necessariam, S. Thomas. Unde ulterius.

INFERES. Definitiones & Divisiones Theologicas prout immediatè inniuntur primæ veritati esse actus fidei; licet sint verè actus Theologiæ, in quantum procedunt in materiis Theologiæ, secundum præscriptum scientiarum, & in quantum attendit Theologia ad materiale generis, & differentiæ ponibile in definitione.

De Differentia ultima Theologiæ.

PRÆMITTO 3. Quenam sit differentia ponenda in definitione Theologiæ? Differentia petitur ex objecto; objectum autem est conflatum ex materiali & formali, circa quod.

ASSERO 1. Materiale objectum Theologiæ esse idem, quod fidei. Ratio. Id quod determinat ratio formalis Theologiæ, est objectum materiale Theologiæ, ut suppono ex Logicis; sed id quod est objectum materiale fidei, id determinat ratio formalis Theologiæ. Quod ipsum probatur, quia nullum est objectum, cui possit conjungi ratio formalis fidei, ut illi non possit conjungi ratio formalis objecti Theologiæ: immo huic soli formalitati conjungi potest, alias hoc ipso non esset actus ille Theologiæ, ergo id quod est objectum materiale

Prologus.

9

ale fidei, id determinat ratio formalis Theologiae.

ASSERO 2. *Objectum formale Theologiae naturalis formalis propter quam, non est immediatum, veritas prima, est tamen immediatum formale & ultimum.* Quod non sit immediatum ratio est. Quia habitus procedentis ex suppositione principiorum, non potest esse immediatum motivum, idem cum principiis; alias nullo haberet, quo distingueretur ab habitu principiorum, utpote eandem habens motivi evidentiam, claritatem, immediationem; sed si Theologia pro immediata ratione propter Quam, respiceret veritatem primam, idem esset objectum habitus procedentis ex suppositione principiorum, cum principiis: nam principia Theologiae sunt principia fidei, quorum motivum immediatum, est veritas prima. Ne ergo Theologia habens pro principiis revelata, idem habeat objectum cum suis principiis, non potest immediatè respicere veritatem primam.

Quod autem veritas prima sit ultimum motivum Theologiae. Ratio est: quia illud est ultimum, ultra quod in illo genere non est procedere ultra, sed in assensu Theologiae non est procedere ultra veritatem primam: quod ipsum probatur: quia si ponatur hic syllogismus, omnes Apostoli acceperunt spiritum S., Petrus fuit Apostolus, ergo accepit spiritum S., huius inquam Conclusionis resolutorium est, quia fuit Apostolus, & omnes Apostoli acceperunt spiritum Sanctum. Si ulterius queras. Cur assentitur illud esse Apostolum, & Apostolos accepisse spiritum S.? responder Theologus: quia id veritas prima in scriptura testata est, in hocque quiescit intra seriem interrogationum Theologicarum; quando autem est Conclusio non nisi ex una revelata, saltem partialiter, in veritate prima sistitur.

ASSERO 3. *Immediatum motivum, & rationem formalem propter Quam, Theologia esse articulos fidei, seu constatum hoc ex assensu, & ex objecto, quod revelatum est, quocunque modo scientificè notificent illi articuli verum.* Ratio, tum quia nullus est reperibilis actus Theologiae scientificus, qui articulum fidei non assumat, ut inductione patet. Tum quia, objectum revelatum, & assensus illi exhibitus, potest habere rationem principiorum, adeoque subnectere sibi habitum alium, hic autem, nullus est alius propriè, quam Theologia. Tum quia, Theologia debet aliquid habere pro immediato formali; nullum autem commodius ostendetur.

De Divisione Theologiae.

PRÆMIITO 4. *Quenam sit divisio Theologiae? Dividitur in Naturalem, & Supernaturalem.* Utraque subdividitur in Natura-

lem, & Supernaturalem: illa non excedit, naturam, hæc excedit. Rursus tam Theologia naturalis, quam Supernaturalis dividi adhuc potest, in Theologiam naturalem entitativè & objectivè, & in Theologiam supernaturalem entitativè & objectivè. Theologia naturalis entitativè est, quæ non excedit vires naturæ creabilis: objectivè autem naturalis est, quæ procedit ultimò secundum Deum, in quantum est ille veritas prima non excedens vires naturæ: Theologia autem supernaturalis entitativè, est Theologia excedens ut ajunt vires naturæ creatæ vel creabilis, qualis esset, si cum auxilio, vel habitu excedenti operaremur. Theologia autem supernaturalis objectivè est, quæ procedit secundum Deum, in quantum ille est veritas prima ut ajunt excedens vires naturæ. Rursus Theologia dividi potest, in Theologiam beatam, & viatorum, sive illa sit beata Theologia Dei, sive creaturæ. Theologia autem beata est, quæ procedit, per veritatem primam intuitivè cognitam: Theologia autem viatorum est, quæ ultimò sistit in veritate prima obscurè cognita.

Quod si spectes Theologiam ex parte modi intellectus, eà utentis, potest dividi in discursivam, sive formaliter, sive virtualiter: non discursiva autem in apprehensivam, & enuntiativam. Denique si spectes Theologiam ratione materiarum vulgariter divisarum, dividi potest in Positivam, moralem, Controversam, Scholasticam, quæ omnes sunt una eademque Theologia, sed variè spectata: nam Theologia prout attendit ad positiones, quarum nomine veniunt apud Aristotelem prima principia, & axiomata, adeoque prout attendit ad prima principia, quæ sunt in Theologia, Verbum DEI scriptum, Traditio, docetque sensum literalem, & quasi ponit fundamenta fidei, dicitur Positiva: in quantum autem attendit ad Mores, dicitur Moralis: in quantum attendit ad fidei, solvit Objectiones, propriamque stabilit, est controversa: in quantum autem ex suis principiis (qualia sunt Scriptura, Traditio, Autoritas Conciliorum, consensus Theologorum &c.) deducit, proceditque more aliarum scientiarum, vocatur Theologia Scholastica.

Circa hanc divisionem, & alia membra, quæ formari possent, ut in Theologiam practicam, & speculativam, quæ suppono alibi explicata.

NOTO 1. Quod non dicam Theologiam naturalem objectivè esse illam, quæ posset haberi per demonstrationes viribus naturæ debitas; quia demonstrationes, quæ viribus naturæ possunt de DEO haberi, frequenter non sunt actus Theologiae: non enim assumunt pro motivo articulos fidei, immo si acciperent pro motivo ad probandam Dei existentiam articulos fidei, hoc ipso nihil probarent: peterent enim principium, & probarent existentiam per hoc: quia dixit se existere, de quo ipso dubitatur: an existat, præcipue

R. P.
TH. MŁOD
ZIANOWSKI
Tbm. de Z.
D. VI

cupiè cum ad Theologiam quã talem, & demonstrativè procedentem, non spectent motiva credibilitatis. Potius itaque hæc Demonstratio, spectat ad Metaphysicam, vel Theologiam, prout est sapientia quodammodo, de cuius ratione est, etiam sua Principia probare, demonstrareque ipsum subjectum Conclusionum. Cum hoc tamen stat, ut dentur Theologicæ veræ demonstrationes. V. G. Verbum est Deus, secunda Trinitatis Persona est verbum. Ergo secunda Trinitatis persona est Deus. Quod est omnipotens est Deus. Pater est omnipotens. Ergo Pater est Deus. Præmissarumque in rigore, & ostendendo qui tunc moveatur Theologus suo formali; erit iste sensus: Assentior omnipotentiam esse Deitatem, Patrem etiam assentior esse omnipotentiam, quia utrumque hoc fides me docet assentiri itaque debeo Patrem esse Deum.

NOTO 2. Circa eandem divisionem, quod proportionaliter etiam respectu Dei se cognoscentis, sit aliqua notitia Theologica naturalis, & supernaturalis, non in isto sensu, quod respectu Dei sit aliquid supernaturale: hoc enim refutatum suppono in materia de supernaturalitate, sed in isto sensu, quod sicut Divina essentia, potest habere rationem speciei, in qua Deus noscat creaturas, habereque etiam rationem speciei impressæ; ita Divina essentia, in quantum est attingibilis lumine naturæ, estque Deo ratio noscendi seipsum, respectivè ad illam formalitatem, notitia Divina, erit notitia naturalis; in quantum autem Divina essentia, est attingibilis à creatura, non nisi lumine supernaturali adjuncta, estque Deo ratio noscendi seipsum, erit actus Divinus fundans in DEO denominationem Theologiæ supernaturalis.

NOTO 3. Quamvis admitti possit divisio in Theologiam naturalem, & supernaturalem; non tamen admitti potest rigorose loquendo, in Theologiam Creatam & Increatam: quia hæc divisio non est ratione motivi, objecti, modi aliter & aliter noscendi; sed ratione subjecti alius & alius: divisio autem quæ fit non nisi ratione subjecti, non est divisio legitima; alias posset dividi albedo in albedinem viventis, & non viventis. Fortè etiam posset dividi Theologia in Creatam & increatam, quando scilicet Deus in Creaturis seipsum cognoscit, & quando cognoscit se in seipso: nam de priori dici posset, quod fundet Theologiam Creatam, de posteriori Increatam. Sed hæc divisio etiam latius sumpta, admitti non potest, in DEO: quia in DEO nihil creati reperitur, & tamen illa notitia reperiretur

in DEO: & sicut cognitio Angelica noscens stupidum non potest appellari stupida, ita nec notitia qua se Deus noscit in Creatura, poterit appellari creata.

De Necessitate Theologiae.

PRÆMITTO 5. *Necessariam esse Theologiam.* Ratio præmissi ex S. Thoma hic quæst. 1. a. 1. hæc datur. Necessaria est fides, ergo & Theologia. Quæ ratio in hoc habet difficultatem, nam sine fide nemo potest salvari, potest sine Theologia. Stat tamen discursus S. Thomæ, si ad mentem ejus, in corpore attendatur, ubi dicit illam requiri ad convenientius & certius. Ex quo loco sic arguitur communiter; necessarium est hominibus ad salutem, ut fides convenientiori, & certiori modo habeatur; quia ipsa illa convenientia, certitudo, est necessitas. Sed fides sine Theologia, non potest convenientiori & certiori modo haberi: quomodo enim illativè Ethnicis probari posset, quomodo convinci, qui negaret connexa cum immediate revelatis, connexionem revelationis, ut vocant, confusam? Denique convenit ut homo in ordine Supernaturali ita perficiatur ut perficitur in naturali, jam autem in ordine naturali præter habitum principiorum, qui respondet principiis revelatis, datur etiam habitus Conclusionum, definitionum, &c. Hæc autem necessitas est universalis in Ecclesia, non in singulis membris illius, neque enim singula membra debent alios convincere, disputare, &c. quæ ipsa necessitas, non est simpliciter, sed ad convenientius habendam fidem: posset enim alio modo à DEO suppleri. Cæterum in singulis fidelibus adultis, est necessaria aliqua Theologia: quia nemo credit sine prævio aliquo discursu, convictione sui, solutione qualium qualium objectiuncularum &c. similia. Quæ omnia non spectabunt ad Metaphysicam: quia hæc non ascendit ad formalitatem procedendi ex assensibus revelatis quã talem, non etiam ad alium habitum: ergo ad Theologiam.

INFERES. Constat objectum ex materiali, & formali Theologiæ, esse noscibile, sive illud sit solus DEUS, sive DEUS & Creatura, noscibile inquam, certò, secundum assensum fidei. Definitivè autem Theologia, erit virtus Intellectualis attingens noscibile secundum assensum fidei.

Præmitti debuisset An Theologia sit naturalis, an supernaturalis, sed hæc sublumetur in materia de Fide.

DISPUTATIO I.

De DEI Essentia, Existentia, & Unitate.

Ordinariè prius quæritur An sit res? postea quid sit: unde etiam prius quærendum esset. An sit DEUS? & consequenter. Quid sit? Quia tamen in methodo metaphysica, prius disputatur de Essentia, quam de Existentia, ideo & nos prius de DEI Essentia disputabimus.

QUÆSTIO I.

Quid DEVS?

Quid nominis DEUS? nec Christianis, nec Atheis explicandum, non illis: norunt enim quid credant; nempe ens supremum. Non his: quia sciunt quid negent, negando DEUM. Quid autem rei sit DEUS? in hoc stat difficultas. Quid veniat in DEO nomine primò essentialis conceptus? Antequam nos disputatio- ni committamus.

PREMITTO I. *Quid veniat nomine primò essentialis conceptus? & dico venire formalizatione nostra primò in ente reperibilem, quæ sit radix cæterarum perfectionum.* Debet esse prima: si enim non sit prima, sed detur alia, illa prior, & erit illa formalitas primò essentialis conceptus, & non erit; erit quidem ut supponitur, non erit autem; quia illa dabitur prior; cum tamen primò, non detur prius.

Unde Infertur non debere esse illam formalitatem negativam, Ratio est. Quia negatio semper supponit in ente aliquid positivum: debet enim esse id, quod negat aliud. Immo hoc ipso illud ens non esset positivum, sed negativum primò essentialiter negatione staret. Per hoc tamen non nego; quod aliquid positivum explicari possit per terminos negativos, sicut & negatio lucis, explicatur per significationem positivam tenebrarum; sed tantum nego formalitatem obiectivè spectatam, si sit negativa, posse primò essentialiter esse enti positivo.

Infertur rursus, non debere esse aliquid relativum, quia relativa non sunt prima, ex communicatione: absolutum enim, prius est relativum. Quod fuit probatum est in Logica, agendo, An Relationes transcendentales sint de primò essentiali conceptu absolutorum?

Rursus ad inveniendi talem conceptum necesse est invenire formalitatem, quæ sit radix cæterarum perfectionum, earumque quodam modo principium. Primum enim & principium pro eodem sumit Arist. i. Post. textu 5. *Principium verò illud, inquit, esse dicimus, quod non post aliud est, quo posterius aliquid esse, aut fieri natum est.* Unde & illud est axioma, Primum in aliquo genere, est principium reliquorum. Et certè primum condistincte ab uno acceptum, semper importat, & deposcit post se, secundum. Ergo si non sit secundum re, deposcet secundum post se ratione, quod secundum post se ratione, non apparet, qui aliter fiat, quam præsupponendo prius se, per modum radices. Utramque hanc formalitatem videtur innuisse Arist. 7. Metaph. textu 11. Ex his autem duabus formalitatibus sequitur, quod illa formalitas sit primò distinctiva entis à reliquis: quia enim ipsum esse, est distinctivum, sicut illa formalitate res primò est, ita & primò distinguitur.

DICES 1. Non esse de ratione primò essentialis conceptus, ut faciat primò differre: nam si daretur compositum ex materia specie distincta, illa materia esset primò distinctiva, & tamen illa materia, non esset adæquatè natura, sed forma, compleret etiam illam naturam.

RESPOND. Secundum mox dicenda illam materiam esse quidem primò, sed non adæquatè distinctivam, ita ut ratio primò adæquatè distinguens in genere physico, debeat desumi ab utraque parte.

DICES 2. Ex Martinon d. 3. n. 60. Licet id quod aliud præsupponit non possit esse de essentia ejus, quod præsupponit, potest tamen esse de essentia tertii ex utroque compositi: ergo primò essentialis conceptus non debet esse, quid præsuppositum à reliquis.

RESPONDETUR. Si in se ipsa illa formalitas non sit prima, non potest etiam in composito esse prima licet spectet ad essentiam rei.

DICES 3. Quamvis forma materialis substantialis præsupponat materiam, ex illaque educatur, ambæ tamen sunt de essentia compositi, & tamen forma materialis præsupponit materiam.

R. P.
J. H. MŁOD
ZIANOWSKI
Tłm. de Z.
D. VI

riam. Ergo de ratione primo essentialis formalitatis, non est ly: non supponere prius se.

RESPONDETUR. Præsupponi quidem à forma materiali materiam in hoc sensu, quia scilicet agens naturale non potest educere formam, nisi ex præsupposita materia; non præsupponitur tamen materia à forma materiali, tanquam id, in quo tanquā radice præcontineatur.

Quid autem sit præcontineri in alio tanquam radice versat ingenia Scholasticorum. Non referendo, nec impugnando aliorum sententias, res ita explicari possit.

Plures sunt modi continentie in alio tanquam radice: nam aliqua continentur in alio tanquam radice, hoc est principio effectivo physice; sic v. g. effectus continetur radicaliter in causa. Rursus continetur unum in alio non nisi secundum vim quandam emanandi, quæ stat in producendo, vel physice, vel metaphysice aliquid tanquam perfectionem sui, cum intentione redigendi se ipsum in statum perfectum. Esse ergo in alio tanquam in radice, est esse hoc, ab alio, vel physice, vel metaphysice, & sic intellectivum, est radix volitivi: quia scilicet ex se emanat volitivum tanquam perfectionem suam, ut scilicet sibi proponenti objectum amabile, subserviat appetendo: jam autem materia non emanat formam ratione nostra, nec producit, vel emanat physice. Porro inter producere & emanare physice, hæc est differentia: quia ea, quæ producuntur physice effectivè, censentur non esse bonum producentis, sed bonum producti, hæc ad illud procedit connaturaliter principium, nisi jam in suo esse plenè constitutum; jam autem quæ emanantur physice, vel metaphysice, producuntur in bonum ipsius emanantis, proceduntque ab illo, nondum plenè in suo esse constituto: qua ratione emanat ignis calorem, aqua frigus, &c. quem calorem v. g. antequam emanet ex se ignis, non intelligitur esse in suo esse perfectus, sic etiam intellectivum exigit volitivum, quod antequam intelligatur emanare, non censetur esse constitutum in statu perfecto, versandi circa bonum, quod sibi proponit.

ADDO nihilominus quamvis hæc duo contineri in radice, & contineri eminenter confundi soleant, non debent nihilominus confundi: quia ratio eminentie quæ talis, non importat vim principiandi, sicut importat ratio radice, & ita v. g. continentur eminenter duo imperiales in aureo, hoc est habentur excellentiori modo, neque tamen producit ex se aureus, aut emanat binum imperialem. Ea autem quæ urget idem instantiā ductā à beatitudine non faciunt nobis difficultatem; quia in materiis Ethicis ostensum est, beatitudinem radicaliter stare, in sola intellectione.

PRÆMITTO 2. *Difficilius esse in nomine*

primo essentialis conceptus venire debeat sola differentia? an vero etiam ipsum genus, quod ad definitionem essentialem illius rei assumi debet? & quidem venire solam differentiam communis fert persuasio. Oppositum tamen sentendum est: tum quia si aliquis adferat definitionem rigorosam rei, censetur adferre primo essentialem conceptum, & tamen definitio non stat solā differentia. Tum quia de ratione primo essentialis conceptus est, ut sit radix cæterorum omnium prædicatorum; non apparet autem, quid differentia, sit radix generis.

Neque inde sequetur, quod pro primo essentiali conceptu rerum omnium debeat poni Ens, quia hic attenditur ad primitatem non utcumque, sed ad primitatem, quæ simul sit exigentia reliquarum formalitatum. Ens autem, non dicit talem exigentiam in homine, dicit autem tales exigentias animal. Denique primo essentiali constitutum hominis v. g. vel exigit non nisi aliquas perfectiones, vel omnes? si tantum aliquas, cur potius has quam illas? & si non est radix, quæ illas deposcit, ergo non sunt debite homini v. g. poteritque esse sine illis homo, quod si primo essentialis conceptus debet deponere omnes perfectiones, illa exigentia non est penes differentiam solū, ut dictum est.

Neque valet si dicas nomine primo essentialis conceptus venire formalitatem distinctivam ab aliis, quod tamen non competit generi: quia homo v. g. magis distinguitur animalitate ab Angelo, quam rationalitate, unde in suo genere etiam per prædicatum genericum ultimum habetur ratio differendi, licet diverso modo sit etiam ratio conveniendi. Unde constat ex utraque formalitate erit primo essentialis conceptus.

PRÆMITTO 3. *Etiam in DEO posse revereri talem conceptum.* Tum quia non repugnat id ex parte ipsius objecti, nec repugnat ex parte ipsius potentie, alias potentis noscere, primo essentialia. Tum quia, cum dentur in DEO aliqua prædicata, quorum unum præsupponitur in alio, & sic v. g. ubiquitas DEI supponit illius immensitatem, providentia Intellectum & Voluntatem; cur non etiam poterit ratione nostra inveniri formalitas omnium prima, & radix præsupposita à reliquis omnibus formalitatibus? Tum quia de Divinis discurrendum est seclusis imperfectionibus, proportionatè ad creatura; in creatis autem sine ulla imperfectione reperitur primò essentialis conceptus. Neque valet si dicas. Non posse dici, quod aliquod præcontentum formaliter sit in DEO, & tamen radicaliter contentum, non inquam valet, quia radicalis contentia, & exigentia, erit per ordinem ad posteros conceptus, in re autem, formaliter incurrunt Deo, illæ perfectiones.

DIFFI.

DIFFICULTAS I.

Quid non sit primò essentialis conceptus DEI?

Plures sunt hac in re sententiæ, magis notabiles expedit hic attingere, sit

Punctum Difficultatis 1.

tatis 1.

An quicquid DEVS continet, ingrediatur dictum conceptum?

DICENDUM EST. Conceptum primò essentialis Dei, non esse ipsam essentiam, & omnia eius attributa. Est contra Suarez, Valentia, Granado, & post illos Martinon. d. 3. n. 51. & Quir. d. 17. n. 35. sed eam tenet Vasquez, Falsolus, Arriaga, & alii.

PROBATUR 1. Quia si de primo essentiali conceptu Dei, prout hic de illo, forent etiam attributa, hoc ipso non forent attributa: quia de ratione attributi est, ut ex vi nominis constat, attribui, sed illa attributa non attribuerentur: quæ enim? An attribuerentur ad seipsa, vel ad aliud alie? Non ad seipsa: quia nihil ad seipsum attribuitur, sicut nec ad seipsum refertur. Si autem ad aliud attribuerentur; Quæro, an attribuerentur ad aliud extra primo essentialem illum conceptum, vel ad aliud intra eundem primo essentiali conceptum? si ad aliud extra illum essentiali conceptum, ergo non est attributum illius Essentialis, sed aliud extra illam Essentialiam; si autem ad aliud intra eundem primo essentiali conceptum, ergo dividis illum primo essentiali conceptum, in eam partem ad quam aliqua attribuitur, & in illam, quæ attribuitur, ergo illa posterior pars, & erit primo essentialis, & non erit: Erit quidem ut supponitur; non erit autem, tum quia supponit prius se, nempe id ad quod attribuitur. Tum quia, unum respectu alius, habebit se per modum radicis, & exigivi, radix autem est prior. Tum quia ly ad aliud importatum in relatione dicit prioritatem, unde terminus prior est relatione, ergo & id, ad quod aliud attribuitur, erit prius, quam id quod attribuitur.

PROBATUR 2. Quia possumus Divinam Essentialiam concipere, secundum se non attinendo perfectiones illius, ut suppono ex materia de præcisionibus, quo supposito. Quæro utrum illo objecto sic concepto, potest cum fundamento in re concipi exigentia, secundum quam deponat sibi illas perfectiones, & ipsa à nullo alio priori deponatur: vel non potest concipi? Si potest, habetur intentum, nempe aliquam formalitatem esse primam in Deo, non o-mnes. Si non potest, cur non? & si exigantur à Deo, nec potest illis carere Deus, quomodo non tunc exigentia earundem?

CONFIRMATUR. Ratio Substantiæ in natura prior est aliis perfectionibus, quamvis

illæ concipiantur identificate realiter illi Substantiæ, ergo etiam prior erit in Deo primo essentialis conceptus Dei, præ ejus attributis. Probatur Consequentia, quia quod sit prior in creatura, vel habet illam prioritatem ex natura sua metaphysicè spectata, vel ex prædicato & adjuncto creatæ? Si ex natura sua metaphysicè spectata, ergo hoc illi ubique competet: nam prædicata rei metaphysicè spectata ubique competunt rei itidem metaphysicè spectatæ: Si autem id habet ex adjuncto rationis creatæ, contra erit. Tum, quia in illo conceptu potest adhuc præscindi formalitas creatæ, & tamen adhuc considerari exigentia reliquarum, præcipue cum illa radix in Deo possit concipi, tanquam ex gitiva omnium omnino perfectionum Divinarum, quæ supponuntur infinitæ. Tum, quia ratio Creatæ non plus importat, quam prædicatum Entis ab alio; non importat autem ullam exigentiam in Objecto, ut concipiatur tanquam prius. Tum, quia redit argumentum, ratio Entis ab alio, non impedit, sed juvat, ut Substantia concipiatur prior aliis perfectionibus, ergo & ratio Entis à se, idem faciet, præcipue cum illa radix possit esse exigentia immediata, vel mediata omnium perfectionum Divinarum.

RESPONDET MARTINON. Essentialiam Divinam non esse concipiendam cum limitatione consimili rebus creatis, sed potius, ut suo ambitu complectentem quicquid est formaliter, aut eminenter in Deo; qui modus concipiendi longè perfectior est, dignificatq; essentialiam Divinam; subdit tamen, quod inadæquatè, & confusè concepta Divina Essentialia bene possit concipi secundum rationem Entis à se, aut aliam similem.

CONTRA. Quia non concipitur Essentialia Divina cum limitatione consimili rebus creatis, si concipiatur tanquam radix omnium perfectionum, præcipue cum de hoc ipso quærat, quare cum ista amplitudine secundum rationem primo essentiali concipi debeat? Tum, quia si dicit, posse concipi inadæquatè Essentialiam Divinam, secundum aliquam rationem priorem, cur illa non erit primò essentialis conceptus? Tum, quia cum ille modus concipiendi omnes simul perfectiones pro primo essentiali, sit difformis exigentiæ Objecti, non reddit digniorem, aut perfectiorem Essentialiam Divinam; immo digniorem evadet, si ostendatur in Deitate, exigentia totius illius perfectionis.

PROBATUR 3. Quia si de primo essentiali conceptu Deitatis sint æqualiter omnes perfectiones Divinæ, difficile soluti redditur, quomodo Filius ex vi suæ processions non habeat æque sibi communicatam intellectionem atque volitionem Divinam, consequenter quod ex vi processions Filius, sit Filius, & item Filius sit etiam Spiritus Sanctus; Filius quidem ob communicatum ex vi processions intelligere Divinum, Spiritus autem Sanctus, ob communicatum ex vi processions velle Divinum.

B

NEQUE

R. P.
J. H. MŁOD
Zianowski
Tom. I. et II.
D. VI

NEQUE valet, si dicas: Ad constituendum Spiritum Sanctum non solum requiri, ut habeat rationem voluntatis primo, & per se communicatam, sed etiam requiri, ne habeat communicatum primo, & per se intelligere Divinum, non inquam dicas; Quia ex hoc sequitur utraq; pars contradictionis, nempe Filium ita esse Filium, ut simul non sit Spiritus Sanctus; & simul ita esse Filium, ut sit Spiritus Sanctus: sicut si homo haberet constitutum leonis, quod est esse rugibile, quantumvis per te non intelligeretur habere negationem rationalitatis, adhuc ille homo verè esset & leo & homo: Ergo etiam Filius verè erit Spiritus Sanctus, & simul Filius, quamvis non dicat per te negationem communicati sibi vi processionis intelligere Divini, si illi communicatur ex vi processionis, etiam velle Divinum.

OBJICI? 1. Martinon in oppositum Authoritates S. Thomæ hic q. 13. a. 6. & q. 6. a. 3. Deinde S. Augustini Lib. 15. de Trin. c. 5. lib. de Con. veræ vitæ c. 7. Rursus Anselmi in Monol. c. 5. Damasc. lib. 1. de Fide c. 12.

RESPONDETUR. Pro nobis esse clarè Auth. inter alios Basilii lib. 1. contra Eud. *Ridiculum*, inquit, est dicere Providentiam, & quamcumq; Dei actionem esse ipsam ejus Essentiam. Ad Auth. variè responderi potest, inprimis concedendo illas, ut sonant; quia tantum damnant hanc propositionem, quod Justitia Dei non sit ejus Essentia, sed non agunt quidquam de primæ essentiali conceptu. Deinde illæ Authoritates procedunt de identitate reali omnium perfectionum, de qua sola, contra errores, erant tum temporis solliciti Patres, relinquendo aliis modos concipiendæ Essentia, secundum rationes Metaphysicas. Item dici potest, dicta illa SS. PP. procedere de Essentia adæquate spectata, non autem de Essentia inadæquate sumpta.

Adverti debet, quod plurimis suis locutionibus voluerunt SS. PP. ostendere distinctionem in modo habendi, v. g. Justitiam, conveniens Deo, & qui conveniat nobis: paritas enim in hoc stat, quod & Deus, & homo, sit, & dicatur justus: sed in hoc est diversitas: quia de Deo potest dici Justitia, misericordia &c. in abstracto, de homine non dicitur. Quod autem de Deo dicatur, id non habetur præcisè ex eo titulo, quod in re justitia sit Essentia Dei: nam etiam in re animalitas est homo, & tamen de homine in abstracto, dici non potest. Sumitur itaque, modus hic dicendi ex eo, quod prædicatum debeat se accommodare conditioni subjecti, hinc si subjectum sit potentiale, prædicata de illo, per modum actus non possunt significari, & sic quia homo habet se non per modum actus, sed per modum potentialis, sit, ut prædicata de illo, etiam essentialia, in abstracto non dicantur: Contra autem cum subjectum Deus, de quo Justitia prædicari debet, sit actus purus, sit ut de illo essentialia illius, non tantum in concreto, qui modus si-

gnificat, v. g. Deum habentem justitiam, sed etiam in abstracto, dicantur, conformando modum prædicati, modo habendi se subjecti.

Sed hic adhuc restat explicare, quomodo de Deo in quid Justitia dicatur? Porro dupliciter aliquid potest dici de subjecto in quid, 1. Accipiendo physicè subjectum & prædicando de illo prædicata secundum quod physicè illi competunt; ita ut modus prædicandi sit conformis modo essendi. 2. Accipiendo physicè subjectum, & prædicando de illo prædicata, prout subsunt nostris conceptibus, ita ut id quidem prædicetur quod inest, sed non eo modo quo inest. Uterque hic modus prædicandi, ex Logici colligitur, atque ita quando de Deo, prædicatur justitia in abstracto, vel in concreto, nihilominus tamen in quid, prædicatur de Deo sumpta justitia, prout est à parte rei, si autem prædicetur justitia de Deo, quæ illi inest, non tamen eo modo quo illi inest, sed prout subest nostris conceptibus prædicatur de Deo per modum proprietatis; ad eum modum, quo si prædicetur risibile de homine prout illi inest, prædicabitur in quid: prout enim inest, est ipsa Essentia hominis. Quia tamen hoc prædicatum risibile, non solet prædicari quomodo inest, non solet etiam prædicari in quid. Immo hoc ipso, quia prædicatur tanquam universale, non prædicatur de homine, quo modo inest: Justitia autem de Deo, ut ei competit, seu ut divina, dum prædicatur, non prædicatur ut universalis, consequenter, & eo modo quo inest. Hoc autem ipsum deponcebat excellentia entitatis Divinæ, ut ejus modo essendi, accommodaret sese modus prædicandi: præcipue respiciendo phrasas SS. PP. & conditionem ipsius subjecti prædicationis, quod subjectum est actus purus, ut supra dictum est.

OBJICI? 2. Idem. Argumentum cuius fundamentum desumit ex S. Bernardo 1. 6. h. de Conf. ad Eug. c. 7. Essentia Divina quam perfectissimè potest, concipienda est, perfectius autem concipitur, si intelligatur includere omnes perfectiones simpliciter simplices formaliter, & reliquas eminenter, ergo tali modo concipienda est.

RESPONDETUR 1. Retorquendo argumentum, quia sequeretur inadæquate non posse concipi Essentiam Divinam sine attributis, cujus conceptus legitimitatem agnoscit ipsemet Martinon.

RESPONDETUR 2. Essentiam Divinam adæquate sumptam, & modo, quo est à parte rei, acceptam includere omnes perfectiones: licet inadæquate accepta, & prædicando id quod inest, non eo tamen modo quo inest, possit concipi, sine descripta inclusionem perfectionum.

Explicatur distinctio. Quamvis ut vera sit cognitio, debeat concipi res secundum id quod est, non tamen semper debet concipi eo modo, quo est; alias nulla dabitur prædicatio universalis.

salis, si res semper eo modo concipi debet, prout est, quia prout est, semper est singularis. Porro, quando res concipitur adæquate, concipitur & id quod est, & eo modo quo est, atque ita, si concipitur & rationalitas, & fluens ex illa admirabilis, & ex hac fluens risibilitas, concipitur res quæ est, & eo modo quo est, adeoque adæquate; Quando autem concipitur res inadæquate, concipitur quidem quod inest, sed non eo modo quo inest; & sic concipitur inadæquate homo, secundum quod concipitur, ut animal præcolum à rationalitate, vel rationale præcolum ab admirabilitate &c. Ita etiam quando concipitur adæquate DEUS; concipitur & id quod est, & eo modo quo est, adeoque cum omnibus suis perfectionibus. Cæterum inadæquate concepta Divinitas non est necesse, ut concipiatur cum omnibus illis perfectionibus, immo si cum illis concipitur, hoc ipso inadæquate non concipitur. Jam vero ad formandum primo essentialium conceptum DEI (immo & aliorum Entium) debet concipi Essentia inadæquate: quia si concipitur adæquate, & salvabitur tunc ratio conceptus primo essentialis, & non salvabitur; salvabitur quidem, ut supponitur, non salvabitur autem; quia non ostenditur formalitas, quæ sit prima, quæ alia sint posteriores, adeoque quæ sit primo essentialis conceptus. Quod si ad primo essentialium conceptum requiritur rem inadæquate concipi, hoc ipso in conceptu primo essentiali Deitatis omnes perfectiones concipi non debent, quia alias jam conciperetur Essentia Divina adæquate.

RESPONDETUR 3. Essentiam Divinam quam perfectissime fieri potest, concipiendam esse sub formalitate Essentiæ, & salva formalitate conceptus primo essentialis; non salvaretur autem formalitas primo essentialis conceptus, si etiam attributa essent de primo essentiali conceptu, quæ distinctio sic explicatur: Possumus dupliciter concipere essentiam Divinam; in primo salva formalitate primo essentialis conceptus; & non salva, non salvatur formalitas primo essentialis conceptus in DEO, quando concipiuntur omnes simul perfectiones: nulla enim tunc habebitur rationem secundæ, adeoque necesse ratio primo essentialis conceptus. 2. Potest concipi Essentia, salva formalitate primo essentialis conceptus, quando scilicet concipitur ali-quod per modum radices & emanantis; & alia ut emanata, & radicata. Quia vero quando concipiuntur omnes perfectiones simplices, concipitur Essentia Divina secundum omnia identificata, scilicet Deo fit, ut tunc concipitur Essentia non salva formalitate primo essentialis conceptus, concipienda salva hac formalitate, si aliquid in illa concipitur per modum radices, & alia ut de-bita illi radices, adeoque non concipiendo omnes simul formalitates, ipsa autem radix non debet concipi formaliter ut radix, adeoque res pectivè

ad attributa, sed non nisi tanquam radix materia-liter. Hac autem distinctione responderi debet ad secundum Argumentum Quiros, quod ipse appellat principale.

OBJICIT 3. Idem, accipiendo pro argumenti principio, quod scilicet DEUS sit infinitus in perfectione; & inde sic arguit. Essentia Divina est formaliter Ens infinitum simpliciter, & illimitatum in omni genere perfectionis: talis enim Essentia possibilis est, & non potest ostendi implicare contradictionem; illa autem non potest esse alia quam Divina, quæ debet esse perfectissima, ergo in suo formali conceptu continet omnes perfectiones simpliciter simplices, & reliquas eminenter.

RESPONSUM est, id verum esse de Essentia Divina adæquate sumpta, non verò de Essentia inadæquate. Rursus essentiam Divinam esse formaliter Ens infinitum, sed infinitate quæ salvet primo essentialium conceptum, non verò infinitate, quæ non salvet; salvabitur autem hæc infinitas concepta Essentiâ, tanquam radice totius infinitatis, & in quantum in re, Essentia Divina, est infinita.

INSTAT idem 1. Essentia Divina non solum est simpliciter infinita, & formaliter perfecta, sed etiam per se præcisè est perfectio infinita simpliciter, ergo includere debet intrinsecè, & quidditative perfectiones attributales.

RESPONSUM jam est, dicta esse vera de Essentia Divina adæquate sumpta, & quod illa præcisè sumpta sit infinita radicaliter & exigitive, non alio modo.

INSTAT 2. Nemo negat, esse Deo essentialia attributa illa, quæ sunt similia attributis essentialibus Substantiarum creaturarum, ut esse Ens, esse Substantiam intellectualem &c. hæc autem omnia quæ Deo & creatis substantiis genericè quodammodo communia sunt, debent contrahi per differentiam essentialem, per quâ Divina Essentia integrè constituitur, & distinguatur ab aliis; Hæc autem differentia DEI in hoc stat, quod cætera sint Entia per participationem, DEUS verò sit Ens per Essentiam, quod creaturæ sint simpliciter finitæ, & limitatæ ad certum genus Entis; DEUS autem sit substantia infinita in omni genere.

RESPONDETUR. Concedendo, neminem negare attributa esse de Essentia DEI; sed nego, neminem negare illa esse primo essentialia. Concedo item Deum esse simpliciter infinitum in re, nego primo, essentialiter dicere istam infinitatem, sed quod illam dicat non nisi adæquate conceptus; de cætero autem infinitatem, non nisi radicaliter dicet.

Solvuntur reliquæ Objectiones.

OBJICIT 4. Quiros. Perfectio volitionis etiam ratione nostra potest esse de constitutivo formali Essentiæ; at Essentia Dei concludit etiam

R. P.
H. MŁOD
ZIANOWSKI
Tomek Z.
D. VI

etiam ratione nostra, pro constitutivo formali, omnem perfectionem repugnantem intrare in lineam Essentiae, seu de constitutivo formali illius, ergo perfectio volitionis, est etiam ratione nostra, de Essentia DEI.

RESPONDETUR hoc argumentum non esse categoricè dispositum. Deinde habet propositionem aliquam difficilem, quomodo enim quod repugnat intrare in lineam essentiae, potest esse de constitutivo essentiae Divinae? forte typi error omisit *Ly Non*: Directè autem ad propositiones ex dictis responderi debet, in primis concedendo totum: quia non agit de primo Essentiali, & primo constitutivo formaliter; in re enim volitio, quod sit Essentia DEI, non negatur. Rursus ad illam propositionem Essentia DEI includit omnem perfectionem responsum jam est, Verum id esse de Essentia adæquatè sumpta; cæteroqui, quod non nisi radicaliter, includat omnem perfectionem. Quomodo autem cum hoc stet, quod Essentia Divina sit nihilominus talis, quā nihil perfectius cogitari potest, dictum est supra.

INSTAT IDEM. Non est contra conceptum Essentiae, quod comprehendat plures perfectiones, quamvis proprias rei, & distinctivas; & ita Essentia hominis coalescit ex virtute discursiva in rebus abstractissimis, & ex discursiva in minus abstractis, alia etiam est potentia ad apprehensiones, alia ad præmissas, alia ad actum Conclusionis: habent enim hæc similem primitivam, atque Intellectivum respectu volitivi. Materia cœli est prior forma cœli. Cor & cerebrum reliquis membris viventis. Sol prior est homine; & tamen per primum constituitur homo, per secundum cœlum, per tertium vivens; sol, homo, & reliqua constituunt universum, ergo potest aliquid supponere se prius, & tamen etiam illud posterius, potest complere primo essentiali conceptum. Universaliterque id omne intrat essentiam rei, quod est de principali consideratione illius, qualia possunt esse etiam non prima.

RESPONDETUR. Dupliciter potest aliquid unum, esse posterius alio. Posterius est quia supponit ante se sui exigivum radicale; hæc posterioritas facit, ne illud posterius, sit primo essentiali, propter rationes in præmissis adlatas. Alia autem est posterioritas alicujus ratione præsuppositionis, ordinis, situs &c. hæc posterioritas non officit: quia illud prius & posterius, simul sumpta, possunt esse radix reliquarum omnium perfectionum. Quia ergo v.g. Omnipotentia supponit in DEO, aliud tanquam radicem, sit ut non sit primo essentialis: è contra quia forma, non supponit materiam tanquam radicem sui, ut dictum supra: rursus quia partes habent inter se solam primitivam ordinis, ideo hæc adhuc possunt intrare, primo essentiali conceptum & illativa, quia supponit enuntiativam,

enuntiativa apprehensivam, apprehensiva rationale, sit, ut solum rationale sit primo essentiali. Exemplum illud de universo non concludit, nam hic agitur de primo essentiali conceptu Essentiae alicujus, non aggregati, ut ita dicam, per accidens, in quo ipsa ratio aggregati, non patitur formalitatem, unius radicis.

Ex quo ulterius inferes. Quale posterius possit esse de principali consideratione alicujus Essentiae.

OBICIT 5. Idem. Quidditas, & conceptus Sapientiae Divinae, quia est optima, debet includere non solum eminenter, sed etiam formaliter omnem scientiam, similiter in Omnipotentia includuntur omnes potentiae ponendi res, ergo idem dicendum de Essentia, quod debeat includere omnem perfectionem.

RESPONDETUR. Adæquatè conceptam scientiam Divinam includere formaliter omnem scientiam, secus sentiendum de omniscientia in adæquatè accepta: jam autem primo essentialis conceptus Essentiae Divinae, est conceptus Essentiae inadæquatus. Deinde, cum unus actus scientiae, respectu alius actus scientiae, posse item unum producere, respectu, alius posse producere, cum inquam, non comparentur tanquam attributum; unum non debet habere rationem prioris respectu alius; secus hic.

INSTAT. Idem. Significatum formalissimum DEI exprimit pluralitatem perfectionum; sed ubi conceptus rei exprimit pluralitatem perfectionum, nondum intelligitur Essentia ejus completa essentialiter; ut apparet in Essentia universi, quæ non est contenta, una perfectione.

RESPONDETUR. Significatum formalissimum DEI adæquatè acceptum, exprimit pluralitatem; secus inadæquatè acceptum. De universo paritas supra est refutata; ex qua refutatione colligitur: Cur infinitum secundum numerum exigit pluralitatem infinitam, & non exigit Essentia Divina, secundum primo essentiali conceptum spectata.

Neque valet si dicas: Hoc ipso quia essentia DEI à parte rei est infinita, debere etiam concipi infinitam; non inquam valet, si id dicas; nam ut suppono ex Philosophia, non est necesse semper rem concipere modo quo est, licet ne falsò concipiatur, debeat ejus conceptus fundamentum haberi. Unde ulterius potest dici ex Essentia & attributis fieri compositum Metaphysicum, non quidem illud Scotisticum, sed compositum per rationem, & ratione diversorum connotatorum.

Punctum Difficul-

tatis 2.

Utrum Aseitas sit primò essentialis conceptus DEI.

DICEN-

Dicendum est *Aseitatem non esse de primo essentiali conceptu DEI.* Est Conclusio contra Gillium, Esparza, & alios.

PROBATUR 1. Primò essentialis conceptus entis positivi non debet esse aliquid negativum; sed DEUS est ens positivum, & ratio entis à se, est quid negativum, ergo ratio entis à se non potest esse primo essentialis conceptus Dei. Major probata in præmissis. Minoris primam partem, nempe quod DEUS sit ens positivum, nemo negat; secunda autem pars sic probatur. Ratio entis à se, est quid oppositum rationi entis ab alio, nihilque aliud plus importat, quam non esse ab alio, tanquam à causa, sed hoc est quid negativum: negat enim rationem causæ, ergo, quod ipsum sic utentis probatur. Hoc quod est esse causatum, estque formalissime idem, quod est esse ab alio, est quid positivum, ergo hoc quod est non esse causatum, quod est formalissime esse à se, est quid negativum: non esse enim causatum, est quid negativum.

RESPONDEBIS 1. Non poni pro essentiali conceptu solam aseitatem, sed poni rationem entis à se, quod prædicatum est positivum. **CONTRA.** Est quia ratio entis conjuncta prædicato aseitatis, si ipsius aseitatis positivitas non ostendatur, importabit significatum negativum, quamvis ex modo significandi importet aliquid positivum, quod ipsum probatur: quia cum dico sunt tenebræ vel æter tenebrosus, cum non ostendatur, tenebrarum positivitas, conjunctio tenebrarum cum esse, vel cum ære, nullam rationem positivam significatam habet, ergo idem dicendum in præsentia.

RESPONDEBIS 2. Ex modo nonnisi significandi rationem entis à se esse negativam. **CONTRA.** Etiam secundum rationem significatam illa formalitas, est negativa, quia nihil potest influxus ex hac formalitate entis à se, in Deitatem profuit, quocunque modo verles sit illa à se; quod si istam positivitatem salves, per solam emanationem attributorum, hoc ipsum erit in questione, & sicut entis positivi primo essentiali conceptum non potes ponere negativum, salvando ejus positivitatem per hoc, quod reliqua ex se emanet: ita & in præsentia.

RESPONDET 3. Esparza ad 7. sicut in rebus creatis insufficiencia ex se ad esse est prædicatum propriè negativum; ita necessitas existendi, quæ est aseitas, debet esse aliquid positivum.

CONTRA in primis. Insufficiencia existendi à se fundari in hoc, quod est esse ab alio, quod est quid positivum; hinc opposita illi sufficiencia debet etiam fundari in aseitate: & quia aseitas ab alio opponitur, quæ, probatum est, quod sit quid negativum, nondum ostenditur positiva formalitas in qua illa fundetur ultimò, præcipue cum insufficiencia existendi opponatur potius sufficiencia existendi, quam aseitas. Unde cum hic loquamur secundum conce-

ptus nostros, nego quòd necessitas existendi, sit formalissime idem quòd aseitas, opponiturque formaliter nonnisi contingentia existendi, aseitas autem ab alio. Quando autem idem q. 6. a. 2. cum divisisset varios negationum modos, subdit; in DEO nullam dari puram negationem, secundum esse objectivum; id etiam non convincit: quia in re id quod est in DEO, est quid positivum, sed non est dubium multa esse in DEO, secundum modum nostrum concipiendi negativa: & ita negativum est prædicatum quòd DEUS non sit creatura &c. Et quia hoc ipsum esse à se, ex modo nostro concipiendi, est quid negativum, idem enim formalissime est, ac esse non causatum, fit ut entis positivi DEI, non possit esse illa formalitas constitutiva primo essentialiter.

PROBATUR 2. Quia quavis ponatur aseitas, esse aliquid positivum, nondum tamen poterit esse primo essentialis conceptus. Pone per impossibile rationem entis ab alio, nulli alteri convenire, nisi soli homini, nihilominus ratio entis ab alio, non foret primo essentialis conceptus hominis; ergo neque aseitas soli Deo conveniens, erit primo essentialis conceptus DEI. Consequentia probatur. Idè illo casu ratio entis ab alio non foret primo essentialis, quia importaret nonnisi rationem principii à quo. Sed etiam ratio entis à se, concepta per modum positivi, haberet quasi rationem principii. *A quo* Deus, ergo utraque non est de primo essentiali conceptu: & sicut in homine esse productum, non est primo essentialiale, nec esset etiam in dicto casu, ita & improductum in DEO, non erit primo essentialiale. Quanquam legitime nunquam à nobis concipi potest aseitas tanquam principium à quo DEUS, quia principio responderet principiatum, DEUS autem seu natura Divina à nullo est principio.

CONFIRM. Pone per impossibile sit unus DEUS, qui ab æterno producat aliud ens, æque infinitum in substantia, omnipotentia &c. & quòd illi desit nonnisi hoc prædicatum esse à se, & ne illud ens panas in categoria creaturarum, pone per impossibile ejusmodi DEUM, ita esse productum in substantia ex substantia Divina, sicut Filius generatur, secundum personam suam, ex substantia Patris; ita ut illum Deus producat non ex nihilo, sed ex sua substantia; quantumvis verò in re illud ens, & esset DEUS & non DEUS, est enim quid impossibile; nihilominus adhuc illud ens, posset à nobis concipi sine aseitate, & tamen cum Deitate, licet imperfecta, ergo apparet aseitatem, non esse primo essentiali conceptum Dei, sicut non est de primo essentiali conceptu hominis risibile, quia quamvis non esset risibile, & tamen esset animal rationale, esset homo imperfectus. Quod argumentum ut teneat, præ oculis habendum est, quòd illi enti reliqua adessent, excepta aseitate,

R. P.
J. H. MŁOD
Zianowski
Tom I. Z.
D. VI

tate, sicut illi homini omnia adessent, excepta risibilitate. Item, quod illud ensetur produ-
ctum non ex nihilo, ut explicui.

PROBATUR 3. Datur aliquid prius asei-
tate, ergo illa non est primo essentialis conce-
ptus. Antecedens probatur quia bona hæc est
illatio, tanquam ad quid superius, convenit illi
aseitas: ergo est essentia perfectissima in genere
essentiarum. Si autem aseitatem confundas cum
necessitate existendi, colliges ex infra dicendis,
non esse adhuc illam primo essentialem.

OBIICIT 1. Esparzahic q. 5. ab art. 5. Ra-
tio entis est formaliter universalissima omnium,
ideoque prioritate consequentia non mu-
tua, quam quodlibet aliud prædicatum, saltem
in ordine ad nostram cognitionem, ut exclu-
dantur attributa à ratione prima, & ex alia par-
te aseitas concipitur ad modum causæ, respectu
cæterorum prædicatorum Dei, ac proinde est
prior illis, ex modo nostro concipiendi.

RESPONDETUR. Quamvis in homine
reperiatur ratio entis universalissima, nihilomi-
nus primo essentialis conceptus hominis, non
formatur sub denominatione entis: ergo ex hoc
præcisè, quod ens sit quid universalius, non jam
inferri debet illud, esse primo essentialem con-
ceptum: dictum enim est supra, quod primitas
illa debeat spectari non penes universalitatem,
sed penes exigentiam radicalem perfectionum,
quæ enti quæ tali, non competit in Deo: ex eo
autem quod concipiatur aseitas tanquam causa
ponens, ut ita dicam, Deitatem, non sequitur
eamdem esse primo essentiali quid; sicut nec in
creatis v. g. in homine esse productum, vel quod
est causa positionis hominis, est quid primo es-
sentiali homini.

OBIICIT 2. Idem. Principium reale æ-
quivocum alicujus, necessario illi præminet
formaliter; Aseitas autem comparatur ut tale
principium, cum aliis perfectionibus.

RESPONDETUR in primis Majorem esse
falsam, nam Sol est causa æquivoca ranæ, quæ ex-
cellentior non est. Sed quidquid sit de majori,
est necesse distinguere rationem principii, aliud
enim est principium spectans, ut ita dicam, ad li-
neam producentis, eod quod faciat ne res sit ni-
hil. 2. Potest accipi principium pro radice,
exigentia, jure, ut sibi debeantur hæc vel illæ per-
fectiones. Prius illud principium, ut dictum su-
pra, non est de primo essentiali conceptu, sed
nontali secundum; aseitas autem habet ratio-
nem principii, priori modo sumpti.

INSTAT. Aseitas est conceptus forma-
liter oppositus summæ imperfectioni creatura-
rum, & quæ est origo cæterarum omnium im-
perfectionum, ea autem perfectio, est formaliter
major, quæ opponitur formaliter majori imper-
fectioni.

RESPONDETUR. Ex præcisa oppositio-
ne ad imperfectionem creaturarum, non potest

deduci ratio conceptus primo essentialis, alias
hic, erit sola infinitas, hæc enim formalissimè op-
ponitur omni imperfectioni creaturarum. De-
inde ex hoc medio termino, inferitur aseitatem
non esse primo essentialem, quia etiam esse im-
perfectum, causatum, &c. non est de primo es-
sentiali conceptu v. g. hominis. Ut tamen de-
tur aliquid argumento, dici potest aseitatem esse
quidem conceptum oppositum imperfectioni
creaturarum, sed non primo. Quæ adfert ex
Scriptura pro nostra erunt sententia.

OBIICIT 3. Quod aliqua magis di-
stant inter se, eod est universalior ratio cui adjun-
gitur immediatè ratio differentialis, ut patet in-
ter alia in conceptu quidditativo substantiæ, &
accidentis, quæ definiuntur per ens: ergo & con-
ceptus differentialis DEI, debet adjungi rationi
universalissimæ entis.

RESPONSUM supra, qualis ratio universalis
ingrediatur primo essentiali conceptum. In-
ter distantia debet pro genere poni universale
quid, sed non universalissimum si fieri possit, ut
ita, sicut definitio, ita & primo essentialis conce-
ptus procedat per genus ultimum. Paritas ad-
lata non tenet: quia non potest in definitione
substantiæ & accidentis aliud genus immédia-
tius poni, potest in definitione DEI. Denique
licet concedatur ens poni debere in primo es-
sentiali conceptu DEI, restabit adhuc difficul-
tas, An Aseitas sit competens differentia?

OBIICIT 4. Haunoldus libro 1. num. 58.
quod Ly esse à se non sit Prædicatum negati-
vum. Quia scilicet si Ly esse à se, esset formaliter
Prædicatum negativum, & significans Ly
non esse ab alio tum hoc Prædicatum esset inexpli-
cabile, sine processu in infinitum, in negationi-
bus, quod absurdum est. Seq. probatur esse ab
alio debet ultimo resolvi, in aliquod Ens im-
productum ut omnes fatentur contra Atheos. Ergo
Ly non esse ab alio, resolvendum erit in hoc non ef-
fe ab alio improducto, seu non esse ab alio existen-
te à se, atqui per te Ly esse à se est Prædicatum ne-
gativum hoc modo exprimendum Non est ab a-
lio. Ergo erit resolvendum hoc modo: Non esse ab
alio quod non sit ab alio, non existente ab alio, non
existente ab alio, & sic in infinitum; Atqui hoc
est absurdum Ergo fatendum est esse à se, posse
aliter concipi & exprimi, quam ut formalis ne-
gatio.

RESPONDETUR Stando in argumento
hoc paritatem involvente, illa potius erit pro no-
bis: nam sicut esse ab alio, licet resolvatur in ali-
quod improductum positivum, non est tamen
necesse, dari processum ullum in infinitum, ita &
non esse ab alio licet sit resolvendum in aliquid
positivum, non erit necesse dari processum in
infinitum.

Deinde aliud est, non posse dari processum
in infinitum, & aliud est non posse aliquid expri-
mi per propositionem universalem; bene autem
potest

potest aliquid exprimi per propositionem universalem, sine processu in infinitum: & ita quantum dico sunt tenebræ, hæc propositio est ita explicabilis, Nulla est hic lux, nec ex eo sequitur dari processum in infinitum, ostendendo quod nec hæc, nec hæc, nec ultra hæc, sit illic lux: ita & in præfenti non ostenditur hanc propositionem *Non esse ab alio*, involvere processum in infinitum sed tantum esse explicabilem illam universalem per Descensum in infinitum explicabilem. Porro ostendi potest in quod resolvatur illud non esse ab alio nempe in essentiam perfectissimam in genere essendi. Illa autem Propositio *Non esse ab alio* si non resolvatur in Essentiam perfectissimam in Genere Essentiæ, tunc resolvitur sine processu in infinitum non nisi per Descensum, Non esse ab alio neque hoc, neque hoc &c. &c. Addo immerito supponere obijcientem quod *Ly Non esse ab alio* resolv. debet in *Ly Non esse ab alio* improductum, cum illa indefinita propositio, æque excludat Dependendam sui ab aliquo creato, atque excludit dependentiam ab Improductum se ipsa auferendo pluralitatem Deorum. Cur ergo restringetur illius explicabilitas ad solum improductum.

INSTAT Potius *esse ab alio* est Prædicatum Negativum nam *esse ab alio* formaliter est indigere alterius opera ad existendum, omnis autem indigentia seu Mendicitas, est Carentia, *Esseque ab alio* est Carentia huius perfectionis: *sibi ipsi sufficere*.

RESPONDETUR Nullum esse Ens Positivum, quod non involvat aliquas negationes & ita homo involvit negationem bruti &c. &c. Penultimum ergo erit an illud negativum, tandem in illa linea resolvatur in aliquid Positivum: & quia hoc quod est indigere Deo secundum Obiectivam formalitatem, dicitur esse acceptibile à Deo, cum ipsum *Esse* sit Positivum, Positivum item ipsum accipere hinc & illa Indigentia secundum Obiectivam formalitatem Positiva erit. Contra quia ipsum *sufficere sibi* licet secundum ipsos terminos & modum significandi non importet negationem, quia tamen secundum Obiectivam formalitatem non importat, nisi ipsum *Ly non esse ab alio*, ideo adhuc prædicta formalitas negativa erit.

OBJICIT 5. *Ly esse à se* ita exprimi debet *Esse Essentialiter existens quocunque alio dublato* vel magis Theologicè *Ens à se* est à cuius existentia voluntate, pendet, ut quodvis aliud sit, vel non sit.

RESPONDETUR *Ly Ens à se* explicando modo prædicto, sequitur non formari primo essentiali Dei conceptum, nam formabitur per Ordinem ad Existentiā, Existentiā autem, est quod posterius Essentiā, adeoque primo Essentiali conceptum, comparatè ad Essentiā constituere non potest. Illud etiam *Ly* à cuius

existentis voluntate pendet, ut quodvis aliud sit vel non sit, non habet terminos exprimentes rationem primo essentialis conceptus in Deo, nam in primis Essentiā ut dixi, prior est præ Existentiā. Deinde de hoc ipso querere restat quis sit primo essentialis conceptus, ejus, à cuius Existentiis voluntate pendent alia: videturque circumscribi hic solum Prædicatum Omnipotentis, quod certè non est primo Essentialis conceptus Dei. Nec video cur obijciens non potius ita exprimere deberet primo Essentiali conceptum DEI, ut ponat in illo rationem intellectus, tanquam priorem ipsamet voluntate.

OBJICIT 6. Varias Auctoritates, & in primis numero 54. Auctoritatem Hieronymi in 3. cap. Epist. ad Eph.

RESPONDETUR Inibi ponere Hieronymum, quod DEUS ipse sui Origo est suæque causa substantiæ, per quod innuitur Rationem *Entis à se*, concipi à nobis per modum ut ita dicam *Principii Aquo Deus*; hæc autem formalitas ut dictum supra, non potest esse primo Essentialis DEI conceptus. Explicationes autem quas adfert ex Bernardo & Nazianzeno illius effati Divini *qui est* Exod. 3. vel Rationem primo Essentialis conceptus non important, vel, ostendunt quod primo Essentialis Conceptus Dei sit. Essentiā perfectissima in genere Essentiæ, de quo infra.

INSTAT Ex *Ly esse Ens ex se ipso existens* inferuntur cæteræ perfectiones Divinæ, id autem est nota primo essentialis conceptus.

RESPONDETUR Cæteræ perfectiones inferiores Admirativitate, resolvuntur in Admirativitatem, quia tamen illa ipsa resolvitur in Rationalitatem, inde fit, ut non sit illa primo Essentialis conceptus hominis, quia autem illud *Ly ex se ipso existens*, potest resolv. in ipsam Essentiā, & *Ly Ex se* terminus est negativus, ideo primo Essentiali Dei conceptum ingredi non potest.

OBJICIT 7. Illud Prædicatum est in DEO Radix cæterorum; quod immediate & formaliter opponitur illi Prædicato, quod in creaturis est Radix omnium imperfectionum, illud enim Prædicatum est Radix omnium perfectionum, quod est Radicale exclusivum omnis imperfectionis, quod autem formaliter opponitur Radici omnis defectus est Radix omnium perfectionum. Et quia Radix omnium imperfectionum in creatura, est *Ens ab alio* dependens, cum ei opponatur *Ens à se* ideo illud erit primo Radicalis DEI conceptus.

RESPONDETUR Concedendo quod *Ly Ens à se*, sit in genere quasi *Principii à quo* Radix omnium perfectionum, adeoque non in hæc genere de quo hic agitur secundum dicta supra. Deinde primo essentialis conceptus non tantum debet esse Radix cæterorum, sed & ultimum resolutorium non revocabile in aliquid prius, jam autem in Rationem Essentiæ perfe-

R. P.
J. H. MŁOD
ZIANOWSKI
T. M. de Z.
D. VI
S

Altissima in genere Essentiae, potest resolvi Ratio Entis à se. Ipsam tamen Rationem Essentiae perfectissimam, radicaliter accipiendo, ne ex modo hoc significandi, importet aliquid Relativum & cum aliis comparabile, ut importaret ipsa rationalitas in homine, si non sumeretur Radicaliter. Deinde sicut in homine non est primo essentialis conceptus esse ab alio, ita nec erit in DEO, ob paritatem rationis assumptae ab arguente.

ADDO Eandem rem, in una linea posse habere hunc primò essentialem conceptum, & aliam in hoc, & ita homo primò essentialem conceptum habet, quòd sit Animal rationale, concipiendo autem hominem in ratione Creaturae, primo essentialis conceptus illius erit quòd sit Ens ab alio, ita spectando primò essentialem conceptum Dei merè per oppositionem ad Creaturam, ille erit Ens à se, sed indagando conceptum DEI consimilem ei, quòd est in homine Animal rationale, alius inveniendus erit.

INSTAT 3. Idem debet esse cujusque rei distinctivum & constitutivum hinc primo Distinctivum, est primo Constitutivum, jam autem primo Distinctivum DEI à Creatura, est esse à se.

RESPONDETUR Esse hoc primo Distinctivum præcisè in linea opponendi sese Creaturae, secundum quòd creatura est, ut jam dixi, sed non est primo Distinctivum absolute, ex rationibus jam adlatis.

Punctum Difficul-

tatis 3.

An Intellectivitas sit primò essentialis Conceptus DEI?

PROCEDIT quaestio & de Intellectivitate in actu primo, quam pro primo essentiali ponit Arriaga d. 6. n. 22. & de Intellectivitate in actu secundo.

DICENDUM EST. *Intellectionem in actu primo spectatam, non esse primo essentialem conceptum DEI sub formalitate essentiae spectati.*

PROBATUR 1. Quia primo essentialis conceptus DEI sub formalitate Essentiae spectati, debet esse distinctivus DEI primo, à quibuscunque, quæ non sunt Deus. Sed intellectivum in actu primo non est tale, hoc enim etiam creaturis convenit, quòd si addas intellectivo aliud prædicatum, jam hoc ipso primo essentialem conceptum non salvas per intellectivum in actu primo. Dixi tale intellectivum non esse primo essentialem conceptum DEI, sub formalitate Essentiae: nam dictum est in manuscriptis de Generatione viventium Intellectualium, infraque rangeretur, Intellectionem esse de primo essentiali conceptu Deitatis, sub formalitate naturæ.

PROBATUR 2. Quia ille primo essentialis conceptus hoc ipso non esset primo essentialis conceptus: ex modo enim nostro concipiendi prius est esse, adeoque habere principium essendi, quàm habere principium operandi v. g. intellectivè.

RESPONDEBIS 1. Sufficere ad id salvandum, ut dicatur quòd intellectivum radicaliter acceptum, sit quaesitus primo essentialis conceptus.

CONTRA est, stare posse responsionem si non detur prior conceptus alius ratione nostra, datur autem. Tum quia, entis in omni genere perfectissimi non debet dari restrictus conceptus: esset enim improporcionatus, jam autem ratio radicalis intellectivi, dicit rationem restrictam ad intellectivum. Tum quia, Aristoteles 7. Met. a. text. 11. dicit. Quòd quid esse entium, primò in se formaliter dici debere, secundum esse, hoc est non secundum aliquod posse, quale est intellectivum in actu primo.

RESPONDEBIS 2. Per rationale radicaliter acceptum salvatur primo essentialis conceptus hominis; ergo salvabitur etiam per radicaliter intellectivum conceptus DEI.

CONTRA. Quia in homine nihil rationalitate prius advertimus, secus in DEO, & sicut ea quæ parva sunt non possunt commodè tangi acie videndi, atque ea, quæ magna sunt; ita parvitas perfectionis humanæ ultra rationalitatem nihil permittit intelligi: permittit pelagus essendi DEUS. Et certè quia minùs est perfectus leo, quàm homo, describimus eum per rugilitatem radicalem; quæ est manca valde descriptio: est enim non nisi per ordinem ad actum externum, cum fortassis illius differentia, possit per distinctum sensum communem describi, quæ quia nobis signota est, ad rugilitatem recurrimus, quia verò formica adhuc fortè imperfectior est leone. (dixi fortè imperfectior, quia fortassis in œconomica illa, & rempublicam quandam præferente virtute, excellendo, videtur habere potiorem sensum communem ipso leone, immo & robur proportionaliter majus) Sed quidquid sit de hoc, cum in ordine ad nos imperfectior sit leone, nullam hucusque illius descriptionem habemus, & sic de reliquis: quæ omnia monstrant, quòd entium magis imperfectorum, & magis limitatorum conditio, effugiat magis vim nostram intellectualem, & quamvis per Aristotelem sicut in minimo noscibili; ita & in maximo oculos habeamus vespertilionis; id tamen procedit de maximo intelligibili, in quantum nobis non communicat de se noticiam, quam nos ex sacris doctrinis habemus de DEO. Unde de illo & primò essentialem conceptum habemus, & per aliquid prius intellectivo.

PROBATUR 3. Quia illud intellectivum non nisi est aliquid potentiale, ergo de conceptu actus

actus primi, & actualissimi entis esse non potest: diffamaretur enim objecto: sicut difforme est, ut aliquid potentiale, primo essentialiter, actuali constituitur.

Dixi autem hæc omnia procedere de primo essentiali conceptu DEI, sub formalitate essentialitatis: quia sub formalitate naturæ, debet importare aliquid per modum principii, adeoque actus primi ad movendum, seu operandum.

DICENDUM EST 2. *Primo essentialem conceptum Dei non esse etiam intellectiōem in actu secundo.*

PROBATUR 1. Quia ut videbimus datur aliquid prius ipsa intellectiōe actuali, nempe intellectivum in actu primo. Ergo illa formalitas intellectivi, in actu secundo, nec prima, nec primo essentialis est.

RESPONDEBIS. Id verum esse de ente in potentia, sed non de ente, quod est actus purus.

CONTRA est. Concedo actus puri primo essentialem conceptum non debere esse quid potentiale; sed nego etiam ejusdem actus puri debere talem dari primo essentialem conceptum, qui intra essentialitatem ejusdem actus puri ratione nostra præsupponat aliquid prius, ut supponit intellectivum in actu secundo; & sicut ratio actus puri non obstat, quo minus intellectiō Divina præcedat volitionem; ita nec obstat ut actum intelligendi secundum, præcedat actus primus: præcipue verò quia intellectiō illa est actus vitalis immanens, adeoque talis, quæ præsupponit aliud, cui immaneat, & à quo tanquam intrinseco, proficiatur.

PROBATUR 2. Quia ut supra dicebam, intellectiō in actu secundo non est quid distinctivum DEI à reliquis: quia etiam intellectiō in actu secundo, ut sic, est essentialiter intellectiō. Neque valet, si illam restringas per prædicatum alicuius: hoc enim jam est super refutatum.

RESPONDEBIS. Intellectiōem in communi, esse essentialiter intellectiōem, non nisi per rationem nostram; Deus autem est realissime intellectiō essentialis.

CONTRA. Quia quamvis communitas & status intellectiōis in communi, pendeat à nostro intellectu: nihilominus ipsa Essentia non pendet: essentialitatem enim rebus, præcisiones nostræ non tribuunt; immo quæcunque nostra intellectiō exercita, quæ non est quid commune est intellectiō essentialiter.

RESPONDEBIS. Quod nomine intellectiōis essentialis veniat, quod illa intellectiō sit substantia.

CONTRA est. Tum quia, pone per possibile vel impossibile, quod detur intellectiō creata, quæ sit substantia, numquidne jam hæc ipso formalissime erit DEUS? Tum quia, non satis apparet, qui intellectiō substantialis funder alicuius, immanitatem &c. consequenter non ap-

paret, qui sit illa primo essentialis conceptus. Tum quia, de ratione primo essentialis conceptus est, ut directè inferat definitum, v. g. est animal rationale; ergo est homo, non tenet autem directè; Est intellectiō, quæ est substantia; ergo est DEUS, fortè enim non tam clarè implicat substantia, quæ sit intellectiō in actu secundo, & sicut datur unio in entitate substantialis, & accidentalis, cur non dabitur intellectiō accidentalis & substantialis? & quamvis non possit dari unio quæ sit substantia: quia nec potest esse unio res, quia verò intellectiō, seu verbum mentis est res, cur non poterit esse res, & substantia? Sed quidquid sit de possibilitate talis substantiæ: agnoscitur enim, & benè, ipsius impossibilitas; saltem tamen non ostenditur directè illatio; Est intellectiō, quæ est substantia, ergo est Deus.

PROBATUR 3. Quia posito, quòd intellectiō sit dictus conceptus, quæro, intellectiō illa vel sumitur per ordinem ad intelligendum objectum creatum, vel increatum, vel utrumque simul? non primo modo sumpta: quia creaturæ sunt non nisi objectum secundarium, non secundo modo sumpta; quia & esset primo constitutiva DEI, & non esset, esset quidem ut supponitur, non esset autem, quia supponeret aliud se prius, nempe objectum increatum, ad quod terminatur, jam autem cognitio præsupponit suum objectum, quod ipsum sic ulterius proponitur. Pone per impossibile illam notitiam & nondum inexistisse Deum, sed incepturum esse, quæro quid intelliget, nisi ipsummet Deum? ergo priori, jam supponetur DEUS, ergo intellectiōne non constitueretur.

Idem argumentum sic proponi potest. Intellectiō primo essentialiter DEI constitutiva, vel est speculativa, vel practica? si speculativa, præsupponit suum objectum, si practica, ergo ponit DEUM, & producit, rationeque saltem nostra, DEUS condistinguetur ab illa, quod non potest dici.

Ex dictis autem: Colliges nullo modo spectatam intellectiōem esse primo essentialem conceptum DEI.

RESPONDETUR. Hanc rationem probare quòd intellectiō non possit habere etiam rationem naturæ in Divinis, esseque primum principium motus. CONTRA. quia potest ostendi quòdnam sit objectum illius Intellectiōis; nempe primo essentialis conceptus Deitatis, sub formalitate Essentialitatis.

Neque valet si dicas. Illam intellectiōem in actu secundo quòdam modo habere formalitatem operationis reflexæ, noscentis seipsam, non inquam valet. Tum quia, universaliter dicitur objectum notitiæ speculativæ esse prius se ipsa, neque enim ideò objectum est, quia noscitur, sed ideò noscitur, quia est; quod autem erit objectum præsentis notitiæ? Tum quia, non est conceptibile quòd aliqua notitia noscat seipsam, & non

R. p.
THE MŁOD
ZIANOWSKI
Tom. I. et. Z.
D. VI

& non intelligatur prius per modum directi actus, & postea per modum reflexi: redit ergo tota difficultas, quid noscatur per illam notitiam directam? Tum quia, ea proportionem habet se objectum ad notitiam speculativam, quâ proportionem habet se intellectivum ad volitivum, sed intellectio præcedit volitionem ratione nostra, ergo & objectum præcedet notitiam intellectivam. Quod autem est hoc objectum in presenti?

OBJICITUR 1. *Authoritas S. Tho: agnoscens inter esse Dei & intelligere identitatem, cui constat D. Aug. 15. de Trin.*

RESPONDETUR potest, totum id procedere in sensu reali, & pro statu physico; non autem pro statu abstractionis: vel verificari de Deitate prout natura est, non prout est Essentia. Quod autem dicitur hominem esse imaginem Dei secundum ultimam differentiam; id intelligendum est non ex parte prototypi, quasi ejus ultima differentia sit intellectio, sed ratione imaginati, cujus differentia ultima, saltem in ordine ad nos, est intellectivum simile Divino, vel ad maximum etiam prototypi est hæc ultima differentia, in ratione imitabilis à creatura.

OBJICITUR 2. *Essentialis Dei conceptus debet esse formalitas Deitatis perfectissima; jam autem intellectio est talis formalitas: nam etiam intellectio in creaturis est formalitas perfectissima.*

RESPONDETUR. Ex limitatione creati modi essendi, proficiscitur, ut intellectio sit prædicatum perfectissimum in creatis; DEUS autem illimitatissimus potest habere prædicatum perfectius.

OBJICITUR 3. *Nisi ponatur primo essentialis Dei conceptus stare in Intellectione, non poterit salvari, cur Processio verbi sit generatio?*

RESPONDETUR. Negando sequelam propter dicenda infra D. 9. N. 219. Succus in hoc est, quia generatio debet esse in similitudinem naturæ, natura autem, ut innui, est intellectio: quia illa in re, est principium primum motus in Divinis adeoque natura. Quia verò persona verbi est etiam intellectio passiva, ut ita dicam; sit, ut illius processio sit in similitudinem naturæ, quæ ut dixi, est intellectio.

Ad hoc etiam salvandum, quod Deus sit beatus, non est necesse ponere intellectionem pro primo essentiali conceptu; sed tantum quod ille necessario cognoscat primo essentialem suum conceptum & in eodem radicata.

DIFFICULTAS I.

Quis sit primo essentialis Conceptus DEI?

PRÆMITTO 1. *Distincta esse hæc tria; Quidditas, Essentia, Natura; quamvis in re hæc*

idem sint. Nam idem dicitur esse quidditas, quia per illud respondetur ad questionem, Quid est? dicitur Essentia: quia est ratio essendi, dicitur Natura: quia est primum principium motus & quietis.

PRÆMITTO 2. *Hæc duas formalitates, præcipue ad præsens, Natura, & Essentia, etiam in DEO distinguere posse: cur non enim? si enim dicta non sunt idem ut sic, & in creatis, cur in Deo, eundem rationem nostram indistinguibilia?*

PRÆMITTO 3. *Quid sit natura Divina? Facile est respondere, quod sit ipsa intellectio: est enim primum principium motus in Divinis adeoque natura. Sed in super necesse est explicare, Quis sit primo essentialis conceptus Deitatis sub formalitate Essentiæ?*

Neque valet si dicas, hæc duo non discerni consideratione in aliis materiis, non inquam valet, si id dicas. Tum quia, sicut non valet consequentia à negatione primo essentialis conceptus tot & tot creaturarum, ad negandum primo essentialem conceptum Dei; Ita nec valebit à negatione talis modi formandi conceptus creaturæ, ad negationem itidem talis modi formandi primo essentialem conceptum DEI. Tum quia, ipsa amplitudo & illimitatio noscibilitatis Divinæ, ut dixi supra, adjuncta doctrinâ sacra, dat vires eum investigandi. Tum quia, de facto definitiones aliquæ procedunt per prædicata physica, seu naturæ, ut cum dicitur homo est constans corpore & anima rationali unitis; vel per principia Metaphysica, ut cum dicitur homo est animal rationale, ubi ut vides, duplex formatur primo essentialis conceptus hominis per prædicata naturæ, quæ Physica considerat, & Essentialia, cur ergo idem in presenti non faciemus? *His præmissis*

DICENDUM EST. *Quod primo essentialis conceptus Dei sub formalitate Essentiæ, adeoque definitivus Dei, sit, quod Deus sit Esse, seu Essentia perfectissima in genere Essentiæ.* Dixi, quod Deus sit Essentia non tantum perfecta sed perfectissima: nam nisi addatur ly perfectissima, nullam haberet condistinctionem sui Deus cum creaturis: nam nulla est, quæ non sit perfecta in genere Essentiæ: nihil enim illi deest, ad suum essendi modum. Non dixi, esse perfectissimum in omni genere Entis: quia ratio Entis importat etiam attributa; quæ jam sunt à primo essentiali conceptu exclusa. Non dixi, Ens perfectissimum, sed Essentia perfectissima: quia ex triori jam Philosophia, Essentia est genus immediatius quàm Ens. Nec obest, quod interdum Ens sumatur pro genere ad definiendum Substantiam & Accidens: sæpe enim sumitur & ipsum Esse, quod potest capi pro Essentia, commodumque erat in definitione accidentis ponere potius Ens quàm Essentiam, eo quod Essentia, ut plurimum, supponat pro Substantia, quæ non intrat rationem Accidentis. Immo assumendo non

Ens,

Ens, sed esse ad definitionem, accommodamus nos ipsi Divinae, qui se definiunt; Ego sum qui sum. Dixi. Esse perfectissimum in genere Essentiae, non Existentiae. Quia apprehendimus Existentiam per modum posterioris, & accidentis Metaphysici, si comparatur Existentia ad Essentiam.

Ex quo etiam inferes, Cur necessitas existendi non sit de primo essentiali conceptu Dei?

PROBATUR 1. Auctoritate Patrum qui fundentes se in praedicta definitione Deitatis, à Deo ipso data, non raro dicunt Entitatem Divinam complecti omnem perfectionem, quae verba illorum cum non possint intelligi de complexu etiam attributorum in Essentia; intelligenda erunt de complexu omnis perfectionis Essentiae. Pro hac sententia citari potest Damascenus lib. 1. de fide c. 12. *Universum enim id, quod est tanquam immensum quoddam & infinitum essentiae pelagus complexu suo continet (supple) DEUS.* Idem docet S. Dionysius, c. 3. de Divinis nominibus. *Non quoque pacta Deus est Ens, sed simpliciter incircumscribitur totum in se esse, pariter ambiens & perveniens.* Similia habentur c. 5. *Non quidem hoc est, hoc autem non est, sed omnia est.* Quod etiam spectat aucto. S. Tho. hic, quaest. 3. a. 4. Et 1. contra gen. c. 27. & 28. & de potentia q. 7. a. 2. ubi docet Divinam essentiam consistere in suo esse, quod continet totam virtutem essendi. Imò posito quod sit possibilis creatura perfectissima, nondum tamen illa esset DEUS: quia non esset Essentia perfectissima in genere Essentiae, alias non deberet determinari, ad esse Essentiae creaturae.

PROBATUR 2. Formalitas alicujus Entis, quae est in illo prima, & radix reliquarum, est primo essentialis conceptus; sed Essentia perfectissima in ratione essendi est talis in DEO formalitas; Quod ipsum prob. Illa formalitas in DEO est prima & radix reliquarum, quae est ultimum resolutorium omnium interrogationum, de Divinis perfectionibus institutibilium, sicut, quia rationalitas in homine est tale resolutorium, est etiam in illo formalitas illa prima, & radix reliquarum. Et certe ultimum resolutorium, ex eo, quia ultimum est, debet esse in ordine inverso primum; & quia est resolutorium, debet esse radix reliquorum: Quia resolutio debet esse in principia, saltem radicem importantis; sed Essentia perfectissima in genere Essentiae est ultimum resolutorium interrogationum formatibilium de DEI perfectionibus: si enim quaeratur v. g. quare sit Deus creator? respondetur, quia est omnipotens, quare est omnipotens? quia est à se, debetque habere omnem plenitudinem potentiae agendi indeterminatam; quare, quare debet habere ipsam plenitudinem agendi indeterminatam? Respondetur,

quia illi convenit omnis infinitudo agendi, & omnis excellentiae: Quares, hoc ipsum quare illi conveniat? quia scilicet est Essentia perfectissima in genere Essentiae, cui reliqua vel tanquam potentiae agendi ad extra, vel tanquam principia agendi ad intra, &c. competere debent.

PROBATUR 3. Quo solo sublato per locum intrinsicum directe & formaliter tollitur Deus, illud est primo essentialis conceptus Dei, ad eum modum quo animal rationale est tale, ut illo sublato, formaliter & directe, tollatur homo, estque illud animal rationale primo essentialia hominis, non autem risibile, non esse productum, &c. Sed tale praedicatum in DEO, est Essentia perfectissima in genere Essentiae, Quod ipsum sic ulterius declaratur. Si servetur in homine animal rationale, habetur radix, ex qua se restituere possit, ut sit risibile, ut possit produci, &c. similia: sicut servata forma ferri, & inducto illi calore, servatur radix, per quam se restituere possit ad frigus. Unde & ferro forma illius, & animal rationale homini, est primo essentialia; ita etiam aufer à Deo omnipotentiam, aufer non esse producti, serva illi quod sit Essentia perfectissima in genere Essentiae, habebit Deus radicem restituendi se in pristinum.

OBJICIES. Quod per dictam explanationem nihil explicetur. Quod ipsum probatur; Quia illa Essentia perfectissima in genere Essentiae, vel accipitur pro esse Essentiae creaturae, vel increatae. Si dicatur secundum, nihil explicabitur: Erit enim sensus, quod Deus sit Ens perfectissimum in genere Essentiae Divinae. Si dicatur primum, ergo adhuc nihil explicabitur de Deo: quia ille non potest constitui per aliquid creatum primo essentialiter.

RESPONDETUR. Quamvis dicatur, quod ratio Essentiae perfectissimae supponat in re, pro Essentia Divina, sufficit quod non supponat quo ad modum significandi; Sicut ipsa definitio non dicit aliquid ultra ipsum definitum, quamvis ex modo significandi dicat aliter. Dicit etiam posset sumi hic Essentiam abstrahendo à creatura, & increata, & quae quando conjungitur cum ratione perfectissimae, tum primum importet formalitatem Dei.

INSTABIS. De hoc ipso quaeritur; Quisnam sit primo essentialis conceptus Entis perfectissimi in ratione Essentiae? RESPONDETUR. Idem quaeri posse, quis sit primo essentialis conceptus animalis rationalis? Quod si dicas, impertinentem esse ulteriorem quaestionem, eò, quod responsio fiat per definitionem, cujus illegitimitas aliunde non probatur, nec est adferre in homine aliquam formalitatem priorem; idem in praesenti de dicto conceptu innotet. Quomodo autem salvari possit processio verbi, dictum supra, & alibi dicitur.

QUAE.

R. P.
H. MŁOD
ZIANOWSKI
Tom. I. c. Z.
D. VI
S

QUÆSTIO II.

An sit DEUS?

Adferenda sunt hic Demonstrationes, quæ probent Existentiā Dei; quamvis supponam esse hoc abundè in Metaphysica prætium ab aliis.

DIFFICULTAS I.

Examinantur noviter propositæ Demonstrationes pro Existentiā DEI.

PRIMA DEMONSTRATIO est, quam loco secundo ponit Martinus Perez Disp. I. de Deo à Num. 47. Non est defectus non pervenisse aliquid ad hoc, ut sit Chimæra, sed est defectus non pervenisse ad hoc, ut sit optimum habens omnes perfectiones; Ergo habere illas, quod convenit Deo, non est Chimæra.

RESPONDETUR. Hanc Demonstrationem indigere aliquibus: quia non plus habet, quàm quod non implicet carere omni defectu; ly autem non implicat, nihil demonstrat.

INSTAT. Vel datur singulare quoddam optimum existentium, vel non datur, ex utroque sequitur existere optimum: Si enim datur, ergo est melius quolibet possibili non existenti, alioquin si sit possibile, aliud melius contineretur in potentia. Si contineretur in potentia, quæ illud causet: Ergo illa causa potius erit optimum: nam causa continet totam bonitatem effectus, consequenter potius hæc potentia existens erit illud optimum, quam tu concedis existere. Si autem dicas, non dari singulare optimum quoddam existentium: Ex hoc ipso infero, existere actu tale optimum. Nam si non existit, sequitur evidenter singula singularia hujus universi esse defectuosa, & imperfecta; ac proinde totum ipsum universum esse melius singularibus: Ergo universum est optimum existentium actu, ac proinde & possibile. Jam enim demonstratum est optimum existentium actu, esse optimum possibile. Sed hoc totum non est optimum; quod probatur, quia componitur ex partibus defectuosis, quod ipsum est imperfectio: Ergo vel non existit tale optimum, vel est quoddam singulare; sed existit tale optimum: Ergo est singulare tale optimum, de quo non potest negari esse bonum, adeoque ipse Deus.

RESPONDERI potest; Quod indigeret demonstrari, quod datur singulare optimum existentium; Totum autem universum esse quidem optimum, sed restrictè ex existentibus; & quamvis singula, particularia sunt defectuosa; totum tamen est optimum comparatè ad illa: sicut singula non sunt decas, decem tamen unitates sunt decas. Et certè, si accipiatur totum hoc universum sine Deo, est optimum in suo genere, & tamen ex defectibilibus compositum.

INSTITUIT aliam Demonstrationem, à

Num. 24. Sed illa supponit aliqua ipsi arguenti propria: quod scilicet ex vi perfectionis simpliciter simplicis, sequatur esse conjunctam cum aliis in singulari subiecto: Nunquidne non dantur creatæ perfectiones simpliciter simplices, quæ non adunantur in uno Subiecto, nec hoc provenit ex Essentia ipsius perfectionis simpliciter simplicis: quia alias sequeretur ubique illas esse violentas, quando non sunt simul; & quod nemo possit participare de perfectione Dei simpliciter simplici, quin hoc ipso debeat habere reliquas; utpote una exigente singulas.

SECUNDA DEMONSTRATIO est Num. 61. Vel existit Deus, seu Ens summè perfectum, vel non existit: si existit, habetur intentum, nempe existere Deum: si non existit, ex hoc ipso probatur existere Deum: nam si non existit, est impossibile: Ergo datur necessitas non Existentiæ ipsius; Ergo hæc necessitas necessario existit: At quod necessario existit, nullum habet defectum; Ergo est summè perfectum; Ergo ex eo ipso, quod dicatur Deum non existere, inferatur existere.

RESPONDETUR. Hoc argumentum præmuniri deberet, ne multum prober: Sic enim argui posset; vel existit Chimæra, vel non? Si existit, Ergo habeo intentum; nempe Ens rationis existere: Si non existit, ergo datur necessitas non Existentiæ ipsius; ergo hæc necessitas necessario existit; ergo nullum habet defectum; ergo illa necessitas est Deus ex eoque ipso, quod dicatur Chimæram non existere, inferatur existere. Sicut enim ex eo quod datur necessitas non Existentiæ Chimære, non inferatur chimæram existere; ita nec ex eo quod datur necessitas non Existentiæ Dei, rectè inferatur, existere Deum. Negatur enim demonstrari, quod verificativum objectivum omnium propositionum æternæ veritatis, sit Deus, de quo etiam in Metaphysicis. Unde ulterius

Inferes. Necessitatem non-Existentiæ Divinæ, per Atheos habere necessitatem considerationis, & status Metaphysici, consequenter nec debere existere physice.

Assumit deinde argumentum propositionem, quæ apud Atheos indiget nova Demonstratione; nempe, quod id quod necessario existit, nullum habeat defectum: Dicent enim ab æterno mundum necessario existitisse, quamvis habeat suos defectus.

Quando autem Num. 71. ex veritate hujus propositionis, ex tens est existens, inferit Divinam existentiam, id etiam non convincit: Quia dicerent oppositi illam verificari, non de aliquo, quod sit à parte rei, & in suppositione personali, sed verificari illam de Essentia ipsius Existentiæ, & existentis accepti in suppositione simplici, de cujus Essentia est existere.

TERTIA DEMONSTRATIO est. Quæ utitur Elparza, habetq; fundamentum in Perez Num.

Num. 73. Dantur veritates aliquæ objectivæ simpliciter necessariæ, & essentialiter invariabiles. Quodlibet est, vel non est: Homo est animal rationale. Quæ propositiones, cuicumque differentie temporis mentaliter applicentur, necessario & invariabiliter evadunt veræ; quod fieri non potest, quin dentur à parte rei veritates objective, necessariæ, ac invariabiles: Quia Veritas formalis dependet essentialiter ab objectivo. Objectiva autem indistincta est realiter ab Ente, cujus est passio: Ergo implicat dari à parte rei veritatem, veramque cognoscibilitatem; & tamen nullam existere Entitatem, cum qua identificetur talis veritas.

CONFIRMATUR. Quia quodlibet verum objective, vel est cognoscibile immediate ratione sui, vel mediata ratione alterius? Quod autem est motivum, & causativum cognitionis veræ, debet habere veram Entitatem & Existentiam: Quia non existens, ad nullum omnino effectum movere potest.

RESPONDETUR. Athei, qui negant Deum, ponunt ab æterno Existentiam mundi, ejusque successionem; Ita etiam verificativum propositionum æternæ veritatis erit ab æterno non ratione Dei, sed ratione mundi, ab æterno existentis. Deinde verificatio objectiva propositionum, non est necesse, ut sit existens physicè, sufficit ut habeat Esse intentionale, existatque in specie impressa, aut aliquo, ejus locum supplente. Quod verificativum propositionum æternæ veritatis sit Deitas, hoc ipsum demonstrari debere, & ratio quæ hoc probat, potius evincit, objectæ propositionum æternæ veritatis debere esse actu in se existentia: Veritas enim objectiva est indistincta realiter ab Ente, cujus est passio; & quia, quando dico homo est animal rationale, objectum hoc non est Deus, sed homo: Ergo potius Entitas, quæ est homo, debet esse existens, cum qua identificetur talis veritas objectiva. Frustraque Suarez in sensu formando propositionum æternæ veritatis ad statum conditionatum confugisset; Si verificativum illarum est absolutum, nempe Deus.

Multis Perez ex formalitate Entis carentis omni defectu, & Entis perfectissimi, probat Dei Existentiam. Sed argumenta in quantum ab illo proponuntur, aut non plus inferunt, quam hanc propositionem, Deus non implicat; Vel probant multum; Debere scilicet, dari etiam creaturam perfectissimam. Legens eundem colligea quæ dicuntur.

DIFFICULTAS II.

Demonstratur DEI Existentia.

PRIMA DEMONSTRATIO. Omne Ens, aut est à se, aut ab alio; Sed falsum est, omne Ens esse ab alio, & nullum esse à se, ergo est aliud, quod sit à se, ergo est Deus; Quia ly Deus

idem est, ac Ens à se. Major probatur: Quia inter duo contradictoria non datur medium, sed esse, & non esse à se, sed ab alio, & esse, & esse à se, non ab alio, sunt contradictoria; Ergo inter illa non potest dari medium. Minor sic probatur. Accipiamus omnia possibilium. Quæro, An tota illa collectio sit ab alio? Aut an in illa collectione sit aliquid, quod sit à se? Si in illa collectione sit aliquid, quod sit à se, habetur intentum; Nempe in tota illa collectione possibilem, includi etiam Deum: Quia nomine Dei venit Ens à se; Quod si tota illa collectio est ab alio, ergo extra totam collectionem omnium possibilem est aliquid; Nempe illud aliud, à quo est tota collectio; Nam de tota dicis, quod sit ab alio. Eadem Minor sic aliter probatur; Si omne Ens est ab alio, vel est ab alio mediata, cui intra collectionem illam dedit esse, vel ab alio, cui intra illam collectionem, non dedit esse: Si primum, quæro: Antequam daret esse, vel erat, vel non erat? Si erat, ergo nec indiget illo esse, nec illud accipit: Si non erat, ergo causavit nihil; Et tamen ex nihilo, vel à nihilo nihil fit. Si autem est ab alio, cui tamen non dedit esse; Accipe totam illam collectionem, ut dixi, quære, An de illa verificetur simul sumpta, est ab alio? Si verificatur, ergo tota illa collectio omnium possibilem, & est tota, & non tota, tota ut supponitur; Non tota: Quia extra illam est illud aliud, à quo illa. Rursus, sicut impossibile est, ut aliqua collectio tota sit talis, de qua verum sit dicere: Est post aliud, nisi detur, ut id, quod est post aliud, sit alio ordine ante aliud, ut sit in circulo; Ergo etiam est impossibile, ut tota collectio possibilem, sit post, seu ab alio; Nisi dicatur esse re-causationem ad invicem, quam hic non posse admitti, probatum supra.

Idem hac methodo proponi potest hæc Universalis; Nullum Ens est ab alio, omne est à se, falsa est apud Atheos: Nam ut excludant Ens à se, dicunt omne esse ab alio: adeoque debent negare hanc; Nullum Ens est ab alio; Cum etiam Athei plurimè istis condistinguantur, debent ergo negare, omne Ens esse à se: Nam & pluralitatem Deorum admitterent, & aliquid aperte falsum: Omne quod est, esse Deum: Esset enim omne quod est, Deus, si esset Ens à se. Si autem illa Universalis est falsa, vera erit hæc Particularis: Aliquod Ens est ab alio, aliquod non est à se. Concedentque hoc totum Athei. Commutentur contradictoriæ & formentur hæc; Omne Ens est ab alio, nullum est à se. Aliquod Ens non est ab alio, aliquod est à se. Quæ formatione alius contradictoriæ positæ, inferitur; Illa Universalis Omne Ens est ab alio, nullum est à se, est falsa: Ergo illius contradictoria, Aliquod Ens non est ab alio, aliquod est à se, vera erit: adeoque aliquod Ens Deus erit: Quia erit aliquod Ens à se. Quod autem illa Universalis, Omne Ens est ab alio, nullum est à se, sit falsa, probatur

R. P.
THE MŁOD
ZIANOWSKI
Tõm. de Z.
D. VI

tur ex dictis jam rationibus; & insuper additur. Si omne Ens est ab alio, ergo & est omne Ens, ut supponitur, & non est omne Ens: Quia extra omne Ens ab alio, est Ens à quo alio, est omne Ens ab alio, cum hoc ipso non sit à se, cum sit ab alio, & hoc illud Ens propter quod verificatur per te propositio: Omne Ens est ab alio, est Deus; adeoque dabitur Deus, etiam posito, quod omne Ens sit ab alio. Si autem ex immediate dictis falsa est hæc propositio: Omne Ens est ab alio, hoc ipso falsa erit, nullum est à se. Nam utriusque falsitatem allata ratio probat. Quarum Universalium falsitatem probata, inferitur veritas illius particularis, Aliquod Ens non est ab alio, aliquid est à se.

SECUNDA DEMONSTRATIO desumpta ex S. Tho. hic q. 2. a. 3. *Quarta via*: Quam demonstrationem pluribus primus Perez, & ex illo Esparza urgent, ut jam innui. Ens perfectissimum non implicat contradictionem; Deus est Ens perfectissimum; Ergo &c. Minor probatur notione terminorum: Nihil enim aliud intelligitur nomine Dei. Major probatur, si Ens perfectissimum implicaret, & esset perfectissimum, & non esset, esset quidem ut supponitur, non esset autem: Quia maxima imperfectio est implicare. Et sicut bene dicerem, Ens non involvens contradictionem non implicat, cum hoc quod est non implicare, importet hoc ipsum, quod est non involvere contradictionem; Ita Ens perfectissimum, bene arguitur, non implicare, cum si perfectissimum sit, debeat non involvere contradictionem. Et hoc argumentum huc usque probat Deum non implicare. Quod autem de facto existat, sic probatur. Ens perfectissimum necessario actu existit; Sed Deus est Ens perfectissimum, ut supposuimus; Ergo. Major probatur, quia si Ens perfectissimum non existeret actu, & esset Ens perfectissimum, adeoque involvens omnes perfectiones possibiles, & non esset Ens perfectissimum; Esset quidem ut supponitur, non esset autem: Quia inter primarias perfectiones Entis est Existencia, immo est prædicatum, ratione cujus competit rebus, ne perfectiones illarum sint in potentia non nisi objectiva.

TERTIA DEMONSTRATIO. Vel mundus est ab æterno, vel non? si non est, nisi ponas Deum dari, nunc etiam mundus non esset. Quod ipsum probatur; Ponamus ante sex horas conditum mundum, ergo ante illas sex horas omnia erant in potentia, ergo & nunc sunt in potentia: Quia non esset per quod principium à non esse, ad esse extraherentur; Cum tamen à nihilo, nihil fiat. Si autem daretur aliquod principium, daretur actus antecedens omnem potentiam, qui actus, est formalissime ipsamet Deus. Quod si mundus est ab æterno, vel omnia Entia habuerunt necessitatem existendi, vel tantum aliqua? Si tantum aliqua, er-

go illa erant Deus: Erant enim in existendo necessaria. Quod verò non potuerint esse plura, infra probabitur. Quod autem non potuerint esse omnia necessaria in existendo ab æterno, inde probatur: Quia ab æterno erant homines, ab æterno muscæ, talesque homines, & tales muscæ, quales de facto sunt: Ergo, si præsentibus homines, & muscæ, non habent necessitatem existendi, ne habuerunt illi homines, & illæ muscæ. Si item habuerunt necessitatem existendi ab æterno ex sua Essentia; Cum Essentia sint æternæ, ubinam tandem illi homines æterni, & illæ muscæ æternæ? Hoc ipsum sic ulterius proponi potest.

VEL datur Ens necessarium in existendo, vel non? Si datur; Ergo datur Deus. Si autem non datur, ergo adhuc datur Deus. Si enim non datur Ens necessarium in existendo, ergo omne quod est, poterat non esse, ergo si illud posse non esse, vincatur ab actuali esse, quæri adhuc poterit, illud victivum, poteratne non esse? Si poterat, ergo non est victivum. Si non poterat non esse, ergo est Deus. Et certe id quod est à se, non potest esse nisi æternum, & non potest non esse exclusivum posse non esse: Si enim poterat non esse; & tamen incipere à se, quid id fiet? cum nihil causæ, causare non possit, qui fiet ut non idem producat seipsum primo? quod utrumque lumen naturæ horret.

CONFIRMATUR ad hominem. Ponatur tale argumentum Atheo. Quod necessario existit, actu necessario existit; Ergo Deus actu existit. Hoc argumentum solvet ille, quod Deus hypotheticè necessario existit actu, id est, si datur, actu existit. Ex hoc concessio sic urgetur. De cuius etiam conditionato, & hypothetico conceptu legitime formando (suppono in suppositione personali) est actu existere, illud necessario actu existit; Sed de hypothetico Dei conceptu legitime formando, est actu existere, ut concessit distinguens, ergo Deus actu existit. Major, in qua est difficultas, probatur; Quia si id, de cuius hypothetico conceptu legitime formando est quod existat actu, non existeret actu; Hoc ipso non legitime formaretur ille conceptus. Immo & deberet actu existere, & non deberet, non deberet quidem; Quia non existeret, deberet autem, quia hoc debitum legitimus ille conceptus hypotheticus agnoscit, de cuius legitimitate, est actualis Existencia.

DIFFICULTAS III.

Occurritur Responsionibus.

Ad duo præcipue argumenta, iis quæ formari possent responsionibus impugnandis, laborandum erit.

Respon-

Responsiones ad I. Argumen-
tum.

RESPONDEBIS 1. Quòd collectio omnium possibilem sit ab alio, non quidem reprobatur extra illam collectionem, sed ab alio contento intra illam collectionem, seu quòd nihil sit in illa, quòd ab alio non sit; licet tota collectio, non sit ab alio, extra illam collectionem.

CONTRA. Quia singula illius collectionis sunt ab alio extra se, ergo & tota collectio illa est ab alio extra se. Consequentia probatur: Quia si de singulis illius collectionis verum est dicere, Cautantur ab alio extra se, necessario etiam idem debet verificari de tota collectione; Quia in tota illa collectione, nihil aliud est, quam illa singularia; Ergo si de singularibus verificatur, sunt ab alio extra se, etiam de tota collectione verificabitur. Quòd ipsum ulterius in hoc fundatur. Quia quamvis predicata, quae desumuntur à tota collectione, quae tali, seu ratione suppositionis omnium simul, possint verificari de tota collectione, quamvis non verificentur de singulis collectionis; Et ita de singulis Apostolorum sine fallacia accidentis dici non potest, quòd sint duodecim: Nihilominus predicata, quae non desumuntur à tota collectione, quae collectio est, seu sub tali statu, si non verificentur de singulis collectionis, non possunt verificari de tota collectione, & si verificantur de singulis collectionis, & de tota collectione verificantur; Sic si singuli decem Aethiopum sunt nigri, decem Aethiopum est nigra: Ita etiam si verificatur de singulis; Est ab alio extra se, idem predicatum verificari debet, etiam de tota collectione: Quia predicatum quòd est esse ab alio extra se, non est ex statu collectionis desumibile: Quia predicatum ex statu collectionis desumibile, nec verificatur de singulis, & insuper respicit semper numerum, vel quasi numerum, etique de linea computi; Ratio autem Entis positi ab alio extra se, nec est numerus, nec de linea numeri.

Neque valet, si dicas; Quòd doceant Thomistae non existens posse causare; Sed hoc ad propositum applicari non potest, quia nunquam docuerunt Thomistae, quòd non existens, & quòd nusquam existit, possit causare, praecipue seipsum, & determinare se ad existendum.

Neque iteratò valet, si dicas, quòd Thomistae dicant, posse causas esse sibi adinvicem causae: Nam id non docuerunt, si non supponatur existere illa causa.

Nec denique dicas; In partibus proportionalibus non deveniri ad primam; Quia istae partes proportionales vel non dantur, vel dicuntur deveniri ad primam indeterminatè.

Notò. Sicut si essent 100. homines, de quorum singulis verum esset dicere; Accepe-

runt librum ab alio, impossibile est, ut extra illos 100. non sit alius, à quo primum unus ex 100. accepit librum: Ita etiam impossibile est in tota collectione possibilem, accepisse omnes esse ab alio, quin sit aliquis extra illam collectionem, qui dederit esse. Mutua autem reacceptio esse, supra est impugnata.

RESPONDEBIS 2. Singula Entia, quae ab alio sunt, non habent necessitatem existendi; tota tamen collectio necessario existit; Ad eum modum, quo singuli calami non sunt necessarii ad scribendum, nihilominus tota collectio est necessaria: Nec enim extra totam illam collectionem calamorum habetur, quo aliquid scribatur.

CONTRA EST. Tum quia redivertitur argumentum supra factum, scilicet, quia quòd non convenit singulis, non potest predicari de tota collectione, excepto predicato desumibili à statu collectionis. Tum quia, quòd attinet ad instantiam, de calamis disparitas est: Quia dicta necessitas convenit ratione collectionis, quae collectio est. Quòd ipsum probatur: Quia singuli calami habent vim scribendi, & si reliqui calami non haberent illam vim, ille solus haberet, & collectio non haberet illam necessitatem: Insuper dicta propositio facit hunc sensum: Cum singuli calami habeant vim scribendi, non est ratio cur potius unus dicatur, est necessarius, quam alius: Quia vero extra illam collectionem nihil habet vim scribendi, fit, ut illa collectio sit necessaria, nihilque extra illam habeat vim scribendi. Non potest autem dici, singula Entia habere vim seu necessitatem existendi, & quòd si reliqua non existerent, illud unum haberet necessitatem existendi? consequenter nec dabitur fundamentum verificandae huius propositionis. Tota collectio possibilem est necessaria ad existendum; Et tamen ut dixi, de unoquoque calamo verum esset dicere, quòd impossibilem aliis, necessarius esset ad scribendum. Denique illa propositio collectivè sumpti calami sunt necessarii ad scribendum (si tolerari debet) non aliud importat, quam quòd aliquis calamus sit necessarius ad scribendum; Nullum autem particulare Ens ab alio est necessarium ad existendum. Deinde explicando propositionem de Existentia, deberet per descensum veniri ad aliquod certum, quòd sit necessarium ad existendum, sicut venit in explicatione huius propositionis, Aliquis homo est Petrus; sicut de singulis etiam verificatur calamis, quòd habeant vim scribendi, & nisi verificaretur de singulis, deveniretur non nisi ad unum necessarium ad scribendum. Cum ergo de quibuscunque non verificetur; Est necessarium ad existendum, debet veniri ad unum certum, & hoc erit Deus.

RESPONDEBIS 3. Quòd collectio omnium possibilem infinita sit, atque adeò in ipsa

R. P.
J. H. MŁOD
Zianowski
Tom. I. c. 2.
D. VI

ipsa primum non dari, aut tale aliquid quo prius non detur. Rursus, quod tota collectio omnium possibilium sit infinita; ab exemplis autem finitis, qualia sunt de accipientibus librum, non datur argumentatio ad infinitum.

CONTRA 1. EST. Quia licet per finitas mensuras, nec exhauriri, nec ad primum in infinito deveniri possit, nihilominus mente totum accipi, & de toto illo objecto interrogationes fieri possunt. Quæro ergo, An totum illud contineat aliquod Ens à se vel non? Alterutrum enim contradictorium debet illi competere: Si continet, habetur intentum; Si non continet, ergo omnia sunt ab alio, redibitque argumentum principale.

CONTRA 2. Quamvis non liceat argumentari à finito ad infinitum in his, in quibus unum rationem finiti, & aliud rationem infiniti quæ talis involvit; unde non valet hæc argumentatio: Singula infiniti habent terminos, quibus includantur, ergo etiam & infinitum includetur terminis. Nihilominus in aliis rationibus, quæ infinitatem quæ talem non dicunt, legitima est argumentatio, & ita bene dico, singuli ex infinito sunt albi, ergo & totum infinitum est album. Cum ergo etiam hoc prædicatum esse ab alio extra se, non involvat infinitum; utpote verificabile de singulis, hinc verificari debeat, etiam de tota collectione.

CONTRA 3. Pone per possibile, vel impossibile ab æterno extitisse hominem, & propagatos reliquos usque ad nos, pone etiam saltem per suppositionem, à Deo illum creatum, vel quocunque alio mavis modo; tunc licet per finitas mensuras non potest deveniri ad illum primum; Nihilominus vera erit hæc propositio, accipiendi mente totam collectionem, unus est à solo Deo immediate creatus &c. verificationique non oberit infinitudo. Ergo etiam infinitudo non facit, quo minus vera sit hæc propositio; Est unum à se, seu debere poni aliquod Ens, quod non sit ab alio. Neque valet si dicas, quod ly omne, & ly Totum, non possint applicari ad infinitum. Cur enim non possum dicere, quod infinitum sit id, quod est, adeoque quod totum, sit infinitum? & si possum dicere de ligno bipalmarum composito ex partibus proportionalibus infinitis, est totum, cur non etiam dici poterit & de Categorematico infinito?

Responsiones ad 2. Argumentum.

RESPONDEBIS 1. Hoc argumentum non esse Demonstrationem, duplici ex capite. Inprimis: Quia resolvitur in hoc principium, **NON IMPLICAT**, quod principium non demonstrat. Deinde, quia simili argumentandi modo posset demonstrari Trinitas, quam, quidquid

dixerit Lullus, non posse demonstrari censetur. Demonstraretur autem sic; Mysterium Trinitatis non implicat, & insuper de facto datur: Quia istud mysterium est necessarium, Deo intrinsecum; Quæ autem Deo intrinseca sunt, dantur. Quod si hic demonstrandi modus non tenet in Trinitate, nec alibi tenebit; Sicut si consequentia in hac materia non tenet, nec alibi tenet.

CONTRA EST. Tum quia dispar est ratio de Trinitate: quia ad illam probandam non assumitur medium, vel perfectio inclusa in Trinitate quæ Trinitas est, sed quæ Deus est; Jam autem in Ente perfectissimo, includitur tanquam proprietas, & una ex perfectionibus, Existentia: Tum quia, si quis probet hoc non esse decem, quia illi desunt tria, demonstraret; Ergo & qui Existentiam infert per Ens perfectissimum, demonstrat: Quia Existentia, est etiam unum de Perfectionibus: Tum quia etiam alia Demonstrationes resolvuntur in non implicat, quia tamen immediatos terminos positivos habent, demonstrant, ergo idem dicendum in præsentia. Præcipue autem: Quia hæc Demonstratio hoc intendit; Non implicat contradictionem, Ens non sub conditione, sed absolute perfectissimum; Absolute autem perfectissimum, non sub conditione, sed absolute existere debet. Per quod restaurari possent Demonstrationes aliquæ ex Perez.

RESPONDEBIS 2. Hoc argumentum multum probare: Probaret enim etiam creaturam perfectissimam de facto existere: Dicam enim perfectissima creatura non implicat: esset enim perfectissima, & non esset, esset ut supponitur; Non esset autem: Quia maxima est imperfectio implicare.

CONTRA EST. Tum quia ipsa implicancia Creaturæ perfectissimæ præsumitur ostendi posse; Hinc cum dictum argumentum probet illam posse existere, & aliud probet, non posse existere, sequitur contradictio. Non potest autem ostendi implicancia Dei. Tum quia apte illam argumentationem poni inprimis debet, creatura perfectissima non implicat, eritque hæc quasi maior; Subnectetur illi minor: Hoc Ens A, est perfectissimum; Ergo: in quo argumento & major & minor esset falsa: simile autem quid non potest ostendi in dicto argumento pro Dei Existentia.

Multa alia possent pro Dei Existentia adferri, quale est illud. Quod implicat implicare, non implicat; Deus est talis: hoc enim nomine hoc intelligimus. Ergo. Rursus, quod implicat implicare ne existat, existit; Dei autem nomine tale Ens venit, ergo existit. Sed his difficilius omis, sufficit assumere terminum Naturæ naturantis, & Conditoris mirandorum mundi, tanto ordine, quod persuadet, etiam rudibus Deum.

QUÆ.

QUÆSTIO III.

De DEI Unitate.

SUPPONIMUS, posse demonstrari Dei Unitatem, sed multæ Demonstrationes non con-
vincunt plenè: Nam quod dicit Mart. d. 6.
n. 41. nullam necessitatem, & nullam probabili-
tatem esse multiplicandi Deos. Id non con-
vincit: Quia ly nulla est necessitas, non est ter-
minus demonstrativus, dicique posset, esse
necessitatem ex ratione digni: Quia scilicet
sine necessitate non est nobilissimis Entibus de-
neganda Existentia, Entique summè colendo
non esse faciendam injuriam, deiciendo plura-
litatem Deitatis à statu Existentiæ; cum non
implicet.

URGERI solet pro Unitate Dei hoc.
Quia illi Dii, vel forent numero, vel specie di-
stincti: Si numero, non esset ratio, cur non es-
sent plures, & plures, adeoque infiniti. Si au-
tem specie: Ergo non essent æquales, nec unus
contineberet perfectionem alius.

Sed neque hoc argumentum convincit:
Quia posset dici, illos Deos fore specie distin-
ctos, nec inde sequetur fore inæquales: Quia
non est de ratione speciei ut sit, dicere inæqua-
litatem: Immo specie distinguuntur in Divinis
Relationes, & tamen sunt æqualis imperfectio-
nis: Ex alia parte potest salvari æqualitas in illis
Deitatibus accepto exemplo ex mysterio Tri-
nitatis: Quia v. g. tres personæ non sunt plus di-
gnae, quam una; & tres intensivè non sunt di-
giores, quam unus, ex eo; Quia tres personæ
habent sibi identificatam eandem Deitatem,
que est radix totius dignificationis; Ita etiam
illæ Deitates essent æquales: Quia continebant
Deitatem, licet modo continendi specie di-
stincto. Fortè adhuc expeditius dicerent
Polytheistæ, illos Deos solo numero distin-
guendos, multiplicationemque illorum oriri,
ex duplici immanenti operatione, nempe di-
visione & spiratione; Ita ut villarum, & perso-
narum, & naturarum producantur; Et sicut non sequi-
tur multiplicatio personarum in infinitum, ita
nec sequetur multiplicatio naturarum in infinitum.
Quid si adhuc dicerent, esse illos Deos
tres talis naturæ, ut nullus illorum intelligere
posset, quin reliqui intelligant, nihil vellet,
quin alii velint, esseque excepto numero, ean-
dem illorum cogitationem, potentiam, voli-
tationem.

URGENT alii Argumentum S. Thomæ;
Quamvis illud, unde Sortes est homo, multis
communicari possit, nihilominus id unde est hic
homo, non potest communicari, nisi uni tan-
tum; & si per id esset homo, per quod esset hic
homo, fieri non possunt esse plures Sortes;
ita non possunt esse plures homines; Ergo ne-
que ratio Deitatis potest communicari plu-

ribus. Conf. probatur. Ideò ratio hujus non
potest communicari alteri homini: Quia ratio
hujus hominis est id, unde aliquid singulare, est
hoc aliquid; Sed ratio etiam Deitatis est id, un-
de Deus est singularis: Quia Deus ipse est sua
natura, & hæcceitas, ergo secundum idem est
Deus, & hic Deus.

RESPONDETUR. Mentem S. Doctoris
non satis patere: Dicent enim Pluritheistæ,
quod sicut datur ratio communis hominis, & ra-
tio hujus Sortis pluribus non communicabilis;
sic etiam dari rationem communem Deitatis, &
rationem singularem, secundum quam hic Deus
non potest dividi in alios Deos. Quod si assu-
matur ipsam rationem Deitatis secundum se
spectatam esse immultiplicabilem, sicut ratio
Sortis est immultiplicabilis: Hoc ipsum est,
quod probandum esset. Dicent ulterius, ve-
rum esse in sensu reali per idem Deum esse, &
hunc esse, sed negabunt tam essenziale esse Deo,
ut sit, quam ut unus sit.

Demonstratio petibilis ex hoc, quod
Deus sit summum bonum, indiget novo labore:
dicerent enim oppositi, dari summum bonum
triplex, summumque salvarent non per nega-
tionem paris, sed per negationem superioris;
Ordinarieque hæc Demonstratio probat, ne qui-
dem dari tres personas Divinas. Nihilominus

PROBATUR sic intentum. Si plures fo-
rent Dii, & forent plures, & non forent plures,
forent quidem ut supponitur, non forent au-
tem, quia non essent plures Omnipotentes; Et
tamen Deus debet esse omnipotens. Sequen-
tia probatur, quia vel posset producere unus illo-
rum aliquid, quamvis nollet alius eandem rem
producere, vel non posset? Si posset, ille alter no-
lens produci illud, esset victus & minor: Si au-
tem non posset producere, nec omnipotens es-
set, nec liber.

RESPONDEBIS 1. Quod illi Dii con-
sentirent inter se.

CONTRA. Quæro, An unus ex illis po-
test non consentire alteri, vel non? Si non po-
test non consentire, liber non est, adeoque nec
Deus est: Si autem unus potest non consentire
alteri, redit argumentum, pro quonam staret vi-
ctoria?

RESPONDEBIS 2. Quod illi Dii pote-
runt quidem non consentire; de facto tamen
consentirent, non ex coactione; Sed quia unus
judicaret rationabiliter alium velle, mererique
suum consensum; Pertinet autem ad dignitatem
Deitatis, velle semper quod rationabile est.

CONTRA 1. accipio, solum illud potest
non consentire, & resumo argumentum a quo-
nam staret victoria, in illo solo statu, in quo sup-
ponitur posse non consentire? 2. Quia quid-
quid est extra Deum, non necessario vult Deus;
Ergo potest illud velle & non velle rationabi-
liter, adeoque dicerent sibi adinvicem, Tute
C 3 mihi

R. P.
J. H. MŁOD
ZIANOWSKI
Tom. I. et Z.
D. VI
S

mili accommoda; & uterque nihil ageret.
3. Quia perfectior ille esset Deus, qui posset facere quod veller, & non dependere ab ullius consensu paris: quia magis esset absolutus & independens.

RESPONDEBIS 3. Illos tres Deos Patrem, Filium, & Spiritum Sanctum, naturis & personis distinctos, fore talis naturæ: Ut non possit intelligere, velle, facere aliquid unus; Quin intelligant, velint, faciant alii, ex sympathia, ut ita dicam, essentiali. Hinc non esset liberum uni velle aliquid, quin velit alter; Sed tantum liberum esse in nolendo, vel volendo objecta libera; Ita ut quod in præfenti facit identitas naturæ, hoc in illo casu faceret, ut nominavi sympathia essentialis. Addi posset; Cum omnes actiones internæ essent ab æterno in illis, & solo numero distinctæ, non potest unus alteri occultare secretum aliquid, eo quod, ut repetitum est, solo numero omnia in illis distinguantur; Et sicut cogitans occultare alteri suum secretum, non potest occultare sibi; Ita nec potest occultare alteri, quia & de illa occultatione, & de illo Objecto alia numero cogitatione cogitat.

CONTRA EST. Quia illi dii noscerent se distinctis numericè notitiis. Quarto: Noscerentne se posse oppositum velle, vel non? Sino- scerent, redibit argumentum factum, pro quo staret victoria? Si non noscerent, ergo noscerent non esse liberos in ordine ad sibi contraveniendum; Ergo non noscerent se Deos esse: Quia non noscerent se Ens perfectissimum, maxime absolutum, sine pari; magis enim Ens est perfectum quod nullum habet parem: Nam summitas illius deiciet, & negationem superioris, & negationem paris: nec illi tres dii essent optimum possibile: Imaginare enim esse deos, unum qui possit velle; Ita ut nullus se illi comparandus in velle, alium qui habeat parem in volendo, nonne ille prior perfectior erit?

NE QUE VALET, si dicas: Non officere v. g. libertati Spiritus Sancti, quod non possit distinctum quid velle à Patre, non inquam valet: quia cum habeat eandem numero voluntatem, idem etiam velle numero habere debet, quod in præfenti non datur.

DISPU.

DISPUTATIO II.

De Divinis Attributis.

PRÆMITTO 1. *Quid veniat nomine Attributorum?* Attributi nomine Quiros disp. 18. num. 1. accipit specialem Dei perfectionem absolutam, & necessariam. Hæc explicatio

NON SATISFACIT. Quia excludit à creatura gradum perfectionis simpliciter simplicis; & tamen Divina & invisibilia per creaturam cognoscuntur. Deinde non dat explicationem proportionatam ipsi nomini significanti. Commodius ergo nomine Attributorum veniunt, perfectiones Divinæ secundariæ, ex modo nostro concipiendi, emanantes è Divina Essentia. Quando autem dicit Quiros, sequi exinde, quod non relinquatur locus dicendi, quod Attributa sint de primo essentiali conceptu; concedo bene sequi, adeoque nec debere teneri hanc sententiam.

Porro, Ratio Præmissi est: Quia nos ex cognitione creaturarum, sublati imperfectioribus, ad cognitionem Divinorum accedimus; in creatis autem perfectiones secundariæ Entis, ex illo emanantes, vocantur attributa; & sic attributum ignis, est calor: quia est secundaria illius perfectio, ab illo emanata. Quia nihilominus, non tantum in Divinis attendendum est ad rem, quomodo se habeat; sed etiam quo nomine appellanda sit, ne ipsa ratio nominandi, imperfectiorem importet: idè illas perfectiones secundarias appellant Theologi attributa, & non passionibus Dei: quia passionibus dicuntur per ordinem ad subiectum, quod illas patitur; hoc autem Deo non competit.

PRÆMITTO 2. *Quid in re sint ista Attributa?* Ad quod respondendum est conformiter ad dicta de Proprietatibus Entis, itemque de Differentiis Metaphysicis, quod scilicet in re nihil aliud sint, nisi ipsa met Deitas cum aliis, & aliis connotatis sumpta; & sic v. g. misericordia nihil aliud est in Deo, nisi ipsa Deitas, prout est principium actuum misericordiæ, nobis per aliquid extrinsecum manifestata. Et sic de reliquis.

Ex præmissis autem facile **INFERETUR.** Quid sit sentiendum de acceptione Attributi? Qualem aliis reiectis adfert Martinon disp. 3. n.

4. ubi dividit Attributum generaliter acceptum, & specialiter acceptum. Generaliter acceptum Attributum dicit esse, quodcunque prædicatum de Deo verè affirmabile, non in sensu identico; specialiter verò acceptum Attributum dicit esse illud prædicatum, quod tribuitur Essentiæ Divinæ, quasi illi extrinsecum, & adventitium. Utraque hæc acceptio

NON SATISFACIT. Non quidem prima, quia multa sunt prædicata, quæ dicuntur de Deo non identice; & tamen non potest dici, quod importent rationem Attributi: nam definitio Dei prædicatur de Deo, & quidem non identice; & tamen definitio Dei non est attributum Dei, idemque dicendum de rationibus communibus genericis, quæ non dicuntur identice de Deo; & tamen non sunt Attributa. Strictior etiam illa acceptio Attributi non convincit. Ratio: Quia actiones Dei liberæ tribuuntur tanquam aliquid extrinsecum Deo, & adventitium, & nihilominus actiones Dei liberæ nemo dicit Attributa.

PRÆMITTO 3. *Quodnam sit genus ponendum in definitione Attributi?* Communiter illud genus dicitur esse Perfectio simpliciter simplex. Sed hoc ipsum quærendum restat: Quid sit Perfectio simpliciter simplex?

EXPLICAT 1. Scotus in 1. dist. 6. Q. 1. quod scilicet sit perfectio, quæ in unaquaque re considerata, sub ratione Entis, est, melior ipsa, quàm opposita & impossibilis illi; & ita equo sub ratione Entis considerato, melius est ratio cinari, quàm hincire, quàmvis equo ut equo, melius sit hincire. **Hæc explicatio: NON SATISFACIT PLENE:** quia ex vi illius sequitur, nullam dari perfectionem simpliciter simplicem exceptâ Divinâ: Quia rei sub nomine Entis spectatæ, melius esset esse Deum, quàm creaturam; Jam autem si de creaturis verè dicitur Essentia, Existencia, Entitas, &c. similia; Quàmvis hæc in Deo excessivissimè reperiantur, cur non reperietur etiam formalitas perfectionis simpliciter simplicis? Et certè si nulla creatura perfectio, est perfectio simpliciter simplex, rectè definiretur, quod sit perfectio Divina. Rursus dicere, quod equo sub nomine Entis spectato sit perfectius esse

R. P.
J. H. MŁOD
ZIANOWSKI
T. 1. d. 1. Z.
D. VI

esse intellectualem, quàm hinnibilem, nihil explicat: Nam ut dicatur equo sub nomine Entis spectato, meliorem esse hanc perfectionem præ illâ, debet retineri adhuc in illo subiecto, hoc est equo, ratio equi; Si enim illud subiectum depureretur à ratione equi, non debet dici quòd equo sub nomine Entis sit melior illa perfectio, sed quòd Enti sit melior: & sicut Ens, quod in sententia Scoti est univocum extra genus, non dicitur ullas differentias; Ita si illud Ens non retinet rationem equi, non debet dici, quòd equo sub nomine Entis, sed quòd absolute Enti sit melior. Quod si accipiat equus sub ratione Entis; Ita tamen ut involvat rationem equi, nullo modo potest dici melius esse illi rationale, cum non possit dici melius esse illi illud, quo, esse illius destruitur.

NE QUAEVALET, si dicas cum Ariaga. Quòd si per impossibile equus maneret equus, & ratio cinaretur, perfectius hoc illi esset, quàm hinnire.

CONTRA enim redit argumentum factum. Tollitur omnis perfectio simpliciter simplex creata, & fortè ponitur suppositio destruens seipsam.

EXPLICAT 2. Amicus. Quòd nomine perfectionis simpliciter simplicis veniat perfectio, quæ cum nulla alia perfectione maiori, vel æquali repugnat.

NON SATISFACIT hæc Explicatio, adhuc aliquid inexplicatum relinquit: Quia videtur procedere non nisi per conceptum secundarium: Debet enim ostendi aliquid prius ex quo emanet, non repugnare cum maiori, vel æquali perfectione. Deinde solæ perfectiones increatae erunt perfectiones simpliciter simplices: Quia quæcunque creatae excludent maiorem perfectionem, hoc est, Divinam.

EXPLICAT 3. S. Anselmus. In Menol. c. 13. quòd sit perfectio, quæ in unoquoque est melior ipsa, quàm non ipsa. Hæc Explicatio

NON SATISFACIT plenè; quia explicat dictam perfectionem restrictè ad Subiectum, quod etiam indicat illa particula in unoquoque: Ergo non attingit secundum se spectatam perfectionem simpliciter simplicem: Pone enim impossibile esse Subiectum cuius illa sit, nunquidne definitivus conceptus illius formari non poterit? Et si impossibili materia prima potest definiri forma; Utpote quæ primò essentialiter non dicit respectum ad materiam, cur non poterit definiri perfectio simpliciter simplex?

Nihilominus propter Auctoritatem, S. Doctoris, retinenda videtur prædicta explicatio, dempta particula in unoquoque; Ne restrictè ad Subiectum definiatur, præcipue cum aliis locis sine addita hac particula definiat eandem perfectionem S. Doctor. c. 5. Prologii apud Quirios q. 14. a. 2. ita ut sensus sit: Perfectio simpliciter simplex est illa, quæ tam excellentem connexionem suorum prædicatorum importat;

ut perfectione sua, nullam involvente imperfectionem, in illa quâ tali, superet perfectionem alius non natae secum consistere perfectionis; Quamvis illa alia formalitas importet adhuc perfectionem. Sic v. g. Omnipotentia est perfectio simpliciter simplex: Quia dicit excellentiam, quâ superat Aliquipotentias, seu determinatas potentias agendi, quæ non possunt consistere cum ipsa Omnipotentia: Omnipotense enim non potest dici Aliquipotens, ipsa connectione excellentium prædicatorum, fundante illam disconsistentiam perfectionum. Ubi ut vides, perfectio simpliciter simplex explicatur per ordinem ad oppositionem non vitio: Quia multæ sunt perfectiones, quæ non habent oppositum sibi, quod sit vitium, qualis est v. g. Immenfitas, Ubiquitas, Infinitudo, &c. similia; Sed explicatur per ordinem ad perfectionem minorem, aliquo modo ad idem genus spectantem. Cuius RATIO est: Quia nisi ita spectetur perfectio simpliciter simplex, nullæ erunt perfectiones simpliciter simplices in Deo, vel illæ, quæ sunt sine controversia perfectiones simpliciter simplices, non erunt perfectiones simpliciter simplices: quod ipsum probatur, quia vel lumen tur perfectiones Div. simul cum Deitate, & sic nulla erit melior alia: Quia nec Deitas, illas ingrediens, est melior in una, quàm in alia. Quod si sumantur præcise à Deitate: Si comparentur ad perfectiones etiam disparatas, sola infinitas erit perfectio simpliciter simplex, non verò misericordia, iustitia &c. quia hac solâ non datur quidquam inter Attributa melius: Immo si comparetur misericordia, utpote aliquid de linea intentionali, attributaliter accepta, ad immensitatem, immenfitas quæ est de linea imperfectiori, non erit perfectio simpliciter simplex. Nec etiam debet sumi perfectio simpliciter simplex per oppositionem ad oppositum; Quasi oppositum illius non debeat esse perfectio: Quia potestas prædestinandi, & potestas reprobandi sunt perfectiones simpliciter simplices; & tamen sunt ad opposita. Nec debet sumi perfectio simpliciter simplex in hoc sensu, quia est melior, quàm ejus negatio; Alias omnis perfectio, quâ Perfectio est, esset simpliciter simplex: Quia omnis est melior, quàm ejus negatio. Postquam enumerationem restat id unum dicere, Perfectionem simpliciter simplicem desumi ex excellentia prædicatorum non involventium imperfectionem, comparata ad aliam perfectionem minorem, ejusdem quodammodo rationis.

INFERES 1. Cur prædestinatio, reprobatio, & omnes actiones Dei libere non sint perfectio simpliciter simplex: Quia scilicet non sunt meliores ipsæ; Et sic v. g. voluntas inefficax salvandi omnes quæ datur, non est melior voluntate salvandi non nisi aliquos. Item quod habet rationem Attributi, debet habere rationem emanati, & completivi quodam modo, jam autem

QUÆSTIO I.

An distinguantur Attributa formaliter ex natura rei ab Essentia.

A Bhinc dicenda usque ad finem disputationis manca omnia erunt, sine notitia eorum, quæ fusè Tract. de Distinct. dicta sunt in Metaphysica. Ad præsentem quæstionem quod attinet, affirmant Scotistæ, negant Thomistæ: Quia verò aliqui admissa hac distinctione in Creatis, negant eandem in Divinis, liber hîc commemorare doctrinam mei in Theologia Magistri, Prioris Venceslai Daroroski viri omnium talentorum, in Provincia nostra qui eam & in Creatis, & in Divinis tenuit.

DIFFICULTAS I.

Proponitur modus defendendi distinctionem Scotificam in Divinis.

DOCEBAT 1. Prædictus Magister, quòd distinctionis Divinorum Attributorum detur fundamentum. Tum quia, si Attributa non aliud essent, quàm sola nomina, vel conceptus nostri, quos formamus de illis, verum esset dicere: Attributa Divina non sunt in Deo. Item, Intellectus noster facit Attributa: quod utrumque falsum est. Tum quia nemine cogitante verum est dicere: Deus misericordia miseretur, quod non esset verum nemine cogitante, si misericordia non datur nemine cogitante. Tum quia id docet S. Thomas in 1. d. 22. q. 1. a. 3. ad 4. Sed subnectent Thomistæ ratione nostra non fieri, sed distingui Attributa.

DOCEBAT 2. Inter Attributa quæ Divina sunt, siue comparentur inter se, siue cum Essentia, non dari distinctionem nemine cogitante, idque probabat rationibus, quas etiam tangunt Recupitus, Ruiz & Amicus. Dogmatis prima RATIO est ab Auct. & testimonio DD. Primum est D. Aug. in quæst. de Trinit. *Deus, inquit, quo est, vivit, & ex eo, quo vivit, intelligit, ex eo, quo intelligit, potest, & ex eo, quo potest, est: Quia simplex Veritatis natura unum habet esse, vivere, & omnia posse.* Ubi particula *Quo*, ut observat Amicus, importat rationem formalem, per quam res est, ergo ulterius nec vivit, nec potest, nec est, per rationem formalem aliam. Similia habet lib. 15. de Trin. c. 5. Secundum testimonium est S. Dion. de Div. Nom. c. 5. ubi inter alia dicit: *Naturam Divinam simplicitate omnem dupliciter excludere, ubi per hanc omnem dupliciter, videtur excludere omnem omnino distinctionem actualem; Arbitrarieque restringentur dicta verba, ad negandam nonnisi distinctionem realem.* Confirmatur ex Conc. Rhem. sub Eugen. 3. ubi definitur, quòd de Deo non solum possit dici, quòd sapiens sit, sed etiam, quòd sapientia sit. Jam verò nulla ratio formalis, actu

parte

item actiones, non complement esse, sed supponunt complementum. Rursus, quia Divina, & immutabilia noscimus per visibilia & creata, fit, ut cum in creatis motus liberos non concipiamus per modum attributorum, sed per modum motuum, & tendentiarum in objectum, etiam debemus sic actiones Dei liberas concipere; Et sicut potentia perficiuntur suis actibus nonnisi extrinsecè, quæ extrinsecè perfectio ad præsens non facit: Itidem dicendum erit de Deo. Per hoc tamen non negatur ipsa principia actuum liberiorum, qualis est misericordia, & iustitia, verè esse Attributa.

INFERES 2. Personas in Divinis non esse perfectiones simpliciter simplices, aut quæcunque constitutiva earundem, itemque relationes &c. quia personæ sunt termini substantiales in creatis, in quibus non se habent per modum attributorum, sed supponuntur esse antequam intelligantur attributa, vel si hæc suppositio non concedatur, nunquam habebunt plus, quàm rationem termini; Ergo idem dicendum erit de personis Divinis: quidquid in oppositum dicat Ariaga.

INFERES 3. Existentiam non esse etiam nominandam perfectionem simpliciter simplicem attributalem: Ratio. Quia illud non potest habere rationem Attributi, quod pro illo priori, pro quo supponitur prior esse Essentia Attributis, jam supponitur esse: Nam pro illo priori, sunt nonnisi priora Attributis; Sed pro illo priori, pro quo supponitur Essentia Attributis prior, jam supponitur Existentia: Quomodo enim Essentia, quæ nondum intelligitur extra causas posita, poterit intelligi emanans Attributa?

PRÆMITTO 4. *Quanam sit Differentia ponenda in definitione Attributi?* Commodissime hæc ponetur, quòd emanet ex Essentia in actu posita: Per hanc enim differentiam distinguitur sufficienter ab omnibus, quæ non sunt Attributa. Unde jam definies Attributum, quòd sit Perfectio simpliciter simplex emanans per modum proprietatis ab Essentia in actu posita.

PRÆMITTO 5. *Divisionem Attributorum, & quia omnis divisio incipit ab Esse, & non Esse, divisi possunt in positiva, & negativa.* Positiva sunt, quorum formalitas objectiva importat aliquid per modum Entis. Negativa è contra. Sed in negativis non est attendendum: An significantur termino positivo: Quia alias etiam tenetur essent quid positivum, utpote termino positivo significata; Sed debet attendi ad ipsam formalitatem objectivam. Ad quod etiam est attendendum in formalitatibus positivis: Quia hæc etiam possunt interdum negativo termino exprimi. Rursus dividuntur in Attributa Divina & Creatæ, transcendentia, & non transcendentia: Quæ jam suppono explicata in Philosophia &c. &c.

R. P.
THE MŁOD
ZIANOWSKI
Tóm. I. c. 2.
D. VI

parte rei distincta ab aliquo, potest sic de illo vere prædicari, à quo distinguitur actu.

SECUNDA RATIO est ex illo principio ducta: *Omnia quaecunque in Deo sunt, & non dicunt oppositionem relativam sunt unum à parte rei.* Quo principio utitur S. Ansel. lib. de Incarn. Christi D. & Epistola de Process. Spiritus S. in quo fundamento ponitur hoc argumentum; Quod inter absoluta, qualia sunt Attributa in Deo, non solum est unitas, sed & summa unitas: qualibet enim perfectio in summo Ente, est summa; Non esset autem summa in Deo unitas, nisi esset exclusiva omnis pluralitatis actualis, adeoque etiam distinctionis actualis formalis.

TERTIA RATIO est. Quia essentia Divina debet esse illimitata non solum in omni genere perfectionis possibilis, verum etiam in modo eam continendi; Atqui non implicat eas contineri in Essentia Divina actu & formaliter, & hic modus continendi est perfectior, ergo. Hæc eadem ratio sic aliter proponitur. Essentia Dei debet esse in sua ratione formali, illimitata simpliciter: sicut enim de ratione Entis creati est limitatio, ita de ratione Entis increati illimitatio. Et certe si à Deo crearetur calor infinitus, licet in illo genere esset infinitus, nihilominus esset limitatum quid simpliciter: Ergo apparet, quod Essentia Divina debeat esse illimitata simpliciter. Sed nisi Attributa Divina containerentur à parte rei formaliter in Essentia Divina, Essentia Divina non esset in sua ratione formali illimitata simpliciter. Ergo. Minor probatur, quia omnia Attributa sunt de conceptu intrinseco illimitationis simpliciter. Ergo si Essentia Divina est illimitata in omni perfectione simpliciter, debet includere essentialiter, seu formaliter Attributa. Antecedens probatur: Quia si infinitas, seu illimitatio simpliciter includit in suo conceptu formaliter omnes perfectiones simpliciter, limitationem diceret, si vel unâ careret. Ergo. Quod autem docebat de Essentia includente Attributa, idem docebat de inclusione Attributorum adinvicem: Quia Sapiencia Divina per omnes est illimitata in genere Sapientie, adeoque im-participata, sibi que formaliter Divinitatem identificant, consequenter & reliquas perfectiones.

DOCEBAT 3. Quamvis inter Essentiam, & Attributa quæ Divina sunt, Itemque Attributa inter se quæ Divina, nulla sit distinctio formalis ex natura rei; Esse tamen distinctionem inter illa, quatenus dicunt rationes analogice cum creaturis communes; Adeoque Sapientiam ex vi Sapientie ut sic, non esse Essentiam ut sic, nec Essentiam ex vi Essentie, esse Sapientiam ut sic.

RATIO 2. hujus dogmatis est. Ratio formalis Sapientie Divinæ secundum vim, seu naturam suam spectatæ, non est à parte rei nemine cogitante Essentia Divina &c. Ergo Sapi-

entia ex vi Sapientie est distincta nemine cogitante formaliter à parte rei ab Essentia Divina: Hoc enim intelligitur nomine distinctionis ex natura rei in præsentia. Antecedens probatur: Quia si ratio formalis Sapientie ex vi & natura Sapientie, esset Essentia Divina, ubicunque esset vis, & ratio formalis Sapientie, ibi esset Divina Essentia, quod dici non potest; cum reperiatur in Angelis & hominibus ratio Sapientie, sine Essentia Divina. Sequela autem illa probatur: Quia nihil potest sine ratione formali consistere, sed ratio formalis debet semper comitari id, quod constituit, seu cujus est ratio formalis.

SECUNDA RATIO est. Ex Auct. S. Thomæ, qui in Apolog. quam facit pro Petro de Tarrantia, delato ad Magistrum Ordinis, quod distinctionem entitativam admitteret inter Attributa, sic mentem illius explicat: *Bonitas, inquit, Divina, est Sapientia Divina, ex hoc, quod est Divina, non ex hoc, quod est bonitas, neque ex hoc, quod est Sapientia, est bonitas; Hoc autem pertinet ad rationem bonitatis, & Sapientia, scilicet, quod competit bonitati in quantum est bonitas, & Sapientia in quantum Sapientia.*

RESPONDEBIS 1. cum Recupito. Sapientiam secundum vim seu rationem formalem Sapientie spectatam non dari à parte rei, sed solum talem ab intellectu concipi.

CONTRA EST. Eodem Magistro arguente: Quia sicut naturæ rerum & Essentie; Ita nec rationes formales dependent ab intellectu nostro, sed independenter ab omni intellectu qualibet res habet, quod sit talis vel talis naturæ: Neque enim ex eo dicitur esse talis: Quia concipitur esse talis, sed potius ideò talis concipitur, quia de se est talis; Intellectus siquidem noster, qui extrinsecè objecta afficit, non habet potestatem ad earum rationes formales intrinsecas, vel constituendas, vel ita immutandas. Addebat, hanc responsionem imaginatione laborare, dum terminum à parte rei pro eodem sumit, quod est entitativè & realiter, cum tamen negationes, privationes & similia, dentur à parte rei, & nemine cogitante: Nec tamen sunt Entitates reales.

RESPONDEBIS 2. Quod illæ rationes distinguantur non nisi fundamentaliter, & virtualiter.

CONTRA EST. Tum quia homo à parte rei convenit cum bruto in animalitate, & secundum rationalitatem actu differt à bruto. Deus item per suam Sapientiam actu convenit cum Sapientia humana, & per Divinitatem actu differt; Jam autem convenire, quod est actu à parte rei, & differre, quod est itidem actu à parte rei, non possunt esse termini idem formaliter actu à parte rei; Alioqui idem & ratione ejusdem, & esset tale, & non esset tale. Tum quia, si animalitas, & rationalitas, item ratio commu-

is sapientie in Deo reperibilis, & Deitas, non esset actu à parte rei distincta, non possent adferre actualem differentiam, vel convenientiam. Tum, quia rationes objectivas diversis definiti-
onibus adæquatis definibiles, sicut non potest intellectus facere intrinsecè diversas; Ita nec po-
terit facere actu diversas, cum non possint esse actu diversæ, nisi sint intrinsecè diversæ: Quid-
quid enim est diversum per differentias essen-
tiales, vel per rationes intrinsecas definibiles, est intrinsecè actu diversum, ut patet ex Arist. c. 1. de Subst. & 5. Metaph. c. 9.

Quia verò communiter urgeri solet, quòd ex hac distinctione sequatur compositio in Deo, in huius difficultati occurrebat.

Distinctio ex natura rei nullam ponit in Deo multipliciter, ex qua sequatur aliqua compositio in Deo; Ergo ex distinctione con-
creta, nulla sequetur compositio in Deo, simplici-
tati ejusdem repugnans. Conf. clara est: Quia nulla compositio fieri potest ex Unitate, sed fieri debet ex pluralitate; proinde si nulla po-
natur dualitas, v. g. simplicitati Divinæ repu-
gnans, sequitur nihil poni, ex quo sequatur com-
positio. Ant. probatur; Quia ex concessis di-
stinctio asserta solum ponit in Deo multiplicita-
tem rationum, secundum vim suam definibilem; Sed ex tali multipliciter nulla sequi potest cõ-
positio, quod ipsum probabat. Tum, quia quæ-
libet compositio fit ex multipliciter Entium, vel Entitatum, rerum vel realitatum, ut adver-
tens videbit. Tum, quia pluralitas rationum definibilium si deberet facere compositionem in Deo, deberent prædictæ rationes inter se esse formaliter indistinctæ: Neque enim una ratio intelligibilis posset aliter componi cum altera, nisi ex duabus rationibus formaliter distinctis, foret una formaliter indistincta. Atqui hoc à parte rei in istis rationibus repugnat: Implicat enim ut aliqua ratio, quæ semel est diversa defini-
tione definibilis ab alia, sit postea eadem defini-
tione definibilis; Cum rerum Essentiæ nullo modo immutari possint. Addebat deinde; Li-
cet quælibet ratio intelligibilis, in Deo existens, sit realitè à parte rei ipse Deus, tamen non quælibet ratio intelligibilis in Deo, est à parte rei, ratio intelligibilis Deitatis; Siquidem Deus convenit à parte rei saltem analogicè cum crea-
turis in multis rationibus intelligibilibus: Non tamen convenit cum creaturis, in Divinitate. Neque valet, si dicas, quòd ratio definibilis, vel intelligibilis ut est ab alia definibili, vel intelli-
gibili distincta, est aliqua Entitas: Ergo multipli-
citas talium rationum importabit pluralitatem Entitatum, adeoque compositionem; Non in-
quam valet, si id dicas: Est enim prædicta con-
sequencia similis huic. Modus ut est distinctus modaliter, à re, cujus est modus, est realiter mo-
dus; Ergo modus ut est distinctus modaliter, à

re, cujus est modus, est distincta res realiter, à re, cujus est modus.

Hæc & plura attulerat dictus meus Magister in hac materia, sit

DIFFICULTAS II.

Examinantur Impugnationes hujus sententia.

PLURA argumenta, quæ contra hanc senten-
tiam adferri possent, soluta sunt alibi, præci-
puè ubi quæsitum est; An præcisiones objecti-
væ dentur actu nemine cogitante. Insuper ve-
niunt examinandæ aliæ rationes. Martinon hic d. 3. à n. 8. proponit sua argumenta.

I. ARGUMENTUM est ab Auct. Lateran. sub Inno. 3. c. 1. de summa Trinit.

RESPONDERI potest, quòd illo loco, decisio sit tota ordinata ad negandam distin-
ctionem realem: Quia est ordinata ad negan-
dam distinctionem, secundum quam possit Pa-
ter unam partem substantiæ communicare, non communicatâ alterâ; Hoc autem arguit distin-
ctionem realem. Et ex allatis dici posset, ne-
gari hanc distinctionem inter Essentiam, & At-
tributa quæ Divina sunt, non verò si sumantur se-
cundum rationes communes: Quamvis autem Lateran. neget esse in Deo quaternitatem, ne-
gat nonnisi quaternitatem, distinctorum reali-
ter, idque colligitur ex verbis ejusdem: Quia negat quaternitatem vi cujus Pater, Filius, & Spiritus S. non sint eadem res, hoc est eadem substantia, Essentia, sive natura Divina; Non ne-
gatur autem pluralitas rationum definibilium Deo & Creaturis communium. Affirmatur-
que inibi Divina Essentia esse simplex omnino, scilicet quæ Divina est, non verò secundum ra-
tiones communes. Et licet omnis distinctio Entitatum repugnet omnimodæ simplicitati; Sed non repugnat omnimodæ simplicitati, mul-
tiplicitas rationum definibilium.

INSTAT idem. Omnis distinctio quæ est verè & à parte rei, est realis simpliciter. At-
qui per oppositos distinctio Attributorum Divi-
norum, est verè & à parte rei: Est enim tota, quanta ante omnem operationem Intellectus.

RESPONDETUR. Hoc argum. ab Hurta-
do primùm propositum, à Recentioribus im-
pressis usurpatum solvi commodè possit, quòd distinctio ex natura rei sit distinctio realis, in quantum reale opponitur ficto, vel ei quod est per solam rationem, quomodo tenebræ sunt quid reale: Non enim est ficta, vel per solam ra-
tionem posita negatio lucis: Sed non est realis simpliciter; Hoc est inter membra, quæ sint res, aut plus quam formalitates, definibiles, & conceptibiles objectivæ diversæ.

Hic idem medius terminus sic aliter propo-
nitur. Est contradictio in terminis, dicere il-
lam

R. P.
J. H. MŁOD
Zianowski
Tom. I. et II.
D. VI
S

lam distinctionem, quæ est actu à parte rei inter duo physicè existentia, non esse physicam: Nam ea quæ sunt physicè, & secundum id quod sunt, distincta sunt necessariò physicè: Quia esse physicum unius, non est esse physicum alterius.

Sed neque hoc argumentum urget: Imponit enim quòd esse physicum unius Attributi, non sit esse physicum alius Attributi: Cum dicatur, illas formalitates esse sibi identificatas realiter, ubi ulterius. Advertendum est. Distinctas esse has propositiones, quòd illa distinctio sit inter duo physicè existentia, & alia hæc, quòd sit inter physicè duo, physicè existentia. Hæc posterior involvit distinctionem realem à re, illa prior non involvit, sed solam distinctionem formalitatum, & definibilitatem in una re physica existentium.

Ad probandum, quòd distinctio Scotistica sit ipsissima realis, usurpat idem hunc medium terminum. Omnis distinctio, quæ est immediatè vi alicujus actionis physicæ, est physica, actio enim physica, non potest nisi ad aliquid physicum immediatè terminari: Atqui distinctio inter Essentiam, & Proprietates personales, Filii, & Spiritus S. est immediatè vi alicujus actionis physicæ; Nempe vi generationis, & spirationis activæ, cæteraque omnia Attributa Divina, si distinguuntur in re ab Essentia, debent ab ipsa produci per aliquam realem & physicam actionem: Ergo, si inter illa est distinctio à parte rei, erit illa physica, utpote existens immediatè vi alicujus actionis physicæ.

Sed hic medius terminus in principiis Scotistarum non urget: Quia illi actionem physicam non distinguunt nisi formaliter ex natura rei à causa, & effectu. Negabunt item produci illa Attributa, vel Divina, vel creata, physicè, prout ly physicè importat aliquid reale à re. Nec concludit hoc argumentum in principiis aliorum: Multi enim docent motum esse actionem physicam; Et tamen ubi, quod est terminus, non esse physicè distinctum; Conservatio in aliquorum Sententia est modus; Respondens tamen illi duratio, est mera formalitas. Denique dici posset, quòd id quod est immediatè vi alicujus actionis physicæ, respectu illius actionis debeat etiam, vel possit distingui physicè; Sed non est necesse, ut omnia contenta in illo termino, sint distincta physicè inter se: Ita v. g. in sententia modalium distinguitur anima ab actione creativa. Inde tamen non sequitur, eandem non posse sibi identificare intellectum; sic nec erit necesse physicè distingui proprietates notionales vel absolutas à persona; Quamvis persona sit terminus physicus, actionis generativæ.

2. ARGUMENTUM ejusdem est ex Aug. Rhem. ubi definitur contra Gilbertum; Non esse dividendum inter Deum, & Deitatem, inter personam, & naturam; & tamen si ponatur hæc distinctio, sequetur illa divisio.

RESPOND. S. Thom. 1. p. q. 28. a. 2. Quod scilicet Gilbertus distinctionem realem voluerit in Deum invehere, unde concludens S. Thom. in Corpore, & sic manifestum est, inquit, quòd relatio realiter existens in Deo, est idem Essentia, secundum rem, & non differt nisi secundum intelligentia rationem: Quæ intelligentiæ ratio non potest commodè accipi pro actu Intellectus. Sed dicent illi, quòd sit accipienda pro formalitate objectiva. Eodemque modo explicanda sunt reliqua quæ adducuntur ab eodem ex SS. PP.

3. ARGUMENTUM ejusdem est. Quia si Attributa distinguerentur inter se, vel essent sine ordine originis, vel alia ab aliis? Si primum; Quænam illorum esset conjunctio? Quomodo per se, aut unde convenient Essentiæ? quomodo non erunt multa Entia à se? Si autem dicatur secundum, ergo contra Catholicam doctrinam admittetur in Deo, realis origination multiplex præter origines personarum.

RESPONDETUR retorquendo arg. & quærendo: An risibilitas sit sine ordine originis ad rationale vel non? Si primum, unde conveniet Essentiæ? Si secundum; Ergo distinguetur realiter, ergo præter ordinem generationis, vel productionis à Deo & generantur, dabitur adhuc alia origination. Directè autem dici potest, esse illic ordinem ex natura rei, licet non sit ordo physicus realis; Omnia autem illa Attributa erunt in re à se, sed non formaliter ex natura rei: Quia definitio a se itatis, non est ut sic definitio v. g. Sapientia.

4. ARGUMENTUM ejusdem est. Si daretur in Deo prædicta distinctio, sequeretur potentiam, quæ Deus potest producere leonem, à potentia, quæ potest producere hominem, distinguere ex natura rei, & sic de reliquis. Seq. prob. Ideò animalitas, & rationalitas distinguuntur ex natura rei: Quia non ubicunque est animalitas, illic est rationalitas; Sed etiam non ubicunque est potentia leonis, est productiva potentia hominis: Est enim in leone productiva leonis, non hominis. Ergo. Non potest autem dici, has potentias in Deo esse distinctas ex natura rei: Quia daretur in illo actu infinitum infinitarum potentialiarum, pro diversitate terminorum infinitorum. Ad creata autem sic idem applicari potest. Petrus habet potentiam ad producendum Paulum, & alia individua, se excepto; Joannes autem habet potentiam ad producendum & Petrum, & Paulum, se excepto &c. Ergo in Petro v. g. potentia producendi Paulum distincta est ex natura rei à potentia, quam habet Joannes producendi eundem Paulum: Quia non æquabilem habent conjunctionem: Nam Joannes ita potest producere Paulum, ut non possit se, Petrus autem potest producere & Paulum, & Joannem &c. quis autem diceret illas potentias esse ex natura rei distinctas, quin hoc ipso concedere deberet, infinitum actu?

RESPON-

RESPONDETUR. Non paucos Auctores concedere infinitum formalitatum in relatione divinitatis; Quamvis de cetero realitatem infinitum, negent. Sed manumissa hac sententia, dici potest, esse illas infinitas, actu distinctas ex natura rei, sed non actu infinitas: quia proportionantur suis terminis, quos poterunt producere, & secundum illorum infinitatem infinitantur; & tamen illi termini non sunt actu, sed syncategorematicè infiniti. Et sicut in sententia communiori dicitur, partes in continuo esse actu, quoad Entitatem; non tamen actu distinctas; ita posset dici, illas potentias esse actu distinctas, sed non infinitas actu.

5. ARGUMENTUM ex variis rationibus, quas excogitavit Perez. RATIO I. est. Ponamus, quod fiat Sapiencia ab Essentia, & distinguatur ex natura rei, hoc ipso Essentia Divina non distingueretur ex natura rei à sua Sapiencia: Si enim distinguitur ex natura rei, & fluit ex illa Sapiencia; Ergo Essentia Divina, quæ est absolute prima Essentia, dedit totam perfectionem suæ Sapiencie, & à tota illa fluit. Sed principium adæquatum non dat perfectionem, quam non præhabet, loquendo de perfectione simpliciter simplici: Ergo Essentia Divina includit in se totam perfectionem Sapiencie Divinæ.

RESPONDETUR. Hoc Argum. probare multum. Accipiamus emanationem physicam caloris ab igne, qui est principium adæquatum caloris, & non dat perfectionem, quam non præhabet; nunquidne jam simpliciter identificabo sibi ignis calorem? & sic de aliis emanationibus. Quod si dicas emanationem illam in aliis tribuigeneranti. Hoc non: Quia quamvis tribuatur generanti; de facto tamen perficitur per influxum immediatum solius illius Substantie.

Neque dicas, Propositionem assumptam procedere de emanatione perfectionis simpliciter simplicis: Unde enim hoc scitur; immo intelligere, velle, pro potentia sumpta, in sententia identificante potentias animæ, emanant ab anima, quæ in ante non præsupponitur esse formaliter intellectus. Directè responderi potest, quod principium adæquatum, licet non possit dare perfectionem, quam non habet radicaliter, & in vi emanandi; potest tamen dare, quam non habet formaliter, sive illa emanatio sit ordinis physici, sive metaphysici.

1. RATIO ejusdem est. Non est sapiencia formaliter, quæ non est primò, & per se exclusiva defectus insipientiæ; & est formaliter sapiencia illa ratio, quæ est ita exclusiva. Sed nulla formalitas supponens Essentiam Divinam, tantquam distinctam ex natura rei, potest esse ratio primò, & per se exclusiva insipientiæ: supponit enim Essentiam, quæ ipsa est exclusiva omnis defectus, atque adeo insipientiæ, ergo Essentia Divina est formaliter Sapiencia.

RESPOND. Esse exclusivum insipientiæ, primò sub formalitate præcisa sapientiæ formalis, seu quâ forma est, convenit soli Attributo emanato; primò autem esse exclusivum insipientiæ, sub formalitate radices, convenit ipsi Essentiæ Divinæ; ad eum planè modum, quo formaliter primò opponitur frigori calor, radicaliter autem primò, ipse ignis.

Urget etiam argumentum, quod illa distinctio foret realis. Sed hæc ratio supra est soluta, & quidem accommodatè ad principia ipsius Perez: nam etiam ille d. 5. n. 27. dicit, quod quando prædicatur de peccato, quod sit à parte rei, affirmat ipse sensum hunc esse, quod peccato non ficta insit malitia, sed non esse hunc sensum, quasi malitia ipsius, sit reale quid.

3. RATIO ejusdem; Formalitates Divinæ relativæ non distinguuntur ex natura rei, Ergo neque Attributa. Ant. Prob. Formalitas relativa Patris, tantam habet identitatem, simpliciter loquendo, cum Essentia Divina, quantum habet ipsa Essentia secum, quod ipsum prob. Tam est perfecta paternitas per Deitatem sibi communicatam, quam est perfecta ipsa Essentia: est enim à parte rei ipsemet Deus; esse autem Deum, est esse infinite perfectum; Ergo cum Essentia non sit magis, quam infinite perfecta, etiam paternitas talis erit. Quod si habet eandem perfectionem, etiam habebit tantam unitatem cum Essentia: quantum illa secum: nam impossibile est, per aliquam perfectionem communicatam, aliquid esse tam perfectum, quam est perfectum ipsum communicatum; nisi habeat perfectissime sibi conjunctum ipsum communicatum: Si enim non esset illi æque perfecte conjunctum, jam eo ipso careret aliqua ratione, illa perfectione.

RESPONDETUR. Hoc argum. imprimis multum probare; probat enim tam perfecte esse identificatam albedinem parieti, quam illamet ipsa sibi, idque ideo: Quia tam perfecte albedo disgregat visum, quam paries albus: Si autem habet eandem perfectionem disgregandi visum, hoc ipso eandem habet Unitatem: Si enim non haberet eandem Unitatem, hoc ipso non tam perfecte disgregaret. Deinde argumentum idem probaret, quod natura & paternitas ne virtualiter quidem distinguantur: Quia natura à se ipsa non distinguitur, ergo & paternitas. Directè autem ad argum. dici posset, paternitatem habere identitatem simpliciter cum natura, hoc est realiter: Sed non habere identitatem simpliciter ex natura rei, quasi verò ex natura rei prædicatum, quod dicit natura ex natura rei, dicat etiam paternitas. Stando etiam in phrasi supra allatæ doctrinæ, dici posset, paternitatem secundum quod Divina est, æque esse perfectam, ac Deitas; Sed non paternitatem ex natura rei spectatam.

D

4. RATIO

R. p.
J. H. MŁOD
ZIANOWSKI
T. B. M. K. Z.
D. VI

4. RATIO ejusdem est. Quâ probat Intellectionem non distingui ex natura rei ab Essentia. Principium primum, & radix prima omnium, formaliter includit sapientiam & Intellectionem. Ergo sapientia non potest esse ex natura rei distincta ab Essentia Divina. Consequenter est perspicua: Quia natura Divina est prima omnium radix. Ant. prob. Si prima omnium radix non includeret formaliter sapientiam, totus ordo attributorum à prima sua radice, cæca quadam ratione proflueret; Hoc autem est impossibile: Si enim ordo Creaturarum, & ordinem, & sapientiam in prima sui origine ostendit, multo magis id habebit ordo Attributorum Divinorum.

RESPONDETUR. Hoc argum. non procedere secundum principia proponentis: Non enim negat ipse aliquem esse illic ordinem, qui non sit fictus; Hunc autem ordinem Scotista appellant ordinem ex natura rei. Et secundum allata principia dici posset: Nullum esse ordinem inter Attributa secundum quod Divina sunt; Esse tamen si spectentur Attributa ex ratione sua communi, secundum quam intelligere, præcedit velle. Neque jam inde sequetur, cæco modo unum Attributum fluere ex alio: Nam hic effluxus ne sit cæcus, non debet esse physicus, sed ex natura rei, quem nos appellare solemus, secundum subsistendi consequentiam.

DIFFICULTAS III.

Impugnatur Distinctio Scotistica.

Aliquot argumentis est impugnata hæc sententia in Philosophia tam in materia Distinctionum, quam in materia de Unitate universalis; Ubi inter alia urgebatur, hanc sententiam concedere aliquid uni formalitati, quod ne in sensu quidem reali convenit alteri: Nam v. g. ex natura rei convenit naturæ esse aptam existere in multis, quod nec in sensu quidem reali convenit hæc ætati: Hoc autem dici non potest: Tum, quia inductio in aliis materiis oppositum ostendit, nam rationalitas ex natura rei discuitur in homine, quod, in sensu reali, etiam animalitati convenit. Tum, quia si dicatur ex quocunque prætextu unum prædicatum physicum, & reale convenire intrinsecè uni formalitati, & non convenire intrinsecè alteri identificatæ, hoc ipso invehitur mysterium Trinitatis in creatura, quod non nisi in hoc stat: Quia uni formalitati intrinsecè convenit non communicari, vel non produci, & alteri identificatæ convenit intrinsecè communicari, & produci. Hæc nunc manumittimus. Sed insuper

1. ARGUMENTUM sit ab Auctoritate, quia sententiæ à gravibus Auctoribus diversarum scholarum & ætatum & post suam plenam eno-

dationem censuræ, teneri non debent; Talis est distinctio prædicta: Nam Adamus Nominal. in 1. d. 6. q. 1. conc. 3. ait clamare SS. contra Scotistas. Marilius dicit, SS. Doctores communiter esse contra Scotistas. Dionys. Carthus. vocat hanc opinionem novitatem oppositam tam summis Philosophis, quam supremis Theologis, esseque contrariam documentis Theologicis, & Philosophicis, quibus adde Greg. in 1. d. 33. q. 1. a. 2. Ex Thomistis Zumel dicit, negare distinctionem Scotisticam, esse consonum Fidei. Molina appellat illam parum, tutam in Fide. Valentia parum Fidei consonam. Arubal non esse in Fide securam. Ruiz temerariam hoc tempore. Granado hoc ævo rejiciendam. Amicus suspectam. Hoc tamen sit non ad censuram scholarum subtilissimam sed ad eruditionem allatam, diceretque Schola subtilissima, hanc ipsam censuram mereri censuram.

CONFIRMATUR. Quia quamvis Decisiones factæ contra Gilbertum, possint explicari aliquæ, quod damnent distinctionem realem; Tamen urgeri potest, quod videantur damnasæ etiam Scotisticam, idque ex eo loco: Quia inter propositiones Gilberti damnatas erat hæc, quod inter naturam, & personam non Mathematica abstractione, sed Theologica ratione quoquo modo divideret ratio. Vide Tom. 3. Conciliorum, Rhemenfis Concilii p. 2. f. 59. col. 1. lit. C. unde distinctio à Gilberto asserta non erat rationis sola: Hæc enim est formalissimè eadem cum Mathematica abstractione, eò, quod procedat secundum intentiones, & imaginationes nostras. Neque etiam erat illa distinctio realis: quia in reali non quoquo modo dividit ratio, sed absolute; & quia realis distinctio non Theologica ratione, sed physice distinguit. Ergo debet esse illa distinctio actualis ex natura rei. Rursus Albertus 1. p. q. 39. n. 2. a. 1. ita refert sententiam Gilberti: Proprietas nec Essentia est, nec persona, nec est proprietas, sed ratio ex comparatione rei ad rem sumpta. Qui termini coincidunt cum illis, quod hæc distinctio non sit realis à re, sed quod sit realiter.

2. ARGUM. sit. Quod hic iteratò (relativè aliis) proponi potest. Essentia à sapientia, & esset nemine cogitante distincta actu ex natura rei, & non esset: esset quidem ut supponitur, non esset autem: Quia Objectum quod fit vi abstractionis non est nemine cogitante, sicut & ipsa abstractio non est nemine cogitante; sed Essentia & sapientia distincta in Deo actu ex natura rei, sunt Objectum, quod fit vi abstractionis. Quod ipsum probatur, quia illa Essentia sic distincta, est Essentia secundum se spectata; Essentia autem secundum se spectata est Essentia, quæ est Objectum, quod fit vi abstractionis. Quod ipsum probatur, quia illi met ipsi pro exemplo termini abstracti metaphysici ponunt in Dialectica

hæc animal vel animalitatem ut sic, peteque exemplum aliud termini prædicti, si non est hoc. Tum, quia quodnam aliud Objectum respon- dere illi abstractioni? Tum, quia ab Essentia se- cundum se spectata, vel potest adhuc præscinde- re intellectus sapientiam, vel non potest: Si po- test, ergo adhuc illud Objectum, quod est Essen- tia secundum se spectata, prout secundum se spectata, dicit adhuc sapientiam: Ergo secun- dum se spectata non distinguitur à sapientia; Sed etiam involvit, contra quam assumebas. Quod non potest à natura secundum se spectata præ- scindi sapientia. Ergo sic spectata est Objectum, quod fit vi abstractionis: Quia etiam Objectum illud, quod fit vi abstractionis est tale, ut non pos- sit ab illo abstrahi differentia, utpote quæ jam supponuntur abstractæ. Ergo ulterius tollis o- mnes præcisiones objectivas: debent enim pul- lulare beneficio actus intellectus præcipientis; Tu autem præcisionem ante omne opus Intelle- ctus admittis. Plures huic argumento respon- siones allatas refutari invenies in materia de Distinctione hac. Recentius.

RESPONDET 1. Quidam, quoad usum sui non datur natura animalis ut sic nemine cogitante: Quia in suo usu & exercitio involvit ac- tum rationis, non tamen involvit actum ratio- nis in suo Esse.

CONTRA est, tum quia redit argum. fa- ctum. Objectum quod fit vi abstractionis non tantum in solo usu, sed & in suo Esse, involvit ac- tum rationis; Talis autem est natura, prædicto modo sumpta, ut probatum est. Tum, quia unde de hoc quod non nisi in suo usu & exercitio hoc Objectum involvat actum rationis? Tum, quia Universale Logicum & in suo usu, & in suo Esse pendet à ratione, ergo idem in præsentia di- cendum.

RESPONDET 2. Alius, Præcisionem esse duplicem, Intrinsecam, & Extrinsecam; Intrin- seca in hoc consistit, quod prædictum essentiale unum, non includatur in Essentia alterius, & hæc præcisio est nemine cogitante: extrinseca autem est, quæ provenit ab intellectu cognoscente u- num sine alio, & hæc non est nemine cogitante.

CONTRA est, tum quia non datur ullum cognitum intrinsecum, & aliud cognitum extrin- secum; Ergo nec dabitur duplex abstractum: cuius enim termini genus non datur nemine co- gitante, illius termini etià species non datur ne- mine cogitante; Cum ergo notitia sit genus ad abstractiones: Dividitur enim notitia in Intuiti- vam, & Abstractivam: Sicut ipsa notitia intrinse- ca nemine cogitante non datur; Sic nec dabitur nemine cogitante abstractio intrinseca. Tum, quia redit argumentum factum, objectum quod fit vi abstractionis, non est nemine cogitante; Sed abstractum illud intrinsecum, est objectum, quod fit vi abstractionis. Quod ipsum proba- tum est, rationesque hæc expectant ulteriorem

solutionem. Tum, quia hic expositivus, hæc natura secundum se spectata, est nemine cogi- tante; Hæc natura secundum se spectata non est nemine cogitante. Ergo quod non est ne- mine cogitante, est nemine cogitante, est simi- lis huic. Hoc animal est leo; Hoc animal non est leo. Ergo quod non est leo, est leo, casu quo daretur Leo-cervus. Qui modus arguendi servatur, quando infertur contradictoria nega- ta, & sicut in hoc secundo expositivo non po- test recurri, quod diverso respectu Leo- Cer- vus sit leo, diverso respectu cervus, cum hæc in eandem Entitatem incidant; Ita nec potest dici, quod diverso respectu, illa natura sit ne- mine cogitante, & non sit nemine cogitante; cum id in eandem Entitatem incidat: Deni- que si dabitur abstractum intrinsecum nemine cogitante, qui jam salvabitur dari præcisiones objectivas?

3. ARGUMENTUM fit contra prædictam explicationem immediatius pugnant; & quidem incipiendo ab ultimo, ubi negat sequi, quod de- tur in Deo compositio. Pluralitas Entium in- tra idem totale Ens, arguit compositionem Enti- tativam; Ergo etiam pluralitas formalitatum in- tra eandem physicam Entitatem, arguet compo- sitionem formalitatum ex natura rei; Non enim est major ratio de uno, quam de alio. Quod au- tem assumit, ad hanc compositionem esse ne- cessarium, ut rationes communes inter se sint formaliter indistinctæ, id non convincit; Nam compositio ex Entitatibus non importat indi- stinctionem in Entitatibus, immo si illam im- portaret, hoc ipso destrueretur ratio compo- sitionis, cum illa pluritatem extremorum petat; Ergo idem in præsentia dicendum: Quod autem inimaginabile sit, quomodo illæ rationes uni- rentur, id proficiscitur ex eo: Quia rationes illæ communes, non dantur nemine cogitante.

Sed quidquid sit de his responsionibus; Ex hoc ipso sic infertur compositio; Si daretur com- positio in illis formalitatibus, officeret simplici- tati Divinæ, unde hæc compositio negatur, ne officiat simplicitati Divinæ; Ergo quia non datur compositio ex illis formalitatibus, offi- cit simplicitati Divinæ, ergo illæ formalita- tes non dantur, ne officiant simplicitati Divi- næ. Illatum primum probatur: Quia si dare- tur compositio ex formalitatibus, invehetur in Deum pluralitas repugnans ejus omnimo- dæ simplicitati; Sed si non datur compositio ex formalitatibus, & tamen illæ ponuntur in Deo, invehetur in Deum pluralitas, repu- gnans omnimodæ ejus simplicitati. Quod ip- sum probatur, quia major pluralitas magis offi- cit omnimodæ simplicitati; & sicut major es- set in homine pluralitas, si in illo essent mate- ria & forma sicut acervus lapidum; Ita major pluralitas erit & repugnantia simplicitati Di- vinæ, si illæ formalitates nullo modo essent

D 2 . inter

R. P.
THE MŁOD
ZIANOWSKI
Tbm. de Z.
D. VI

inter se unita. Unde si robur huius argumenti spectetur, formabitur hæc contradictoria, quod ex illis formalitatibus & fieret, & non fieret compositio; Non fieret, ne repugnet simplicitati, & fieret compositio, ne itidem repugnet simplicitati Divinæ.

Rursus CONTRA prædictam explicationem hoc etiam facit: Quia dogma tertium destruit secundum; Attributa enim illa quæ Divina sunt, vel servant suam definibilitatem diversam, vel non? Si servant, ergo etiam ut Divina sunt, sunt distincta formaliter; Si autem non servant, Ergo Essentiæ rerum mutari possunt, & ex habente hanc Essentiam, potest transire Attributum, in non habens hanc Essentiam.

Quod si DICAS, quod tunc acquirat Attributum duplicem formalitatem.

CONTRA erit, quia non potest acquirere formalitatem essentialiter aliam ab illa, quam habet: Hoc enim implicantiā involvit, & sicut definibilitas rationalis, non potest unquam affici ininabilitate; Ita nec definibilitas sapientiæ, definibilitate Deitatis. Neque valet, si dicas, quod ly Divinum hic sumatur adiectivè non substantialiter: Nam quomodo salvare poteris, adiectivè dictam Deitatem de sapientia, facere, ut illa quæ Divina est, non sit distincta formaliter à Iustitia?

CONTRA eandem explicationem hoc etiam facit: Quia prædictæ Autoritates, quas adfert pro dogmate secundo possunt bene explicari, quod negent solam alietatem realem inter attributa. Illa etiam adversio Amici non multum urget: Quia quamvis ly, quod importet rationem propter quam; Tamen hæc ipsa ratio propter quam non est, necesse, ut sit indistincta etiam formaliter: Potest enim hunc sensum facere; Deus ex eo quo potest, realiter est: Dicitur item, quod Divina simplicitas omnem dupliciter realem excludat, & quod sicut non excludit dupliciter rationum communium; Ita nec excludit dupliciter in ipsis Attributis, quæ Divina sunt. Quod vero assumit, casu, quo v.g. sapientia Divina esset distincta formaliter, quod non posset prædicari de Deo in abstracto, id non convincit: Nam nascitas à nâo non distinguitur ex natura rei; & tamen de illo non prædicatur in abstracto; Ergo illud posse prædicari sapientiam Dei in abstracto de eodem, proficiscitur aliunde, quam ab indistinctione formalitatis; Supraque explicatum est, unde hic modus prædicandi in Deo salvetur. Et quamvis Deo concedatur summa unitas realis; Non tamen est necesse concedere summam Unitatem formalitatem, quamquam summitatem in Unitate explicare difficillimum est, & assumere, quia in indivisibili non datur summum. Et sicut Essentia Divina illimitata in sua ratione formalitatis non excludit, quo minus sapientia ex vi rationum communium distinguatur ex natura rei;

Ita nec excludit multipliciter formalitatem etiam quæ Divinarum. Ex quibus omnibus conficietur hoc argumentum; Non distinguuntur Attributa quæ Divina inter se ex natura rei. Ergo neque ex vi Essentiæ spectata distinguuntur.

Solvuntur Argumenta supra allata.

PROposita sunt supra argumenta quibus probatum est, quod sapientia ex vi rationum communium ex natura rei, & secundum se spectata, non sit v.g. Iustitia secundum se, & ex natura rei spectata. Huic argumento adferenda est solutio. In primis dicendo, quod hoc argumentum procedat de subiecto non supponente, & contineat terminos tollentes se ipsos, nimirum nemine cogitante, & tamen ut sic ex vi Essentiæ, secundum se spectata: Nam prior terminus importat suppositionem personalem, posterior simplicem, prior importat Objectum, quod non sit vi abstractionis, posterior importat Objectum, prout sit vi abstractionis. Rursus distingui potest eadem maior distinctionibus, quas usurpavimus in materia de Distinctionibus, quod scilicet ratio formalis sapientiæ secundum id, quod dicit in recto, pro subiecto, & prout est à parte rei, independentem à nostris conceptibus sit nemine cogitante Iustitia; Licet in obliquo, prout subest nostris intentionibus non sit Iustitia. Explicatio huius distinctionis petatur ex loco citato.

Addendum hic est, quod ubicunque est sapientia secundum se spectata, illic dicat distinctionem à Iustitia secundum se spectata. Sed hoc sic spectari, nego esse nemine cogitante; Sapientia etiam secundum id, quod dicit in recto spectata, ubicunque est, illic etiam est v.g. & Deitas; Quia in recto illa sapientia est Deitas, prout est principium actuum sapientiæ consimilium creatis. Unde ulterius addes; Quod id quod convenit v.g. Essentiæ animalis prout illa subest nostris conceptibus rationes communes fabricantibus, id illi in omni statu convenit, prout etiam subest in illis statibus, nostris conceptibus; Sed quod convenit v.g. Essentiæ animalis, prout illa subest nostris conceptibus, non erit necesse, ut conveniat in omni statu, prout ille non subest nostris conceptibus; & è converso, quod convenit Essentiæ independentem à nostris conceptibus, non est necesse, ut conveniat eidem, prout illa subest nostris conceptibus. Unde v.g. Animalitas ex vi Essentiæ prout illa subest nostris conceptibus distinguitur à rationalitate etiam in statu physico, prout ille subest nostris conceptibus; Hoc autem indistigui quod competit animali ex vi Essentiæ spectatæ, non prout subest nostris conceptibus, non est necesse ut conveniat eidem metaphysicè spectatæ, sed secundum hanc considerationem bene distinguitur.

Quæ

Quæ opposita sunt ad doctrinam Recupiti, cognitionem hanc habent. Naturæ rerum & Essentiæ physice spectatæ non dependent à nostro intellectu, naturæ autem & Essentiæ rerum metaphysice spectatæ & abstractæ non dependent à nostro intellectu, subdistinguo; Non dependent quo ad statum, communitatem, deputacionem à differentiis, & ut ita dicam, quoad educationem ab imbibitione cum aliis formalitatibus; Nego: Non dependent quoad esse fundamentale illarum præcisionum, seu connexionem prædicatorum; Concedo. Quando autem dicitur, responsionem hanc imaginatione laborare, quod ly à parte rei sumat pro eo, quod est entitativè & realiter, id non convincit, neque enim ex suppositione hujus distinctionis, prædicta argumenta solvuntur, sed hoc inculcatum volumus, quod dicta sententia: Ly ex vi Essentiæ esset, & tamen nemine cogitante, item ly objectum, quod sit ex vi abstractionis cum eo, quod non est ex vi abstractionis, confundat.

Ad 0. Si quis non ex eo deduceret distinctionem Scotisticam, quia datur v. g. conceptus Essentiæ, ex vi suæ Essentiæ, nemine cogitante, actu distinctus, ab altera v. g. Essentiâ vel prædicato relativo. Si quis item non diceret, nemine cogitante distincta esse Deum & Deitatem &c. admitteretque eam distinctionem non in creatis, non inter prædicata absoluta in divinis inter se comparata, sed inter prædicata absoluta & relativa tuereturque illam, ita ut nos solemus defendere distinctionem virtuales, tantum in super ostendendo, ex natura rei, actuale, non virtuale verificatum harum v. g. propositionum. Natura communicatur, Paternitas non communicatur, agere convinceretur, de quo infra, ubi de Diverfitate Sententiæ nostræ, à Scotistica.

QUÆSTIO II.

An Attributa distinguantur virtualiter in DEO?

Agitatam multis hac tempestate quæstionem, & à nobis in Tractatu de Distinctionibus discussam, iteratò hic stabiliemus.

Dixi in Logica, Distinctionem virtuales non esse Distinctionem aliquam potentialem, nec rectè explicari aut per convenientiam prædicatorum contrariorum, aut per virtutem productivam diversorum effectuum; Sed potiùs explicari debere, per æquivalentiam unius ejusdemque indivisæ Entitatis, ad aliqua plura seorsum reperiabilia.

Dixi rursus in processu, duplicem cogitari posse Distinctionem virtuales, quandam in ordine ad prædicata primo intentionalia, & physica, qualia sunt produci, non produci, communicari, non communicari; Aliam autem distinctionem virtuales cogitari posse in ordine ad prædicata secundo intentionalia, ut cognosci, non

cognosci, præscindi, non præscindi. Utraque hæc Distinctio reperitur in Deo. Stat autem distinctio virtualis in ordine ad prædicata physica in hoc, ut sint aliqua idem realiter; & tamen unum prædicatum physicum conveniat uni, quod ne in sensu quidem reali & materiali comperit alteri; v. g. nemine cogitante realiter producit filiationem, & non producit realiter naturam, illi identificata. Distinctio autem virtualis in ordine ad prædicata secundo intentionalia stat, in posse unum nosci, non noscendo aliud, illi identificatum realiter.

Dixi utramque hanc distinctionem reperiri in Deo, sed non in omnibus prædicatis. Nam non puto distinctionem virtuales quoad prædicata physica reperiri inter Attributa absoluta, comparata inter se, & Essentiâ; Quis enim putet quod realiter misericordia non sit principium puniendi? & quis articulus fidei, ad hoc tenendum urget? Indubitatè ergo reperitur (propter inferius dicenda) inter naturam & personalitates, illisque annexa: Ratio est. Quia de fide est realiter communicari naturam, identificatam autem illi paternitatem non communicari realiter.

Quod autem attinet ad creata, Distinctio virtualis in ordine ad prædicata physica non datur in illis: Quia alias daretur in illis mysterium Trinitatis: Datur autem in ordine ad prædicata intentionalia: Quia datur æquivalentia unius ejusdemque Entitatis, ad plura seorsum reperiabilia; Hoc est v. g. ad Intellectivum Angeli, & ad vivens sensitivum, bruti.

DICES I. Si datur Distinctio virtualis in ordine ad prædicata intentionalia hoc ipso dabitur in ordine ad prædicata physica: Quia si potest cognosci animalitas non cognita rationalitate; Hoc ipso animalitas diceret aptitudinem physicam ad terminandam cognitionem illam, diceret respectum transcendentalem ad talem cognitionem, specificaretque eandem.

RESPONDETUR. Diceret aptitudinem, quam aptitudinem in sensu reali seu materiali non dicat etiam rationalitas. Nego, quam dicat Conceptus: Jam autem ad Distinctionem virtuales physicam est necesse, ut quod convenit uni ex identificatis, ne in sensu quidem reali, conveniat alteri.

Neque valet, si dicas. Id dicit aptitudinem ad cognosci, quod postea cognoscitur, at cognoscitur animalitas sola; Non inquam valet, si id dicas. Quia id quidem dicit aptitudinem, quod cognoscitur: Sed nego, quod dicat aptitudinem, quæ in sensu reali non competat etiam alteri formalitati. Deinde hæc aptitudo independentè à nostris conceptibus nihil aliud est, nisi ipsamet Entitas, cum ergo in ipsa Entitate non probes multipliciter; Nec in aptitudine probabis. Denique hæc ipsa aptitudo est quidem physica, sed non ad aliquid physicum, sed

R. P.
J. H. MŁOD
ZIANOWSKI
Tom I. K. Z.
D. VI

ad aliquid intentionale. Cum ergo aptitudo fundans distinctionem virtualem, quoad prædicata primò intentionalia, debeat esse ad aliquid non intentionale, sed physicum, fit, ut illa aptitudo non arguat distinctionem prædictam.

ADDI posset, quod illa aptitudo nihil aliud sit nisi eadem indivisibilis capacitas duorum respectuum; Quæ capacitas non fundat in ipso recto diversitatem, sed in obliquo; & tamen distinctio virtualis quoad prædicata primò intentionalia est distinctio, seu continentia eminentialis distinctionis in recto.

DICES 2. Si concedas verificari de re aliqua creata simplicissima prædicata contradictoria intentionalia debetis concedere & physica: Quia oppositio contradictoriorum non suscipit magis & minus.

RESPOND. Retorquendo Argumentum quia ita arguens tenet præcisiones objectivas in creatis, beneficio distinctionis ex natura rei, adeoque in ordine ad cognosci, & non cognosci: Cur ergo non tenebit in ordine ad produci, & non produci; Cum hæc æque contradictoria sint. Rursus concedi posset totum: Nam nos non ponimus simplicissimam entitatem, quæ scilicet excludit etiam multipliciter virtutalem. Item concedo, quod cognosci & non cognosci respectu ejusdem formalitatis æque sint contradictoria, atque produci & non produci, sed nego respectu unius ejusdemque formalitatis fore verificandum illud cognosci, & illud non cognosci.

Denique per arguentem debent agnosci aliqua prædicata, quæ nec indivinis quidem possint salvari per virtualitatem; & tamen sunt aliqua quæ salvari possunt.

DICES 3. Imperceptibile est, quomodo indivisibile punctum tangatur secundum se totum, & non tangatur: Quomodo ergo indivisibilis Entitas poterit nosci & non nosci?

RESPOND. Retorquendo argumentum ut supra. Item Concedendo totum, ut supra. Denique dici posset, si idem punctum tangere & non tangeretur, hoc ipso daretur distinctio virtualis in ordine ad prædicata physica, & primò intentionalia, inveheturque Mystrium Trinitatis in creatis, quod non sequetur, si eadem Entitas ratione diversarum formalitatum noscatur, & non noscatur; Præcipue verò, cum multa intellectus possit, ad quæ se non extendit physicum tangere non tangere, produci non produci. Quanquam Oviedo in materia de compositione Continui, dicit unum idemque indivisibile alio latere respicere Orientem, alio Occidentem.

INSTABIS. Dum aliqua indivisibilis Entitas cognoscitur creata, vel cognoscitur tota, vel non? Si tota, implicat illam non cognosci totam; Si non tota, ergo non est indivisibilis.

RESPOND. Retorq. argumentum de præ-

cisionibus objectivis, in Divinis & in Creatis ex beneficio distinctionis Scotisticae admittis: Sicut ergo tunc inadæquate illud totum cognoscitur, estque physicè indivisibile, non virtualiter, ita & in præsentia.

Distinctio virtualis à nobis non nisi in Divinis concessa, à Neotericis appellatur distinctio virtualis intrinseca; Concessa autem in creatis, vocatur virtualis extrinseca. Negata autem in creatis distinctio virtualis intrinseca, debet intelligi quoad prædicata eidem non replicatæ Entitati convenientia in Divinis: Nam non replicatur natura Divina in personis posita autem replicatione (quæ per nos non potest esse sine reproductione ejusdem Entitatis) possent aliqua contradictoria prædicata convenire eidem in re indivisibili Entitati multiplicitate reproductæ: Nam potest in uno loco frigeri, vivere &c. in alio loco non frigeri, non vivere: Sicut in Eucharistia in uno loco definit esse Christus D, in alio non definit.

DIFFICULTAS I.

*Solutio Objectionum contra allatam
explicationem Distinctionis Virtualis.*

Magno paratu argumentorum Quirios impugnatur propositam à nobis explicationem; In compendium redigenda erunt. Sit

Punctum Difficultatis I.

Solvitur Obsectio primaria.

OBJECIT 1. Quirios d. 15. num. 46. Omnis perfectio distinguitur realiter ab ea, de qua absolute negatur. Sed admittitur hac distinctione virtuali, aliqua perfectio Divina posset absolute ex parte objecti seu independenter ab Intellectu, negari de alia. Ergo distingueretur realiter ab illa. Major probatur: Tum, quia implicat, quod res realiter sit, de qua verificatur absolute independenter ab Intellectu: Non est. Tum, quia necessariò habet identitatem cum volitione, de quo verificatur: Est volitio v.g. id, de quo verificatur; Non est volitio. Tum, quia fingi separari v.g. volitionem ab Intellectione, destruique utriusque identitatem, quo alio modo id accidet: Quam per ly non est volitio; & tamen idem ly non est, verificatur posita distinctione virtuali. Tum, quia si stat realiter, & in eodem sensu esse volitionem, & non esse volitionem. Ergo stabit etiam, quod ly idem cum volitione sit affirmabile & negabile; Ita ut verum sit dicere: Intellectio est idem cum Volitione, & intellectio

non

non est idem cum volitione. Tum, quia ex eo
solum colligitur filiationem distingui realiter
a paternitate: Quia ex parte Objecti indepen-
dentem ab intellectu, filiationem non est paternitas,
ergo omnis perfectio distinguitur realiter ab
eo, de qua absolute ex parte objecti negatur.
Tum, quia produci a parte rei, & independen-
ter ab intellectu facit filium realiter productum,
& hinc realiter distinctum; Ergo non esse a par-
te rei facit realiter negatum, & hinc realiter
distinctum? Etenim ex se non requiritur prior
distinctio, ad principium aliud, quam ad non
essendum aliud. Tum, qui negatio est distin-
ctio auctu; Sed distinctio auctu independentem
ab intellectu est distinctio realis; Sicut homo
existens independentem ab intellectu, est homo
realis; Neque datur medium inter Ens reale, &
rationis; Ergo neque inter distinctionem rea-
lem, & rationis. Tum, quia Unum non distin-
gitur ab Ente; Ergo sicut est realiter Ens, quod
independentem ab intellectu existit; Ita erit rea-
liter unum, quod independentem ab intellectu
unum, seu indivisum est: Ergo est contra, quod in-
dependentem ab intellectu est divisum seu ne-
gatum, erit multiplex realiter. Et universali-
ter, quod evenit independentem ab intellectu,
dicitur realiter evenire.

Minor principalis, nempe, quod admissa
Distinctione virtuali, aliqua perfectio Divina
posset auctu absolute ex parte Objecti, seu inde-
pendentem ab intellectu negari de alia, sic pro-
batur. Tum, quia id exigit definitio Distinctio-
nis virtualis. Tum, quia non potest v. g. ratio
principii de voluntate negari, idque ex parte
Objecti, nisi auctu & formaliter: Nihil enim est a
parte rei, nisi auctu & formaliter. Tum, quia sic
affirmatio non solum est virtualis, sed auctu-
alis: Ergo & negatio. Tum, quia si de volitione
non potest dici: Non est formaliter, quia est for-
maliter: Nam a parte rei, Quodlibet est, vel non
est. Ergo volitio formaliter & auctu, est v. g.
principium verbi: Quid ergo deficiet, si ne sit
etiam virtualiter principium.

Punctus totius difficultatis argumenti in
hoc est. Cum auctu verificentur illic nemine cogi-
tante duo contradictoria praedicata, quare illa
non inferant distinctionem realem actualem.

RESPONDERI posset I. Retorquendo ar-
gumentum, quia scilicet posita Distinctione vir-
tuali ob realem distinctionem in tertio, qualem
admitit Quirós, nihil illis formalitatibus deef-
cit, quo minus inter se distinguerentur realiter
simpliciter; S quidem nemine cogitante dare
ne verificatio contradictoriorum.

RESPONDERI posset II. Duplicem esse ne-
gationem unius perfectionis de alia, quandam
quae negat ipsum esse secundum absolutam ra-
tionem essendi, & aliam negationem, quae ne-
gat non absolutam rationem essendi, sed talem

& restrictam: Negatio quae tollit ipsum esse ab-
solutum essendi, infert inevitabiliter pro quavis
suppositione distinctionem realem; Sed nega-
tio quae tollit rationem talem, & restrictam es-
sendi universaliter non infert distinctionem rea-
lem absolutam. Disparitas est, quia nulla di-
stinctio virtualis datur, etiam explicabilis per
distinctionem realem in tertio, in ordine ad es-
se, & non esse, secundum absolutam rationem
essendi; quae tamen datur ad salvanda contra-
dictoria procedentia de tali esse. Quod ipsum
ulterius in hoc fundatur: quia absoluta ratio es-
sendi, hoc ipso quia talis est, indivisibilitatem
dicit formalitatem; Si dicit indivisibilitatem
formalitatem, dicit negationem fundamenti,
ut diverso respectu verificetur affirmatio, diver-
so negatio; Si autem diverso respectu verificari
non poterit negatio, diverso affirmatio, debet
esse non nisi unum verum, consequenter utra-
que pars contradictionis non verificabitur;
Si autem procedat contradictio de esse jam
restricto, poterit inveniri duplex formalitas,
una v. g. salvans affirmationem, alia negatio-
nem. Quia verò distinctio virtualis a nobis
concessa procedit non de esse aliquo absolute
ut sic, sed de tali esse, hinc verificatio contradi-
ctoriorum per illam, salvari poterit, secundum
diversas formalitates, & non invehere distin-
ctionem realem actualem. Sed universaliter
insuper.

RESPONDETUR 3. eidem Argumento:
Negando Majorem: Vel stando in principio;
Distingui debet, scilicet Omnem Perfectionem
distingui realiter ab alia, de qua absolute nega-
tur, si negatio sit virtualis, & beneficio virtualis
alietatis fiat. Nego. Si negatio fiat beneficio a-
ctualis alietatis, concedo Majorem; Non impli-
cat autem beneficio virtualis alietatis, unum ne-
gari virtualiter de alio. Quid autem illi desit,
ne sit distinctio realis? infra dicetur.

Eadem Major cum sua probatione sic ali-
ter distingui debet, quod scilicet implicet, quod
res sit aliquid aliud, de qua verificatur, quod non
sit illud, de qua inquam verificatur eodem mo-
do, seu proportionaliter quod non sit. Conc. si
verificetur diverso modo & non proportionali-
ter. Nego. Et ita v. g. de natura Divina veri-
ficatur, quod sit realiter paternitas; Nec potest
negari, quod non sit realiter paternitas, alias
de illa idem, eodem modo, & ratione ejus-
dem, negaretur & affirmaretur: Sed posito,
quod sit idem realiter cum paternitate, potest
negari, quod sit idem virtualiter: Ubi affirma-
tio verificatur ratione realitatis simpliciter,
& negatio procedit de virtualitate. Quod
autem dicit, deductam esse illic consequenti-
am a negatione superioris ad inferius, id imme-
rito dicit; Sed est deducta a negatione unius
speciei, ad negationem alius speciei, & est con-
similis huic, substantia quae est lapis, non est ra-
tionalis,

R. P.
J. H. MŁOD
ZIANOWSKI
Tbm. de Z.
D. VI

tionalis, ergo neque substantia quæ est homo, est rationalis: Sicut enim rationalitatem substantiæ dicit lapis, & homo; Ita talitatem negationis & affirmationis, sibi debitam, dicit distinctio virtualis, & aliam sibi debitam, distinctio realis.

Secundæ probationi eodem modo distinguitur Consequens; Non habet identitatem realem cum eo voluntas, de quo verificatur non est volitio, negatione negante identitatem physicam. Concedo Conseq. non habet identitatem realem Voluntas cum eo, de quo verificatur: Non est volitio virtualiter. Nego Conseq. Quamquam si spectetur merè mens Patrum, non distinguuntur volitio & intellectio virtualiter intrinsecè, ut infra dicitur. Cæterum intellectio posset esse & realiter volitio, & simul non esse volitio virtualiter, si quis hæc, distincta teneret. Illa autem quæ adferuntur de filiatione comparata ad paternitatem, non convincunt: Nam concessio Antecedente; Distinguitur, ut ante, Consequens, quod sc. omnis perfectio distinguatur ab ea, de qua absolute negatur quoad identitatem realem physicam; Sed non est necesse ut ab ea distinguatur absolute, de qua negatur, quoad identitatem virtuales. Sequenti probationi conceditur primum Entymema. Subsumptum distinguitur, sed distinctio actu quoad esse physicum, & negatio identitatis physice est distinctio realis. Concedo, sed distinctio actu, orta ex negatione virtualis identitatis, est distinctio realis. Nego subsumptum. Quod autem dicitur; Non dari medium inter Ens reale & rationis, id proponenti pluribus locis solvendum venit v. g. admittendo modos. Directè autem dici potest, quod Ens reale physice idem, & Ens rationis, non sint contradictoria; Unde poterit dari medium inter illa, nempe non idem virtualiter realiter. Ultima etiam probatio non vincit: Quia Unum proportionatum, non distinguitur ab Ente, sed Unum non proportionatum, bene potest distingui ab Ente: Hoc est, potest aliquid non esse unum virtualiter, & esse tamen unum realiter physice; Licet non possit esse idem physice & realiter, & non esse unum physice & realiter; Consequenter independentè ab intellectu divisum, seu negatum quoad identitatem virtuales, potest bene esse idem realiter physice, quamvis non sit idem virtualiter.

Breviter loquendo, in hoc stat solutio, quod quamvis non possit esse aliquid idem realiter physice, & non esse idem realiter physice; Hæc enim sunt contradictoria manifestè; possunt tamen aliqua esse idem realiter physice, & non esse idem realiter virtualiter.

Restat solvendus hic punctus. Quomodo distinctio virtualis realis, non sit distinctio actualis, adeoque physica?

DUPLEX Actualitas importabilis à distinctione virtuali cogitari posset. I. Actualitas exclusiva potentialitatis ad salvanda contradi-

ctoria. Hæc actualitas à nobis conceditur: Certum enim est, quod non ex beneficio nostri intellectus, sed ante omnem operationem, itemque quod non in potentia, sed actu, natura communicetur, paternitas non communicetur. 2. Potest cogitari actualitas inferens multitudinem actuales, pluralitatemque nemine cogitante. Hæc à nobis negatur; & sicut v. g. unus grossus non in potentia habet tres solidos; quasi scilicet in potentia sit, ad æquivalendum tribus solidis; Licet non inferat in se suaque Entitate pluralitatem actuales, multitudinemque actu exercitam; Sic & in præfenti.

Quod si quæras. Quid desit distinctioni illi virtuali, ne inferat multipliciter actualitatem? Ad hoc, stando in principio fidei, dici potest; Quod verificatio actualis illarum propositionum, ex parte objecti, sufficiat quidem, ut destruat potentialitatem ad verificari, quod v. g. non communicetur paternitas communicatæ naturæ, sed non est necesse, ut inferat multipliciter actualitatem in Objecto: Quia non implicat, ut ea de quibus verificantur talia prædicata ex parte objecti, adhuc stent cum identitate reali physica, secundum quod nos docet fides, & oppositum non demonstratur. Unde illi quæ sit, quid desit distinctioni virtuali, ne sit actualis realis?

RESPONDERI potest per definitionem, quod desit multipliciter actualis actualis realis, quam ex fide non infert præcisa verificatio huius, quod est communicari & non communicari, ratione diversæ formalitatis.

Uterius in hac responsione recurritur, in primis ad metaphysicum principium; Quæ sunt distincta realiter, non possunt esse idem realiter, communicari & non communicari actu, sunt idem realiter, prout subsumit fides, ad cuius hoc aliud principium recurri debet. Ergo communicari & non communicari in Divinis non sunt distincta realiter. Quod ad Minorem attinet, quæ est de fide, illius defensio sic haberi potest; Assumendo, quod duplex sit defensio Articuli Fidei; Prima per viam etiam arguendi demonstrativè, & sic defenditur Articulus Fidei quod Deus sit: Hoc enim simul demonstratur. Alio modo defenditur Articulus Fidei per solum principium. Non implicat, & ex alia parte cogit me vel mediatè, vel immediatè Fides: Hoc lectando modo defenduntur omnia arcana Trinitatis, & alia, quæ sub lumen naturæ non cadunt: Quæ defensio, hic etiam assumenda est. Quia ergo arguens non ostendit omnem verificationem contradictoriorum etiam ratione formalitatum diversarum, & secundum Esse restrictum procedentium & quod affirmatè Esse, negatè quod Esse improporionato importetur distinctio realis. Adhuc stabimus in possessione doctrinæ secundum Articulus Fidei procedentis, quod verificatio talium prædicatorum, non arguat distinctiorem realem.

Dixi

Dixitiam in materia de Distinctionibus, quoniam Distinctionis realis non stare in convenientia predicatorum contradictoriorum; Sed manifeste distinctis realiter, colligi illam ex separatione entitativa; In aliis autem, ex proportionem ad separata; in Divinis autem, ex communitate. Quia autem v.g. natura & paternitas, si inter se comparentur, non habent oppositionem producentis & producti, nec proportionem cum manifeste separatas Entitates habentibus; fit, ut inter paternitatem & naturam ex sola praevis convenientia illorum predicatorum non possit colligi Distinctio actualis. Brevisque dici potest, non esse illic distinctionem realem: Quia non est illic vera contradictio, quae deberet arguere Distinctionem realem: Nam quae non est vera contradictio, stat cum identitate reali.

INSTAT 1. Applicando ea quae in simili obijcit Quirous. Eo ipso quod a parte rei actu convenit naturae id, quod non convenit filiationi; communicari enim convenit naturae, & non convenit filiationi; Hoc ipso debet habere realiter & vere simpliciter & absolute natura aliquid diversitatis a filiatione. Quod ipsum probatur. Quia si nihil diversitatis habet natura realiter, ergo realiter verificabitur de natura, quidquid verificatur de filiatione; Et quia de filiatione verificatur, quod sit virtualiter producibilis, ergo & de natura verificabitur.

RESPONDETUR. Sufficere naturae, ut habeat aliquid virtualiter aliud a filiatione, & exclusivum identitatis realis virtualis; Licet non debeat habere aliquid exclusivum identitatis realis physicae.

INSTAT 2. No majorem vim habet ad verificanda eadem praevis identitas, quam similitudo. Sed implicat quod duae res sint realiter nominino similes, quin eadem praedicata, quae dicuntur de una, si realiter siue formaliter, dicuntur etiam similiter de alia: Necessaque est similitudinem formalem fundari in dissimilitudine reali; Si enim ponas deos Angelos, quorum unus sit formaliter discursivus, alter non, opus est ut habeant realitates ipsas dissimiles. Ergo implicat quod natura sit idem realiter cum filiatione, & discrepet in aliquo praedicato: & ratio est, quia ipsum esse virtualiter, aliud praesentat, aliquid specialitatis actu & ex parte rei.

RESPOND. Fides ipsa docet, quod verificentur praedicata contradictoria de eadem identitate reali: Unde ex fide negatur Major, vel distinctio causae distinguitur, quod scilicet non majorem vim habeat identitas exclusiva virtualis distinctionis ad verificanda contradictoria, quam similitudo. Majorem tamen habet vim identitatis inclusiva virtualis distinctionis, ad salvanda contradictoria praevis similitudine. Quae similitudo dupliciter spectari potest: Vele-

nim est similitudo includens virtuales distinctionem, vel excludens? Si includens, etiam haec verificabit duo contradictoria praedicata: Si autem illam excludat, non verificabit eadem; Possit autem aliquid simile includere distinctionem virtuales, petitur ex ipso mysterio Trinitatis: Quia similitudo in ratione Entis intercedens inter naturam & paternitatem, patitur inter illa distinctionem virtuales.

INSTAT 3. Non sunt duo genera essendi seu existendi, quorum unum sit existere realiter, & aliud existere virtualiter. Tum, quia illud Esse virtualiter additum reali, vel addit Esse per rationem, & est Chimericum, vel addit Esse reale, consequenter nihil illi deerit ad distinctionem realem simpliciter. Tum, quia realiter & ex parte Objecti Ens, transcendit differentias; Ergo esse formaliter secundum suum conceptum, ut est a parte rei, nihil aliud est quam esse realiter. Tum, quia si liceret ex parte Objecti ponere aliquid medium inter distinguendum realiter, & per rationem, posset quis medias distinctiones fingere sine numero v.g. modaliter quidditative, eminentialiter & similia.

RESPONDETUR. Illud esse quod additur esse reali physico, esse quidem reale, sed cum addito Reale virtuale; Quid autem illi desit ad esse reale, supra dictum; Hoc est, deest oppositio producentis & producti, quae sola in Divinis, arguit Distinctionem realem.

Neque inde sequetur, dari libertatem fingendi distinctiones intermedias: Quia etiam haec non sunt multiplicandae sine necessitate, quae in praesenti urget, ut salvetur mysterium Trinitatis. Per haec porro & similia argumenta, videbit reflectens, potius impugnari mysterium Trinitatis, quam explicationem distinctionis virtualis.

Punctum Difficultatis 2.

Solvuntur aliae Objectiones.

OBJICIT 2. Idem, Virtualis Distinctio qualem tenemus, est ipsissima Scotistica: Quia haec requirit, quod una formalitas ex parte objecti ex natura rei actu, non sit alia formaliter, licet sit idem realiter: Hoc autem etiam nos in nostris principiis admittimus; & sicut Scotus incidit in sententiam Porretani, quatenus aliter verificat ex parte rei, propositiones in concreto, aliter in abstracto; Ita idem facit nostra sententia: Nam intellectio per nos est volitio, sed non est volitio in abstracto: & sicut illa propositio Rhemensis, *In nullo sensu Catholico potest negari, quod Divinitas sit Deus, & Deus Divinitas*, pungit Scotum, ita etiam punget & nos: Nam nos negamus, quod Deus sit aliqua perfectio, ut cum negatur, quod intellectio sit principium Spiritus Sancti.

RESPONDETUR.

R. P.
J. H. MŁOD
ZIANOWSKI
T. M. de Z.
D. VI
S.

RESPONDETUR. Nostram sententiam differre à Scotistica, in primis fundamento; Quia illius fundamentum est, ratio v. g. Essentia ut sic, non est ratio Sapientia ut sic, recurritque Scotistica ad definibiles rerum ut sic, & tamen nemine cogitante, qui duo termini tollunt se, & non assumuntur à nobis; Sed assumuntur nonnisi propositiones de fide; Nempe quod natura communicetur, paternitas non communicetur. Rursus distinguitur nostra sententia à Scotistica extensione: Quia illa etiam inter Attributa inter se, & Essentiam admittitur, quā latitudine à nobis non admittitur distinctio virtuali, ut vocant, intrinseca. Denique distinguitur nostra sententia à Scotistica qualitate distinctionis: Quia illa admittit pluralitatem actualem formatitum; Nos illam negamus, sed solum admittimus æquivalentiam ad pluralitatem: Nec negamus, quod paternitas sit formaliter Deitas nemine cogitante, negant Scotistica.

OBJICIT 3. Aptando argumentum ejusdem Quiros in simili. Prædicatum incommunicabilitatis magis distinguitur, seu negatur de natura, quā negetur paternitas; Sed paternitas negatur virtualiter; Ergo incommunicabilitas magis negabitur, adeoque vel realiter, vel Scotisticè. Major probatur. Tum, quia capacitas contradictionis inter formalitates distinctas virtualiter quæ sunt natura & paternitas, non est quoad omnia prædicata; & tamen specialis est inter communicari & non communicari; Alias inutiliter significarentur illa prædicata ut contradictoria specialiter. Tum, quia in hoc expositorio, paternitas non communicatur, paternitas est natura, Ergo natura non communicatur; Specialius inquam, negatur consequentia quā præmissæ; & sic in aliis similibus.

RESPONDETUR. Quoad modum formati contradictionem magis negatur non communicari de natura, quā personalitas; Sed quoad rem non magis negatur. Prioris ratio est; Quia manifestior est contradictio inter communicari, & non communicari, utpote procedens in iisdem terminis secundum affirmationem & negationem; Quod non est inter terminos, qui sunt natura & paternitas. Posterioris autem ratio est: Quia quoad rem non magis virtualiter distinguitur natura & paternitas; Quā intra eandem Entitatem, communicari non communicari. Deinde sicut quando dicimus: Corpus & animam Esse distincta realiter, quia sunt separabilia realiter, non sequitur post separationem realem, magis distingui, eò, quod ipsa separabilitas, sit per modum signi complementis rationem distinctionis; Ita non sequitur magis distingui communicari & non communicari, quā natura & persona: Quia naturæ identificatur etiam virtualiter communicari, & personæ non communicari; Adhibenturque nonnisi ut signa

contradictionis quoad modum. Quod autem in illo expositorio Conclusio specialius negetur, non est ex eo, quod imaginatur arguens; Sed ex eo, quia argumentum non est informis; & Præmissarum falsitas, nisi attendatur ad hoc, quod legitime non distribuuntur, colligi non potest; Sed si apponantur signa distribuentia præmissas, apparebit earundem falsitas, adeoque & negabilitas. Conveniet tamen potior negabilitas Conclusioni: Quia præmissæ negabuntur nonnisi ex eo, quod sint contra fidem; Proportio autem Conclusionis erit & contra fidem, & contra Dialecticam.

OBJICIT 4. potest ex eodem; Aptando scilicet illius argumentum in simili. In nullo sensu Catholico negari potest, quin Divinitas sit Relatio, & Relatio Divinitas, inquit Rhemense; Sed si natura & persona distinguerentur virtualiter, in sensu aliquo negarentur, ergo hæc sententia erit contra Rhemense.

RESPONDETUR. Rhemensis propositionem vetare nonnisi distinctionem actualem, quā nos non admittimus, & sicut ratione tertii natura non est paternitas, nec per hoc Rhemeni opponunt sese sic explicantes. Ergo neque nos. Quod autem hoc solum voluerit Rhemense; Colligitur ex eo: Quia intentio illius erat, quā maximam simplicitatem Dei actu, & à parte rei ostendere; Consequenter excludere actualem multipliciter.

OBJICIT 5. Implicat, quod aliqua res sit actu illud, quod non est, secundum sensum etiam virtualem; Sed persona non est virtualiter nemine cogitante natura. Ergo nec erit realiter actu natura.

RESPONDETUR. Negando Majorem propter dicta supra.

INSTAT. Negatio quæ tolli nequit nisi per realem mutationem, simpliciter & actu est negatio: Sed negatio ex parte Objecti tolli non potest nisi per mutationem realem. Ergo illa negatio est realiter talis. Major probatur. Tum, quia affirmatio realis non potest tolli nisi per negationem realem. Tum, quia non plus requiritur, ut una forma tollatur, quā si opposita contradictorie ponatur. Tum quia, ut res habeat aliquam denominationem, solum requiritur, ut habeat id, quo caret. Ergo si requirit mutationem realem, seu novam Entitatem, signum est, quod illa careat.

RESPONDETUR. Si deberet reddi persona communicabilis, deberet realiter mutari Deus; Nihilominus quod illa sit incommunicabilis, est quidem simpliciter & actu, prout simpliciter & actu negat aliquid nonnisi in potentia positum; Sed non est simpliciter, & actu, in quantum hic terminus, importat comparatè ad aliud, multipliciter, plurificationem, &c. ita ut illud non communicatur, nihil addat ei, quod communicatur, nihil inquam, addat realiter actu;

addat tamen realiter virtualiter. Et hæc dicta sunt circa propositionem, qualis esse debet mutatio, si persona redderetur communicabilis. Ad Majorem autem respondendo dicitur, negationem quæ tolli nequit, nisi per realiter mutationem, simpliciter & actu esse negationem, vel realem, vel virtualement; Sed non esse actu negationem non nisi realem. Unde etiam affirmatio tolli potest, per negationem realem virtualement, licet non per realiter simpliciter negationem, quæ negatio si verificetur de Obiecto non nisi distincto virtualiter, non erit negatio contradictione posita.

Punctum Difficul-

tatis 3.

Quid de aliis Objectionibus.

OBICIT 6. Summa Spiritualitas Dei repugnat corpori virtualiter tali: Quis enim ponat in Deo, in aliquo vero sensu, & ex parte Obiecti corpus, accidens, peccatum? atqui non minus repugnat distinctioni summa simplicitas, quam repugnet corpori summa spiritualitas: Ergo Deo, titulo summa simplicitatis, repugnabit distinctio virtualis.

RESPONDETUR: Retorq. Argumentum; cur scilicet in principiis Quiror ratione Tertii, non sit Deus virtualiter corpus, accidens, peccans? Quod attinet ad simplicitatem Divinam, illa ut sit actualis, excludit multipliciter actualem; sed nego, quod excludat multipliciter virtualement; alias excluderet unum, quod est communicari, & hoc iteratò, quod est non communicari. Disparitas directe hæc assignari potest, quia non potest Deus hoc esse virtualiter per quod definirer esse Deus: si autem Deus esset virtualiter corpus, accidens, peccans, definirer esse Deus: Non definit autem esse Deus; si natura communicatà, non communicetur paternitas virtualiter distincta.

Ad ea quæ obijcit à num. 140. solvenda.

NOTO. Quoties ponitur communis terminus tam communicabili quam incommunicabili; & non prædicatur non nisi unum virtutis extremum, toties est significatio falsa: quia in modo significandi est exclusiva identificationis cum alia formalitate, quæ tamen identificatio de fide est, quod d. derur. Unde si ita prædicet. Hæres est incommunicabilis loquendo de concreto ex natura & paternitate, est prædicatio falsa, quia ly hæres, est terminus communis communicabili, & incommunicabili; consequenter sine ullo addito non potest restringi ad incommunicabile. Rursus, Cum non idem, quod est filius, sit non filius: Nam natura est filius, paternitas non filius, sit, ut tunc hæc contradictio, filius non filius, non sit ratione ejus-

dem, adeoque nec Contradictorium rigorosè. Denique; quamvis detur in creatis distinctio rationis; Quia tamen in illis non datur distinctio in ordine ad prædicata physica, sit, ut contradictoria similia physica non possint verificari de creatis. *Sed insuper*

OBICIT 7. Rosmer pag. 13. distinctio virtualis tollit distinctionem realem personarum; nam posset dici, quod esse producentem, & esse productum arguant tantum distinctionem virtualement; Ita ut eadem indivisibilis Entitas, quatenus est producat, sit virtualiter intrinsecè distincta à seipsa, ut est producta. Immo majus erit fundamentum hoc dicendi: quia producere & produci non sunt Contradictoria.

RESPONDETUR. Inprimis, stando in principiis Fidei; quia scilicet docet nos fides, quod inter communicari & non communicari non sit distinctio realis; inter producat autem & productum etiam fides docet nos, intervenire distinctionem realem. Nec convellimus per hoc doctrinam PP. quia ad illam nostram distinctionem virtualement assumimus propositiones Fidei, nempe naturam communicari, paternitatem non communicari; Articuli autem Fidei non se convellunt. Ex ratione etiam naturali posset adferri hæc disparitas: quia illud quod produceret seipsum, vel produceret seipsum productione prima? & sic repugnat principio demonstrabili: quia nihil producat seipsum primo: ex nihilo enim nihil fit. Si autem procedat de productione sui secundo, secundum principia physica, concedo, idem sine virtuali in ordine ad prædicata physica distinctione, posse seipsum producere. Sed in Divinis hoc non datur: quia id quod quoad primum Esse, est omnino improducibile, nec secundo potest esse producibile: quia ergo natura & paternitas quoad primum esse, sunt improducibilia, nec secundo, cum quacunque distinctione virtuali, poterunt produci. Alii idem negant in Divinis dari reproductionem: quia esset essentialiter frustra: creatura enim v. g. replicatione acquirit pluralitatem locorum; quam alias non haberet; Deus autem qui est ubique, nihil replicatione acquireret. Quod autem dicit, produci & producere non esse Contradictoria, verum est, quod ex modo significandi non sint formaliter Contradictoria; tamen quoad primum Esse, sunt æquivalenter Contradictoria. Ad ea quæ postea urget idem Rosmer solvenda. Tenendum est, distinctos esse hos terminos, productum, & non productum debent esse distincta actu realiter. Item producat & productum debent esse actu realiter distincta. Prior propositio est falsa; quia fides docet esse productam filiationem, non productam naturam; & tamen idem sunt realiter. Secunda propositio est vera: Quia fides docet oppositionem producentis & producti adferre distinctionem realem.

INSTAT

R. P.
J. H. MŁOD
ZIANOWSKI
Tbm. de Z.
D. VI

INSTAT Rosmer I. Quælibet Contradictoria distinguuntur inter se realiter: Quia contradicens debet dicere distinctum realiter; alias aliquid posset sibi ipse contradicere; Ergo si produci & non produci argueret distinctionem realem, argueret etiam communicari non communicari. RESPOND. Vera Contradictoria distinguuntur realiter, non autem ea, quæ non procedunt, de eodem, ratione ejusdem, & si ad destruendam Contradictionem sufficit adferre terminum distinctum intentionaliter, multò magis distinctum realiter virtualiter. Quando autem arguit, si non potest idem esse physicè, & non esse, nec poterit idem communicari & non communicari; ad hoc jam supra responsum est.

INSTAT 2. Idem. Si distinguitur virtualiter natura à personalitate, itemque communicari & non communicari; dicam etiam esse & non esse distingui virtualiter; quod non potest dici, alias deberent de iis alia Contradictoria dici, & de his alia, & sic in infinitum.

RESPONDETUR. Argumentum probare multum: quia si distingueretur realiter vivere, & non vivere; distingueretur etiam esse & non esse, nec inde sequeretur alia contradictoria de illis verificari debere. Sic etiam in præsentī. Rursus nullum datur inter esse & non esse signum distinctionis virtualis, ut supra dictum est.

INSTAT 3. Haunoldus lib. I. num. 74. probando hanc propositionem, quod nullum prædicatum possit affirmari de Natura, quin possit affirmari de Relationibus. Si verum est, aliquid prædicatum affirmari posse de natura Divina, quod nullo prorsus modo affirmari possit de Relationibus, tunc evidenter sequitur, dari distinctionem virtuales inter prædicata absoluta & quidem cum processu in infinitum. Sequela probatur. Accipiamus prædicatum communicabile quod est prædicatum absolutum & indistinctum à Natura Divina, quo posito sic urgetur, si ly esse communicabile nullo modo potest affirmari de relatione v. g. paternitatis, tunc de natura Divina & de Communicabilitate ejusdem, verificabuntur Contradictoria Ergo distinguuntur virtualiter. Probatur Antecedens, de natura Divina verificatur communicari Relationibus, de Communicabilitate verificatur non communicari. Si enim Communicabilitas communicaretur paternitati, sicut communicatur Omnipotentia, tunc non minus posset paternitas dici communicabilis quam potest dici omnipotens, atque ita negas posse sic dici. Ergo eam admittis verificari Contradictoria de Omnipotentia & Communicabilitate naturæ.

RESPONDETUR. Immeritò arguere Obicientem quasi adstruens distinctionem virtuales, quæ vocatur intrinseca, per nos autem est in ordine ad prædicata physica & primo in-

tentionalia, quasi inquam non admittant, quod ea prædicata quæ verificantur formaliter de natura Divina, non competant physicè, & quo ad identitatem realem, v. g. paternitati: cum id deponat ipse Articulus Fidei, docent v. g. naturam Divinam esse physicè paternitatem, identificatque illi, consequenter etiam communicabilitas physicè & quo ad identitatem realem communicatur, hoc est identificatur paternitati: potestque dici, quod non minus paternitati identificetur Communicabilitas quam identificetur physicè Omnipotentia; Cumque tamen secundum fidem stare debet, quod Communicabilitas naturæ identificetur realiter paternitati, & tamen realiter non communicatur paternitas, vi distinctionis virtualis. An non tamen sit major aliqua virtualitas interveniens, inter communicabilitatem eique annexam naturam Divinam comparatè ad relationes quam sit inter Omnipotentiam & paternitatem, de hoc alibi dictum.

Idem Argumentum sic proponit Idem aliter. Natura Divina est virtualiter indistincta à se ipsa. Ergo hoc prædicatum esse virtualiter indistinctum à Natura, est prædicatum absolutum. Probo hoc prædicatum per te virtualiter distingui à natura Divina; De natura Divina & virtuali indistinctione ejusdem à se verificantur per te Contradictoria, non minus quam de natura & paternitate, natura Divina est affirmabilis de paternitate: Virtualis indistinctio à natura, non est affirmabilis de paternitate. Ergo de natura Divina & virtuali indistinctione verificantur Contradictoria.

RESPONDETUR. Distinguendo illam propositionem, natura Divina est affirmabilis de paternitate hoc est identificatur physicè paternitati; Concedo propositionem, est aliter affirmabilis, nego propositionem, sed verum simul est, virtuales indistinctionem à natura, esse affirmabilem hoc est physicè identificatam paternitati. Vel certè natura Divina est affirmabilis de paternitate, sed salva sua distinctione virtuali quæ distinctio virtualis, quia dicit non communicari virtualiter, hinc adhuc non aliud competet prædicatum naturæ, quod non competat ipsi illi virtualitati seu indistinctioni à natura.

• DIFFICULTAS II.

An Distinctio virtualis sit distinctio realis in tertio?

PRIMUS Antonius Perez, dictus Theologus admirabilis, incepit explicare Distinctionem virtuales per distinctionem realem in tertio. Eum Magistrum secutus est Esparza, Quirós, qui etiam citat d. 15. num. 190. Gabriel. Occam. Fass. ne videatur aliquid novum invchere. Tota autem explicatio in hoc stat: Quia dicunt, verificationem duorum prædicatorum contradictorio-

distinctionum esse ratione distinctionis realis in tertio, v. g. non producitur natura, & producitur filio, quia non producitur paternitas, quæ est distincta realiter a filiatione; Ita ut illa natura, ut sit improducta, requirat in filio identitatem cum Patre, in rationeque improductæ in filio, constituitur paternitas. Item communicatur v. g. natura, non communicatur paternitas; quia identificatur cum filio, qui distinguitur realiter a Patre; ita ut in ipso Patre non exerceatur ista non distinctio, seu communitas, sed opus est recurrere ad filiationem realiter distinctam, adeoque ad aliquid tertium distinctum realiter.

DICENDUM est. *Non rectè explicari Distinctionem virtuales per Distinctionem realem in tertio. Sit*

Punctum Difficultatis 1.

Impugnatur dicta Explicatio.

Anequam formem Argumentum, **SUPPONO.** Saltem ratione nostra aliud esse formalitatem naturæ, & aliud formalitatem v. g. filiationis, quas inter ipsas formalitates possumus cogitare, quod natura habeat rationem prioris, & personalitas rationem posterioris, cujus ratio est: Quia terminabile prius est terminante in creatis, consequenter & in increatis: Quia ex illorum proportionem, de his discurremus: & cum communia accedant ad Universalia; Universalis autem sunt priora, fit, ut concludatur rationem naturæ esse priorem, utpote communem. *Hoc supposito*

PROBATUR 1. Conclusio. Pro illo prioris considerata natura in se, vel dicit in se præcisè rationem producibilis, vel non dicit. Si dicit in se spectata rationem producibilis; qui jam potest habere rationem non producibilis pro posteriori? Sicut si animal in se pro illo priori ad te rationalitatem, non dicit rationem viventis in se, qui in se potest habere a posteriori, quod est rationalitas, rationem viventis in se, cum ly in se, in præsentia, pro primis prædicatis supponat. Et certe pro illo priori spectatum ly in se, dicit omnia spectantia ad se constituendum, in se; consequenter si est producibilis in se, debet pro illo priori dicere producibilitatem in se. Quod si de se non dicit rationem producibilis; Ergo non ab aliquo posteriori dicit rationem improductibilis, adeoque non ab adveniente, ut ita dicam, personalitate. Hoc ipsum aliter proponitur.

Natura in se spectata prout condistincta à paternitate, est improductibilis; Ergo quod sit improductibilis, non salvatur ex eo; Quia paternitas non producit. Ant. probatur, falsa est hæc causalis: Ideo Deitas produci non potest, quia paternitas produci non potest: nam impro-

ducibilitatem Deitatis demonstrat Metaphysica, & non demonstrat paternitatem. Ergo.

RESPONDEBIS. Naturam pro illo priori, neque esse producibilem, neque improductibilem.

CONTRA. Si neque est producibilis, nec improductibilis, quomodo Metaphysica demonstrat, de illa, improductibilitatem? Quamvis autem status ille prioritatis præ personis sit intentionalis; nihilominus prædicata ei convenientia, non debent esse omnia intentionalia: Quia etiam status, in quo præscindit animal ab omnibus differentiis, est intentionalis, & tamen quod animal sit vivens sensitivum, non est quid intentionale.

RESPONDERI posset aliter huic argumento; quod scilicet improductibilitas Naturæ Divinæ, non habeatur ratione paternitatis; sed solum salvatio, cur sine contradictione idem sit producibile & improductibile.

CONTRA est, quia non liquet an hoc sint responduri. Sed si hoc responderent præter inferius ponenda, inde urgeri possent: quia hic quaeritur conceptus primus distinctionis virtualis; Jam autem per esse distinctum realiter in tertio, non potest tradi dictus primus conceptus: necessarii enim supponit alium priorem: quaerere enim restat, unde habeat esse distinguibile ratione tertii? ad quod legitime tanquam per aliquid prius responderi potest, per æquivalentiam ad distincta realiter: unde si quaeras, quare Omnipotentia identificata realiter filiationi non dicatur producta? Item quare Sapientia identificata paternitati non dicatur improducta? rectè respondetur: Quia non supponitur in illis æquivalentia ad distincta realiter: Ergo apparet non distinctionem in tertio; sed illam æquivalentiam esse primum conceptum distinctionis virtualis. Rursus ante omne distinguere præsupponitur esse, ergo præsupponitur & ante distinguere in tertio: illud verò Esse præsuppositum necessario involvet distinctionem virtuales: est enim vis fundans ipsammet distinctionem virtuales, nec potest sine alietate concipi illa vis, de qua etiam prædicata Contradictoria verificantur: Ergo si per distinctionem in tertio explicetur distinctio virtualis, ante distinctionem virtuales, erit distinctio virtualis, in ipso scilicet esse reperibilis, antecedente distinguere in tertio. Deinde non ideo aliquid æquivalere pluribus distinctis realiter: quia distinguitur in tertio; sed distinguitur in tertio, quia æquivalere: Ergo æquivalentia, per prius explicat distinctionem virtuales.

PROBATUR 2. Quia si improductibilitas Essentiæ potest salvari ratione tertii, nempe paternitatis, quæ non potest produci; dicam & ego prædicatum producibilitatis naturæ, posse salvari ratione tertii, nempe ratione filiationis, quæ producitur; & tamen fides negat ratione

E

cujus.

R. P.
J. H. MŁOD
ZIANOWSKI
Tbm. de Z.
D. VI

cujuscunque tandem, posse salvari in natura prædicatum producibilis.

CONFIRMATUR. Tum, quia qua libertate dicunt illi distinctionem virtualement inter ea reperiri, quæ in tertio aliquo realiter distinguuntur, eadem libertate dici potest, quod distinctio virtualis, reperiatur, inter distincta realiter, identificata tertio. Tum, quia in explicationibus rerum attendendum est quantum fieri potest, etiam ad significationem vocis, ne dicatur quod non res hæc, quam hoc nomen significat, sed alia explicetur: Quæ autem est proportio inter hoc, quod est virtualiter distinguere, & inter hoc, quod est realiter distinguere in tertio? Tum, quia si per impossibile animal ne in sensu quidem reali, ratiocinaretur; & tamen foret identificatum physice rationali, esset distinctum virtualiter in ordine ad prædicata physica à rationali, sine ulla distinctione reali in tertio: quid enim tunc deesset ad talem distinctionem? Ergo apparet hanc distinctionem, non salvari per distinctionem realem in tertio. Tum, quia Essentia est natura, Filiatio non est natura, accipiendo scilicet naturam sub formalitate communis: Quæro, ratione cuius tertii distincti realiter habeatur hoc prædicatum? dices, quia natura in illis tribus identificatur. De hoc ipso queritur, ratione cuius distincti realiter, omnibus his identificetur? Tum, quia accipiamus ab una parte omnes simul tres personas: quæro; Ab illis omnibus sic sumptis distinguitur virtualiter natura, vel non? si distinguitur; quæro, quodnam sit illud tertium, ratione cuius distinguitur virtualiter ab omnibus illis tribus personis? Si non distinguitur, explicandum veniet quomodo distinguatur à singulis? Tum, quia natura est communis, persona non est communis; quæro ratione cuius tertii distincti realiter habeat communitatem? cum nullum distinctum realiter sit commune; & sicut rationem improductæ habet ratio distincti realiter improductæ, nempe paternitatis; Ita prædicatum communitatis deberet habere ratione distincti realiter communis, quodnam autem est illud?

DICES. Quia identificatur in filio & aliis personis; de hoc ipso queritur, ratione cuius distincti realiter, idque communis, habeatur illa identificatio?

PROBATUR 3. Ex iis etiam quorum meminit Quiros. Videtur hæc responsio subruere mysterium Trinitatis; quia nullum prædicatum potest ostendi conveniens naturæ in hac sententia, quod illi conveniat non ratione personarum, consequenter non erit illic natura, sed tantum tres personæ, adeoque non erit Trinitas: Quia Trinitas præter prædicata personalia & ex personis petibilia, requirit etiam prædicata naturæ, ex vi naturæ petibilia; aliàs non esset Trinitas, nisi tres personæ, adeoque non erit Trinitas.

Bene etiam idem opponit sibi ex Gabriele: quia darentur aliqua prædicata in Divinis nemine cogitante convenientia, quorum veritas non potest salvari ratione alicujus distincti realiter: quod ipsum probatur, quia hæc proposito, Deus generat, Essentia non generat, nemine cogitante verificatur, & tamen Essentia neque in se neque in tertio distinguitur realiter à Deo.

Neque valet, si dicas cum Quiros. Quod licet Essentia, nec in se, nec in tertio distinguatur à Deo; at in tertio distinguatur à Deo generante: identificatur enim cum filio, qui realiter distinguitur à Deo generante, non inquam valet, si dicas: Quia aliud est tertium distinguere realiter à Deo generante, & aliud est, ipsam Essentiam, distinguere realiter in tertio. Et certe ex communi omnium apprehensione, aliud est filium non generare, & aliud quod natura non generet. Quod autem illæ propositiones sint distinctæ, vel inde probatur, quia natura etiam prout in filio est, non est distincta realiter à se ipsa in Patre; aliàs tres essent naturæ Divinæ. Si autem alia est propositio, aliquid tertium distinguere realiter, & aliud ipsam Essentiam distinguere realiter in tertio, jam quod Essentia non generet, id non potest haberi ratione distinctionis realis in tertio; Ergo convenientia prædicatorum contradictoriorum, non rectè salvatur per hoc, quod est distinguere realiter in tertio.

URGERI potest & illud argumentum, si per impossibile in Divinis foret nonnisi una persona, posset adhuc immediate uniri sola persona, & non uniri immediate natura, cur non enim? & tamen convenientia hujus prædicati non salvaretur per distinctionem realem in tertio; quod enim est illud tertium?

NEQUE valet, si dicas cum Quiros, quod scilicet unio, quæ nunc datur, sit ejus naturæ, ut nonnisi personam uniatur. Sed de hoc ipso queritur: Si enim persona non posset uniri, nisi simul immediate uniretur natura, non posset dari unio tantum personam uniens. Ergo prius hoc explicandum est, cur sit capax talis unionis persona, & non sit capax natura? salvando id per distinctionem realem in tertio. Concessioque quod distinctio virtualis habeatur, ratione distinctionis realis in tertio, non æque distinguuntur virtualiter natura, & paternitas: quia paternitas habet distinctionem realem in tertio; nempe in filiatione; non habet autem natura: quia à nullo tertio distinguitur realiter. Et sicut modus & res, non æqualiter distinguuntur: quia non æqualiter separantur; ita & natura & paternitas non æque distinguuntur virtualiter: quia unum distinguitur realiter in tertio, secus natura, quæ semper personis identificata manet. Hæc Argumenta vide restaurata in Metaphysica Disput. 3. a. num. 184.

Punctum

Punctum Difficul-
tatis 2.

Solvuntur Objectiones.

Itero hic solvenda argumenta, quæ jam superius soluta sunt, sed sicut arguens illa repetita repetendæ solutiones.

Obijcit 1. Quirous Num. 112. Prædicata Contradictoria distinguuntur realiter; implicat enim, quod aliquid non sit illud idem, quod est: impossibile enim est idem esse & non esse; Ergo hæc formalitates, quibus insunt hæc Contradictoria, erunt distincta realiter, non in se, ergo saltem in tertio.

RESPONSUM supra, prædicata Contradictoria universaliter loquendo esse distincta realiter physicè, vel realiter virtualiter; Sed non est necesse semper esse distincta realiter physicè, quæ superius jam sunt declarata.

ADDO. Si cum omnimoda identitate realitatis physica, quam virtuali, possent verificari Contradictoria de eadem re, periret via investigandi aliqua esse distincta realiter; non peribit tamen, si aliqua nonnisi salventur ratione distinctionis virtualis. Brevis autem regula est, ubi nam poni debeat distinctio virtualis, ubi scilicet docet fides eidem Entitati convenire duo prædicata Contradictoria. Supra etiam dictum est, quod prædicatum realiter negatum de subiecto, realiter distinguatur ab illo, eodem distinctionis modo, quo negatur, vel affirmatur; & ita si negatur secundum identitatem virtualem, non potest poni secundum virtualem identitatem. Quamvis autem ponatur distinctio hæc per nos talis, qualis foret realis, id cæteris paribus accipi debet: scilicet quoad alietatem virtualem, non quoad alietatem physicam, faciendo scilicet hoc sine actualitate, & multiplicitate, quod in creatis facit multiplicitas & actualitas. Et licet quidem absolute tunc ponatur negatio, hoc est non conditionatè, sed non absolute, in ordine ad invicendam multipliciter actualitatem.

Obijcit 2. Idem. Omnis contradictio ex parte Objecti æqualem arguit distinctionem; Sed aliqua Contradictio non potest verificari etiam in Divinis sine Distinctione reali in tertio; Ergo nulla potest. Major probatur, quia omnis assensus & dissensus, forma & privatio & similia æque se excludunt. Major Principalis probatur, quia quod de una formalitate v. g. de filiatione prædicatur, quod non sit paternitas, non potest salvari sine distinctione reali.

RESPONDETUR in primis, Retorq. argumentum; sub illa enim Majori subsumo Minorem; Sed aliqua distinctio non potest verificari etiam in Divinis sine reali distinctione absolute, idque in principiis extrema, & non in tertio, quali distinctione absoluta distinguuntur inter se personæ,

ergo similis nonnisi distinctio, etiam in aliis arguenda. Rursus illa Major habet suas instantias in contra, quia contradictiones quæ existentiam negant, simpliciter sunt majores, quam quæ negant modum aliquem existendi; & sic major est Contradictio, quæ dicit, est lapis, non est lapis; quàm quæ dicit, lapis non est ruber, lapis est ruber: Relinquit enim, ut ratione diversæ formalitatis possit salvari, quare sit ruber: Si autem non existit, ratione nullius formalitatis salvabitur, quod existat. Ad eandem majorem dici potest; Omnem contradictionem sed proportionatam (ut explicui) arguere distinctionem realem; in præsentem autem non ostenditur Contradictio proportionata. Denique ad maximum vera est in hoc sensu Major; quia inter vera Contradictoria æquæ in uno, ac in alio non potest dari medium: Sed non in hoc sensu, quod æque sint insalvabilia, ut scilicet si aliqua salvari non possint ratione diversarum formalitatum, nec alia possint.

Eidem argumento negari potest Minor, quæ non probatur: quamvis autem omnis contradictio tandem reducat ad negationem realem alicujus prædicari de aliquo; reducitur tamen ad negationem vel realis virtualis, vel realis physicæ identitatis; sed non est necesse, ut negatio virtualis identitatis, inferat negationem physicæ identitatis.

INSTAT. Si admittatur Contradictio, quæ non fundet negationem absolutam & simpliciter talem, non erit vera contradictio ex parte Objecti, sed solum secundum quid & rationis; Ergo vera contradictio fundat negationem simpliciter; Contradictio autem quæ fundat negationem simpliciter realem, necessario importat distinctionem realem in tertio.

RESPONDETUR. Si admittatur contradictio, quæ non fundet negationem absolute & simpliciter talem, idque vel virtualem, vel realem physicam, est contradictio solum secundum quid Conc. si non fundet negationem absolute, solum identitatis physicæ, erit contradictio secundum quid, Nego. Illud autem secundum quid subdistingui potest, erit negatio secundum quid, hoc est, non semper inferens negationem identitatis physicæ Conc. erit secundum quid, hoc est non vera contradictio, Nego: dico enim Contradictoria verè posse reperiri etiam inter membra virtualitatem inferentia, licet non inferant negationem identitatis physicæ. Nominem autem Contradictoriorum, intellige Contradictoria quoad terminos, non autem Contradictoria proportionata ut jam explicatum. Quamquam absolute concedi potest, non esse inter membra virtualiter distincta, contradictionem veram.

Obijcit 3. Idem. Ex oppositione producentis & producti statuitur in Trinitate distinctio realis, ergo cum oppositio affirmationis &

R. P.
J. H. MŁOD
Zianowski
Tom. I. et Z.
D. VI
S

negationis sit evidentior, utpote cum affirmatio dicat identitatem, negatio alietatem; etiam hæc dicit distinctionem realem.

RESPONDETUR, retorquendo argumentum, quod probat inter affirmationem & negationem non posse reperiri solam distinctionem realem in tertio; sicut nec reperitur inter producentem & productum. Dixi etiam; quidquid sit an sit major oppositio, saltem debere esse tantam, inter affirmationem & negationem proportionatam; quæ hæc non potest ostendi: Vel esse tantam distinctionem inter esse & non esse, sed non esse tantam, inter esse & non esse restrictum, quale est hic. Quæ omnia supra explicata.

INSTAT; Difficilius esse quod eadem res identificentur secum illud, quod non est, quam quod identificentur illud cuius principium est; Ergo cum hoc posterius non admittat fides, jam admittemus difficultatem supra fidem.

RESPONSUM jam est, per distinctionem virtualem non identificari rei quod non est, accipiendo identificationem, vel non identificationem inter membra proportionata; essetque difficultas supra fidem, immo nec revelabilis à fide, quod aliquid identificetur ei, de quo proportionaliter negatur: esset enim affirmatio & negatio ejusdem de eodem sub ratione ejusdem; quod est impossibile, & non tantum præter lumen naturæ, ut sunt pleræque res fidei, sed contra dictum lumen.

QUÆSTIO III.

An Attributa distinguantur ratione præscindente objectivè?

SENSUS tituli est; An unum Attributum ab alio, itemque ab Essentia præscindi possit objectivè.

Quid veniat nomine præcisionum objectivarum? quid nomine formalium? dixi in Logica. Breviter, quando attingitur una formalitas, & non attingitur ex parte objecti, alia identificata realiter, tunc est præcisio objectiva. Nominem autem præcisionis formalis venit, quando respondente clarè una formalitate, & alia illi identificata respondet sed confusè, nec discernente intellectu, ad eum modum, quo si se penetrarent vultus Pauli & Andreæ, non posset oculus discernere, inter vultus. Cæterum in sententia admittente præcisiones objectivas, hi ipsi termini præcisio formalis, & præcisio objectiva, alio sensu sumuntur: Præcisio enim formalis est actus meus præscindens, præcisio autem objectiva tenet se ex parte objecti jam præcisi.

Admissi Tractatu de Distinct. præcisiones objectivas etiam in creatis; Tum, quia allata supra explicatio distinctionis ut sic virtualis, ostendit etiam in creatis dari talem distinctionem, con-

sequenter & præcisiones: hæc enim consequuntur se. Tum, quia nec ex parte potentia intellectiva, nec ex parte objecti id repugnat: Tum, quia non est major identitas physica inter animal & rationale, quam inter naturam & paternitatem; Ergo si hæc præscindunt objectivè, etiam illa præscindunt.

Admissi etiam easdem præcisiones in Divinis, propter dicenda infra. Quod attinet ad creatam, admissi illas non nisi inter rationes communes, & quarum una non est definitio alius, sed non admissi inter rationes restrictas. Sic v.g. animal si spectetur ex vi Essentia suæ præscindit à rationali: ratio enim communis illius, non est ratio communis huius, nec definitiva illius; sed animal restrictè acceptum non præscindit: animal enim restrictè acceptum est v.g. Petrus, prout est principium actuum sensandi, & rationale est ipse Petrus, prout est principium actuum ratiocinandi; Petrus autem & Petrus, à se ipso non præscindit. Idem etiam dicendum est de Attributis, quod scilicet secundum rationes communes Justitia non sit Misericordia, & è converso; cæterum Justitia Dei restrictè accepta non præscindit ab Essentia: sic enim sumpta, est ipsa Essentia, prout est principium actuum Justitiæ; Essentia autem à se ipsa, sub formalitate Essentia, non præscindit.

Notionalia quæ talia, etiam accipiendo illa non secundum rationes communes, præscindunt objectivè ab Essentia. Ratio, quia notionalia quæ talia, dicunt distinctionem virtualem in ordine ad prædicata etiam physica: Ergo multò magis ad intentionalia; immo si notionalia quæ talia, non præscinderent objectivè, hoc ipso essent aliquid commune, adeoque hoc ipso non notionale. Fusius & in Divinis, & in Creatis probavimus ibidem dari præcisiones objectivas.

Insper sit

DIFFICULTAS I.

Probatur dari Præcisiones objectivas in Divinis.

IN Logica utebamur hoc etiam argumento ad probandum præcisiones objectivas in Divinis. Quando dicitur, intellectus generat, vel ex parte objecti respondet voluntas, vel non respondet? Si non respondet, dabuntur præcisiones objectivæ; Si respondet, ergo voluntas generat, quod non potest dici.

RESPONDETUR. Hoc argumentum non totaliter convincere: reperiuntur quidem locutiones Patrum, quæ negant voluntatem generare, sed dantur alii Patres, qui dicunt voluntatem generare, quod priores attinet, tale est Tolet. II. Non est, inquit, credendum, quod Pater voluntate Filium genuerit, nec quod voluntas sapientiam produxerit. Similia habet Smyrnenſe can. 21. Augustinus

l. 65. questionum q. 7. vide Ruiz de Tri-
nitate d. 65. l. 1. &c. Dantur tamen locutiones
Patrum, qui dicunt, verbum Divinum esse etiam
per voluntatem: ita S. Jacobus apud Clem. Ro-
manum l. 8. c. 12. & 16. *Generasti voluntate* (dicit
ad patrem) *virtute & bonitate filium*. Conc.
Tolet. 15. in Confess. fidei. *Secundum Essenti-
am voluntas genuit voluntatem: Filius est voluntas
ex voluntate*. Concil. Sardicense in Confess.
fidei, inquit: *Quod neque consilio, neque voluntate
Pater genuit Filium, anathematizat sancta & Ca-
tholica Ecclesia*. Similia habet Cyrillus Alex. l.
1. Theol. c. 8. vide Ruiz ibidem d. S. 5. 2. Num.
14. Sect. 4. & 5. & Quiros d. 15. Num. 164. est
que Sententia Athanasii, Eusebii, Ephremi, Hi-
larii, Aug. Dionysii.

Quod ad priores Auct. attinet, dici potest,
quod illa ut plurimum procedant contra Arria-
nos, qui docebant, liberum fuisse Deo, ne habe-
ret filium, ex quo ulterius inferebant; Non fuis-
set nec efficitur filium Dei per naturam. Ut
scilicet huic dogmati opponerent PP. negarunt
voluntarium, seu liberum fuisse Patri, habere fi-
lium, vel quod negarint, formaliter procedere
filium, per voluntatem. Quod autem attinet
ad oppositas Auctoritates, illæ etiam explicari
possunt; quod scilicet voluntate hoc est, non
coactus genuerit: inter enim Eunomianorum
sophismata fuit, vel voluntate genuit Pater Fi-
lium, ergo liberè, ergo poterat non esse, ergo non
est Deus. Si non voluntariè; Ergo coactè; Er-
go Pater ille non est Deus; in isto ergo sensu
docebat PP. voluntariè genitum, hoc est, non
coactè. Ex citatis pro utraque phrasi Aucto-
ritatibus convinci non posset, qui concederet,
quod voluntas generet: defenderet se enim lo-
cutionibus PP.

INSTABIS 1. Debet esse diversitas inter pro-
cessionem Verbi & Spiritus S. si autem realiter
etiam per voluntatem procedit Spiritus S. nul-
la esset diversitas.

RESPONDERI posset, sufficere diversitatem
non virtutalem, sed non nisi formalem cum fun-
damento in re, vel ratione solius formalis prin-
cipii ut quo.

INSTABIS 2. Si non esset major distinctio
inter intellectiōem per quam Verbum, & volitio-
nem per quam Spiritus S. procedit, si inquam
non esset major, quam formalis cum fundamen-
to in re, sequeretur, nec ipsum verbum, & Spi-
ritum S. fore distinctos: non enim posset ostendi,
quomodo magis Verbum esset in similitudinem
naturæ, siquidem tunc natura non distingueretur
virtualiter à volitione.

RESPONDERI posset, posse adhuc salvari
quamvis distinctionem: quia intellectus no-
bet, & voluntas non sunt distinctæ potentie rea-
liter immo nec virtualiter in ordine ad prædica-
tionem physicam; & tamen hoc non obstante, termini
horum, hoc est, intellectio & volitio distin-

guuntur inter se: sic etiam quamvis nulla possit
in principio remoto ostendi differentia, potest
esse distinctio inter terminos processionum, hoc
est Verbum & Amorem: quia scilicet Verbum
est de linea intellectuali: est enim expressio ob-
jecti, & intellectio, ut ita dicam passiva; conse-
quenter in eo, in quo producit, est in similitu-
dinem naturæ: quia intellectio est natura in Di-
vinis: jam autem Spiritus S. est de linea appeti-
tus, & amor ut ita dicam passivus; consequenter
inter se, illi termini bene distinguuntur.

NEQUE valet si dicas, quod distincta actione
producatur intellectio in creatis, & distincta vo-
litio, ratione cuius distinctæ actionis, ipsi ter-
mini distinguuntur: quod hic non ostenditur.
Non inquam valet: quia non apparet quid ha-
beant illæ distinctæ actiones ut constituent ipsos
terminos inter se distinctos? & hunc quidem in
ratione intellectiōis, illum in ratione volitio-
nis. Deinde per multos verbum mentis & vo-
litio, non producuntur distinctis actionibus.
Denique sufficit ostendere diversitatem in prin-
cipio formali quo processionum. Univer-
saliter autem advertendum est, quod hæc, quæ ad-
feruntur non ostendant, quod per Patres il-
licitum sit dicere, voluntas generat, de quo ta-
men procedit difficultas; sed tantum urgetur,
quomodo ad communem difficultatem de
processionibus Divinis responderi deberet?
quam difficultatem evaderet aliquis, dicendo,
ideo Verbum esse filium, quia illi communica-
tur fecunditas productiva Spiritus S. teneretur
que nihilominus illius principium virtuale esse
voluntatem: Ad multa alia solvenda secundum
hanc Doctrinam.

ADDO 1. Aliud esse, An intellectio quæ est
in Deo natura, sit distincta virtualiter à volitio-
ne; & aliud, An formalitas & denominatio na-
turæ, proportionaliter ad creatura definibilis, sit
formalitas & denominatio volitionis? prior il-
la propositio est falsa; posterior vera: Et sicut
non distinguitur in Petro animalitas & rationali-
tas; nihilominus competit denominatio ani-
malis Petro ratione actuum sentiendi; ita ut de-
nominatio rationalis non sumatur à dictis acti-
bus? Totum nihilominus distinctio illa referenda
est in ipsa connotata; sic etiam in præsentia, nulla
erit distinctio virtualis inter Intellectiōem &
volitionem; nihilominus hanc denominatio-
nem Naturæ, competere intellectiōi, & non
competere volitioni: quia intellectio ex modo
concipiendi, prior est volitione, cum tamen Na-
turā, nihil sit prius.

ADDO 2. Distincta hæc esse: Processio Ver-
bi est in similitudinem formaliter intellectiōis,
& naturæ, non verò processio Spiritus Sancti &
alia: Natura quæ est intellectio non est virtua-
liter idem cum volitione; posterior est falsa,
prior vera, quia quamvis non sint virtualiter
distincta natura, hoc est intellectio, & volitio,

R. P.
THE MŁOD
ZIANOWSKI
Tom. I. et Z.
D. VI
S

nihilominus ratione connotatorum habent formalitates, & denominationes diversas, rationeque connotatorum nemine cogitante distinctas. Unde similitudo in natura potest convenire filio, nemine cogitante ratione illius formalitatis, & denominationis oriundæ ex connotatis, & non convenire Spiritui S. ut in simili dictum est supra de animalitate, & rationalitate in Petro; distinguendo illas non ratione formalitatum aliquarum communium, nec in recto, ut faciunt Scotista. Et sicut illæ denominationes animalis & rationalis sunt nemine cogitante; neque tamen arguunt virtuales distinctionem in ordine ad prædicata physica; sic nec in præsentia. Item sicut brutum non est simile in rationalitate Petro, licet sit simile in animalitate; nec tamen id arguit illam distinctionem virtuales in ordine ad prædicata physica inter animalitatem & rationalitatem; sic nec arguet in Divinis, quamvis Filius sit in similitudinem naturæ, seu intellectus, non sit Spiritus S.

An autem absolute admittenda sit distinctio virtualis inter intellectum, & volitionem? de hoc alibi. In præsentia autem pensatur, quid sequatur ex vi phrasium, quibus Patres utuntur: ad particularem enim modum explicandæ generationis Verbi, erit necesse hic etiam ponere distinctionem virtuales, de quo in mat. de Trinitate. Si enim quis diceret idem productionem secundæ personæ esse generationem: quia est communicatio esse, cum vi communicandi esse alteri personæ; jam in hac sententia, non erit necesse ponere intellectum & volitionem distinctas virtualiter.

ADDO denique. Illam propositionem, similitudo requisita ad generationem debet esse in aliquo absoluto; duplicem potest facere sensum, nempe, quod similitudo ex parte assimilati, debeat esse in aliquo absoluto; & hæc propositio est falsa; quia nullum absolutum datur in Verbo, quod non detur in Spiritu S. & tamen datur specialis similitudo in Verbo; immo non potest esse similitudo, nisi in esse productum; quia in esse filiativo, & tamen esse productum, est esse relativum. Rursus dicta propositio: In generatione debet esse similitudo in aliquo absoluto, potest facere hunc sensum, ex parte ejus, cui sit assimilatio, non debet esse assimilatio in relativo, sed in absoluto; & hæc vera est, si enim esset assimilatio in relativo, deberet esse assimilatio in paternitate, consequenter Filius esset Pater; similitudinem autem in absoluto salvare poterit quispiam etiam tenendo, quod voluntas generet: quia erit similitudo in intellectu, quæ est natura Divina, quantumvis virtualiter indistincta à volitione.

Ex hac discussione hujus argumenti colligitur non rectè probari, quod dentur præcisiones objectivæ ex eo, quod intellectus generet, vo-

luntas non generet: dicerent enim oppositi, intellectum generantem ex parte objecti & virtualiter, non distinguere à voluntate, tuerenturque se præcisionis Auctoritatibus. *Hinc securius*

PROBATUR. Aliter dari præcisiones objectivas in Divinis. Quando dico, Natura communicatur; Paternitas non communicatur (idem judicium esto de aliis prædicatis naturæ, comparatis ad prædicata personalia, & notionalia) sub illa prima propositione, vel respondet ex parte objecti natura, vel non respondet; Si non respondet, ergo datur præcisio objectiva: si respondet ergo, sicut ex parte objecti natura communicatur? ita ex parte objecti paternitas communicabitur? siquidem ex parte objecti sub termino natura, respondet paternitas, de qua verificatur quod communicetur. Plures responsiones huic argumento collectas impugnavi in Logica. Contra novas phrasas à variis inventas munendum erit argumentum.

RESPONDET in simili Avancinus, quod in his sit necesse condistinguere rem significatam à modo significandi; propositio affirmativa, semper est vera, negativa, quoad rem significatam, semper est falsa, etsi vera sit quoad modum significandi.

CONTRA est, quæro enim: An quoad rem significatam & ex parte objecti verum sit dicere, Paternitas communicatur? Si verum, ergo id falsò revelavit Deus, qui revelavit paternitatem non communicari, nec Filium esse realiter Patrem: foret autem revera realiter Pater, propter communicatam sibi realiter paternitatem, si autem non communicatur, idque ex parte objecti haberetur intentum.

NEQUE valet si dicas, Rem paternitatis communicari, non communicari realiter paternitatem; ex hoc enim ipso sequitur dari præcisiones objectivas, siquidem communicata re paternitatis ex parte objecti, non communicatur ex parte objecti realiter paternitas. Tum quia modus significandi est totus pendens à nostro conceptibus & modis concipiendi: Quæro, independenter à modis nostris significandi; An objectum hoc, quod est paternitas, & id, quod hoc nomine paternitas, ex parte objecti significatur, An inquam communicetur, vel non? si communicatur; Ergo falsò oppositum docet Ecclesia; si non communicatur. Ergo falsò dicitur quoad rem significatam paternitatem communicari. Quod si dicas; Rem significatam illo nomine paternitas, inadæquatè acceptam, communicari, hoc ipso ut urgebatur in Logica admittis præcisiones admittendo unum inadæquatè acceptum, non communicari ex parte objecti, & aliud communicari. Et licet quidem in materia de præcisionibus dictum sit; Nullo posito intellectu inadæquatè con-

incipiente illas propositiones: scilicet paternitas non communicatur, Natura communicatur, non fore veras, id intelligendum est de propositionibus secundum quod propositiones sunt, quæ intellectum notant; independentem a nostris conceptibus verum est dicere, quod paternitas non communicatur. Tum, quia si Dei revelationes, (ut formalia sunt verba Avancini) & Ecclesiæ definitiones sunt de rebus prout sunt in se, quoad rem significatam. Ergo quoad rem significatam sub hoc nomine paternitas, verum erit illam non communicari: hoc enim definit fides, quod scilicet paternitas non communicatur.

Tum, quia si concedit propositiones affirmativas esse veras, quando dico: Natura communicatur, nonne falsum erit dicere: paternitas communicatur? quia autem hæc falsum poterunt, ut urgebatur supra sine distinctione virtuali, adeoque præcisione objectiva?

RESPONDET. Rosmer. Illas propositiones ex quibus urgetur, dari præcisiones objectivas, ita esse formandas: Hæc res quæ est Essentia, communicatur, hæc res quæ est personalitas, non communicatur, manifesteque apparebit in negativa falsitas: quoad rem enim significatam communicatur, licet non communicetur quoad modum significandi.

CONTRA. Tum, quia sequetur Filium esse realiter Patrem, siquidem illi quoad rem adeoque realiter, communicatur paternitas, sicut et realiter Deus, propter realiter sibi communicatam Deitatem.

Tum, quia uti jam dixi, non responderet ad punctum difficultatis: non enim de hoc queritur, an id cum quo est realiter physice idem persona, communicetur: hoc enim est de fide; sed queritur de hoc, cum non possit dici, quod totum id communicetur, quod est physice illa Entitas, alias communicaretur paternitas, contra fidem; cum inquam id dici non possit: qui id fieri, quin verificentur contradictoria de eodem ratione ejusdem? Quod intra eandem physice Entitatem ex parte objecti unum realiter communicatur, & aliud realiter non communicatur; Ergo jam admittuntur præcisiones objectivas. Tum, quia propositio hunc expositorem. Hæc res quæ est persona Patris, non est distincta à Patre. Hæc res quæ est persona Filii, est hæc res quæ est persona Patris; Ergo hæc res quæ est persona Filii, non est distincta à Patre; Ergo neque Filius est distinctus à Patre: nihil enim est Filius præter hanc rem quæ est Filius: Huic expositio negari debet vel major, vel consequentia: quia non facit unum censum; Omne quod est hæc res, quæ est persona Patris, non est distincta à Patre, qua modificatione majoris assumpta inquiri potest: Unde hoc sit, idque ex parte objecti, quod non omne, quod est hæc res, quæ est persona Patris, non est distincta à Patre? Ergo in ipso adhuc illic hæc res duo distinguere debes, unum di-

stinctum à Patre communicabile, aliud indistinctum incommunicabile; Ergo ulterius ex parte objecti, datur illic præcisio inter communicabile, intra hanc rem quæ utrumque complectitur, tanquam idem realiter physice. Tum, quia durum videtur dicere, quod quoad modum tantum significandi sint tres personæ distinctæ; hoc autem sequeretur, si tantum quoad modum significandi non communicaretur paternitas filio, nec esset idem cum filio, sed nonnisi quoad modum significandi; consequenter tantum quoad modum significandi Pater non esset Filius; quoad rem autem significatam esset Filius; & sicut quia quoad modum significandi communicatur illi natura, est Filius & quoad rem & quoad modum significandi Deus; ita cum illi quoad rem communicetur paternitas, & non communicetur quoad modum significandi, fiet, ut quoad modum significandi Filius non sit Pater, quoad rem autem significatam Filius sit Pater; consequenter non erit quoad rem significatam Trinitas, sed tantum quoad modum significandi; quod videtur esse Sabellianismus, solis nominibus, seu quoad modum significandi distinguens personas. Tum, quia non est major ratio, cur hæc propositio: Hæc res quæ est paternitas communicatur, verificetur ratione naturæ? & cur hæc propositio: Hæc res quæ est persona, non communicatur, verificari non possit ratione personæ; quo casu communicari, & non communicari debebunt ex parte objecti intra eandem physicam Entitatem non idem importare, alias verificarentur Contradictoria de eodem, ratione ejusdem; Ergo ex parte objecti præcindere dicta debebunt. Tum, quia ad maximum si hæc propositio: Hæc res quæ est paternitas non communicatur, falsa dicatur, id inde argui deberet, quod hæc propositio sit negativa, adeoque malignantis naturæ, consequenter indicans, quod scilicet nihil horum, quod est physice hæc paternitas, communicetur; sed hæc propositio hoc sensu à nobis non conceditur. Sed restat querere: An posita falsitate dictæ propositionis in illo sensu, verum sit adhuc dicere: Hæc res quæ est paternitas, ratione omnium quæ illi realitati identificantur ex parte objecti communicatur? si non communicatur; Ergo ex parte objecti est illic alietas; Ergo & præcisio objectiva; si communicatur; Ergo propter communicatam paternitatem, Filius est Pater.

Ad solvenda autem aliqua ex iis, quæ adfert ex Florentino Sess. 20. ubi dicit Concilium, quod *Persona Patris nonnisi ratione ab ipsa paternitate substantiaque differat*. Ad hæc inquam solvenda, tenendum erit, quod scilicet quoad actualem distinctionem, & alietatem, illa non habeatur, sed nonnisi distinguuntur hæc ratione nostra, cum virtualis distinctio, non adferat ullam multiplicatam & distinctionem actualem. Porro

R. P.
H. MŁOD
Zianowski
Tbm. de Z.
D. VI

ipsa præcisio objectiva, & distinctio virtualis, est nemine cogitante, licet sine ulla actualitate multipliciter importante; præcisio autem objectiva multipliciter quidem importat, sed non nemine cogitante. Rursus distinctio virtualis est, quæ supponitur à præcisione objectiva; præcisio autem illi advenit, præscindereque pertinet ad Intellectum, quem præcedit distinctio virtualis.

RESPONDETUR 3. Quod hæc omnia salvari possint sine ulla præcisionibus objectivis; idque posse probari variis instantiis.

PRIMA est. Oculum non præscindit; & tamen attingit colorem non attingendo nec discernendo nigredinem à longè positam; Ergo nec intellectus præscindit colorem à nigredine, cum attingit colorem, non attingendo nigredinem.

RESPONDETUR. Solutum hoc jam esse Tract. de Dist. Nunc addo, præscindere objectivè, est attingere unam formalitatem non attingendo aliam ex parte objecti: quia ergo oculi non est attingere formalitates, fit, ut oculus non præscindat. Rursus, quia non attactio illa nigri ab oculo inde proficiscitur, quod transmissa species ab objecto, ita fit debilis & variata ratione distantia, ut non possit principiare similitudinem expressam proportionatam objecto; hoc autem non est præscindere; sed intellectus verè adhuc tunc præscindit.

SECUNDA est. Concurrentibus duabus causis v. g. Deo & Intellectu ad intellectionem, uterque totum effectum ponit; & tamen dicuntur illæ causæ partialiter producere effectum, partialitate tenente se ex parte effectus; Ergo etiam possemus dicere, dari præcisiones objectivas, quæ attingant objectum, partialiter partialitate tenente se ex parte actus, non ex parte objecti.

RESPONDETUR. Tales causas non appellari ullo modo partiales, sed totales in suo ordine. Sed quidquid sit de hoc: Disparitas est, quia si una formalitas produceretur, & alia ipsi identificata non produceretur: hoc ipso caret distinctio virtualis in ordine ad prædicata primò intentionalia; qualia sunt prodeci, & non produci; consequenter in creatis daretur aliud quid simile mysterio Trinitatis; quod absurdum non sequeretur, si ex parte objecti attingeretur una formalitas, non attingeretur alia; immo esset absurdum, ut probatum est, si ex parte objecti attingeretur.

TERTIA est. Quando quaeritur, An corpus simplex sit possibile? Item: An continuum Zenonisticum non implicet? Possumus ex una parte apprehendere corpus simplex, v. g. & adhuc ignorare ejus prædicata essentialia. Item possumus apprehendere continuum Zenonisticum, & non apprehendere illius possibilitatem,

universaliterque possumus apprehendere definitum, & adhuc ignorare ejus definitionem; & tamen hæc possunt salvari sine præcisione objectiva; Ergo & in aliis materiis.

RESPONDETUR. Non fieri tunc præcisionem objectivam: quia ut dictum in Logicis, non potest illa dari nisi inter formalitates, quarum una sit reperibilis sine alia. Quia ergo definita sine definitionibus, possibilitas continui Zenonistici sine continuo Zenonistico reperiri non potest, &c. fit, ut inter illa non detur præcisio objectiva, interceditque tunc ignorantia, non præcisio: cum hoc tamen non nego, quod ipse conceptus formalis non discernat tunc diversitatem inter illa, habetque se quasi dicta præscinderent ex parte objecti.

DIFFICULTAS II.

Explicantur reliquæ Præcisiones objectivas in Divinis concernentia.

QUÆRES I. An Attributa in statu præcisionis includant sese?

ASSERO I. Quando Attributum præscinditur & ab Essentia, & ab aliis Attributis, non involvit jam illa. Ratio; quia si involveret, & præscinderet ab illis & non præscinderet; præscinderet quidem ut supponitur, non præscinderet, quia illa involveret, contineretque eodem modo atque continebat ante præcisionem. Ad sequentia asserta.

SUPPONO. Dupliciter abstrahi posse v. g. animalitatem i. v. g. à solo rationali 2. Etiam ab ipsis particularibus animalitatibus; sic etiam Attributa superiora abstrahi possunt, vel à sola Essentia, vel etiam à particularibus Attributis; quæ fortè comparari possent tanquam particulare quid ad universale: posteriori modo si abstrahant Attributa.

ASSERO 2. Non involvi differentias particularium Attributorum, si ab illis abstrahatur ratio communis.

PROBATUR. Quia & animal abstractum à particularibus animalitatibus non involvit particulares animalitates; Ergo nec Attributum commune, si abstrahatur à particularibus, involvet eadem. Quod si abstrahatur Attributum ab Essentia, & non à particularibus, v. g. rationibus, non præscindet ab iisdem. Ratio, quia aliqua formalitas in tantum non involvit alias identificatas, in quantum ab illarum involutione, per actum intellectus depuratur, qui supra objectum propositum revolvens sese, possit dicere; nulla, hæc vel illa, latet hic multiplicitas &c. hæc autem depuratio, tum temporis non fit: quia supponitur, abstractio facta esse non à particularibus, rationibus attributalibus, sed à ratione Essentia, adhucque tunc erit abstractio inter

Inter rationes communes : quia totum fundamentum ex eo sumetur, quod definitio huius non sit definitio illius, neque erit necesse plus quam in actu exercito attendere à quibusnam sit præcisio; hoc enim solum sufficiet si fiat in actu exercito, & non reflexo.

Ceterum quando concipit intellectus attributum Divinum, idque physicè accipiendo Divinitatem, adhuc tunc indirectè attributum involvet alia Attributa. Ratio, quia sic conceptum Attributum, involvet Essentiam Divinam; hæc autem si physicè sumatur, involvit Attributa. Ad solvendas Objectiones

NOTO. Quod scilicet Sapientia Dei pro statu physico, itemque contracta ad esse Dei, sit essentialiter Deus & increatum quid; Sed Sapientia materialiter pro statu metaphysico ut sic accepta, nec est quid creatum, nec increatum, quamvis pro statu physico, sit quid creatum vel increatum. Unde ratio illa pro statu abstractionis erit Divina, ampliatiè, vel ad maximum erit Divina, hoc est, etiam Deo debita; sed non erit Divina formaliter.

QUÆRES 2. An omnia Attributa ut distincta per rationem sint æque perfecta? Censent non pauci Neoterici. Negat Martinon d. 3. Amicus d. 3. S. 8. & ex parte Quiros d. 18. Num. 16.

ASSERO 1. Accipiendo unum Attributum præcisè ab aliis, & præcisè à Deitate, potest unum esse perfectius alio. Ratio, quia sic sumptum importat solum connexionem prædicatorum, quæ in uno Attributo potest esse maior, dignior, &c. aliæ; & sic, ut sic loquendo dignius est esse intellectivum, quam esse occupativum spatii, quod competit etiam Deo.

ASSERO 2. Accipiendo unum Attributum præcisum ab aliis, non tamen à Deitate; unum quodque est æque intense perfectum, sed non æque extensè.

Ratio, quia totum principium dignificationis est ipsa Dei Deitas, quæ supponitur non esse præcisæ. Erit ergo illud Attributum, æquè intensè dignum, ac alia Attributa, sed non erit æquè dignum extensè; Quia non involvet alia Attributa, quæ tamen sunt dignitates aliquæ.

ASSERO 3. Quamvis accipiat unum Attributum simul cum Deitate, nihilominus unum in ratione materiali, potest esse dignius alio. Ratio, quia etiam actiones Christi D. quamvis habeant idem principium dignificationis, hoc est personalitatem Verbi; nihilominus una præ alia in ratione materiali potest esse dignior.

DICES 1. Omnes actiones Christi D. sunt æqualis valoris, personæ item æqualis perfectionis; Ergo & Attributa, etiam præcisæ, sunt æque perfecta.

RESPONDETUR. Etiam actiones Christi D. secundum esse materiale non erant omnes æque perfectæ; personæ item sunt æqualis perfectionis; quia illarum dignificatio sumitur ab eo, quod est à parte rei; à parte autem rei identificantur omnes eidem dignificationi, hoc est Deitati; hic autem sumuntur Attributa prout subsunt rationibus nostris, & secundum rationes communes, communes autem rationes non sunt æque dignæ.

DICES 2. Ergo omnia Attributa non sunt æque adoranda.

RESPONDETUR. Rationes communes non adorantur, sed ea quæ sunt à parte rei Attributa.

DICES 3. Omnes perfectiones Divinæ sunt Divinæ intrinsecè. Ergo postulant tractionem secum Essentiæ Divinæ, consequenter omnia trahens secum Attributa.

RESPONDETUR. Quod ratio Deitatis possit præcindi à perfectionibus consequenter poterunt illæ cognosci non ut Divinæ.

Vide plura Metaphysicæ D. 3. a. Num. 289.

TRACTA.